

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANABİLİMDALI

EROL GÜNGÖR'ÜN EĞİTİM TARİHİMİZDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Yüksek Lisans Tezi

Ahmet DEMİRSOY

Danışman

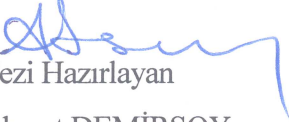
Dr. Öğretim Üyesi Recep KÜREKLİ

Nevşehir

Ağustos 2019

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan
Ahmet DEMİRSOY

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Erol GÜNGÖR’ ün Eğitim Tarihimizdeki Yeri ve Önemi ‘’adlı Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Ahmet DEMİRSOY

Danışman

Dr.Öğr.Üyesi Recep KÜREKLİ

Sosyal Bilgileri Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Ali MEYDAN

KABUL VE ONAY SAYFASI

Dr.Öğr.Üyesi Recep KÜREKLİ danışmanlığında Ahmet DEMİRSOY tarafından hazırlanan “Erol GÜNGÖR’ ün Eğitim Tarihimizdeki Yeri ve Önemi ” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgileri Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

12/09/ 2019

Jüri

Danışman : Dr.Öğr.Üyesi Recep KÜREKLİ
Üye : Prof. Dr. Ali MEYDAN
Üye : Dr.Öğr.Üyesi. Eyyub ŞİMŞEK

İMZA

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 11.. / 10 / 2019 tarih ve 2019.40.1026 sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

11.. / 10 / 2019

Doç.Dr. Vedat AKTEPE
Enstitü Müdürü

TEŐEKKÖR

Destek ve yardımlarını esirgemeyen, her konuda yardımcı olan Nevşehir Üniwersitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalının kıymetli hocalarına ve tez danıőmanım Sayın Recep Kőreklı' ye,

Kaynaklara ulaőmamda yardımcı olan ve őahsi kőtőphanesinin kapılarını sonuna kadar ačan Profesör Dr. Ali Meydan'a,

İlkokul hayatıma yanlarında baőladığım, ilerlemiş yaőlarına rağmen benim kaprislerimi çeken merhum babaannem Fındık Doğan ve dedem Ahmet Doğan'a;

Eğitim hayatımın baőından beri hiçbir emeğini esirgemeyen annem Ümmőgőlsüm ve babam Mustafa Demirsoy başta olmak üzere ablalarım Elif, Funda, Gül Sevim ve ağabeyim Bahadır Demirsoy'a;

Kıymetli eőim Betöl Demirsoy ve hayatın daha anlamlı ve güzel olmasına katkıda bulunan kızlarım Azra Berin ve Asel Feyza Demirsoy'a sevgi ve teőekkőrlerimi sunarım.

Ahmet DEMİRSOY

EROL GÜNGÖR'ÜN EĞİTİM TARİHİMİZDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Ahmet DEMİR SOY

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ağustos 2019
Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Recep KÜREKLİ

ÖZET

Erol Güngör, 1960'lı yıllardan vefat ettiği 1983 yılına kadar fikirleriyle Türk düşünce tarihine damgasını vurmuş ender şahsiyetlerden birisidir. Çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanan yazıları hem yaşanan dönemin toplumsal problemlerini ortaya koymuş hem de belirttiği problemlere çözüm önerileri sunmuştur. Düşüncelerinde millî ve muhafazakâr yapının var olması zaman zaman marjinal karşıt düşünceler tarafından eleştirilmesine sebep olsa da fikirlerini bilimsel yöntemlerle desteklemesi, olaylara tarafsız bir gözle bakması, dilinin sade ve anlaşılır olması onun her zaman akademi ve düşünce dünyasında saygı duyulan bir kişi olmasını sağlamıştır. Bu tezde Erol Güngör'ün kaleme aldığı yazılarında yer alan eğitim ile ilgili görüşleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu tez literatür tarama yöntemi esas alınarak, Erol Güngör'ün eğitim ile ilgili görüşlerinin incelenmesi, anlaşılması ve yorumlanması şeklinde tamamlanmıştır. Zaman zaman Erol Güngör'ün eğitimle ilgili görüşlerinin alt yapısını oluşturan diğer fikirlerine de yer verilen çalışmamızda eğitim sistemimizde bariz etkisi görülen modernleşme ve Batılılaşma da ayrı bir bölümde ele alınmıştır. Bu tez çalışması ile ülkemizi muasır medeniyet seviyesine çıkarabilmek için eğitim alanında yapılması gerekenler Erol Güngör'ün eğitim alanındaki görüşleri esas alınarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Erol Güngör, eğitim, modernleşme ve Batılılaşma

THE IMPORTANCE AND PLACE OF EROL GÜNGÖR IN OUR HISTORY OF EDUCATION

Ahmet DEMİRSOY

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences
Department of Social Studies, Master, May 2019
Advisor: Faculty Member Recep KÜREKLİ

ABSTRACT

Erol Güngör is one of the few personalities who left his mark on the history of Turkish thought with his ideas starting from the early 1960s until his death in 1983. His articles published in various journals and newspapers both presented the social problems of the period and offered solutions to the problems he mentioned. Although the existence of a national and conservative structure in his thoughts caused his criticism by marginal opposing ideas from time to time, supporting his own ideas with scientific methods, having an objective view of the events and adopting a simple and understandable language always ensured him to be respected in academia and scientific world. In this study, Erol Güngör's views on education in his writings have been tried to be put forward. This study was completed by examining, understanding and interpreting Erol Güngör's views on education based on literature search method. From time to time, in addition to the referring Erol Güngör's different views which constitute the sub-structure of his educational opinion, modernization and westernization, which have a clear impact on our education system, have also been discussed in a separate section.. In this study, the studies to be done in order to catch the education level of the developed countries are tried to be revealed based on the perspective of Erol Güngör.

Keywords: Erol Güngör, education, modernization and westernization

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	
Tez Yazım Kurallarına Uygunluk	
TEŞEKKÜR	
ÖZET	I
ABSTRACT	II
İÇİNDEKİLER	III
GİRİŞ	1
Problem Cümlesi	2
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	3
Gerekçe	3
Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi ve İlgili Araştırmalar	4
Varsayımlar	5
Kapsam ve Sınırlılıklar	5

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1.1.Araştırmadaki Süreç:	7
1.2.Veri Toplama Tekniği:.....	7
1.3. Verilerin Kaynağı:	7
1.4. Kaynaklara Ulaşma:	8
1.5. Ulaşılan Kaynaklarının İçeriğinin Değerlendirilmesi:.....	8
1.6. Verileri Anlama:	8
1.7. Kaynakların Tasnifi:	8

İKİNCİ BÖLÜM

EROL GÜNGÖR'ÜN HAYATI, KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

2.1.Hayatı:	10
2.2.Kişiliği:.....	19
2.3.Eserleri:.....	21
2.3.1.Telif Eserleri.....	21
2.3.2-Tercüme Eserler	23
2.3.3.Sürelî Yayınlardaki Yazıları.....	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EROL GÜNGÖR'DE MODERNLEŞME VE BATILILAŞMA

3.1.Modern Kavramının Kökeni ve Anlamı	26
3.2.Modernleşme Kavramı.....	27
3.3.Türkiye’de Modernleşme.....	28
3.4.Batılılaşma Kavramı ve Anlamı	34
3.5.Türkiye’de Batılılaşma.....	36
3.6.Modernleşme ile Batılılaşmanın Farkı	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EROL GÜNGÖR'ÜN EĞİTİM HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

4.1.Eğitim nedir?	43
4.2.Dönemin Eğitim Anlayışına Genel Bir Bakış	47
4.3.Erol Güngör’e Göre Eğitimin Millîlik Yönü.....	50
4.4.Erol Güngör’e Göre Eğitimin Öğeleri	54
4.4.1.Öğretmen	56
4.4.2.Öğrenci	59
4.4.3.Okul	62
4.4.4.Müfredat	63
4.5.Erol Güngör’ün Eğitim Görüşleri	64
4.5.1.Çocuk eğitimi	64
4.5.2. Aile Eğitimi.....	70
4.5.3.Üniversite Eğitimi	76
4.5.4.Öğretmen Eğitimi ve Yetiştirmesi	81

4.5.4.1. Köy Enstitüleri	90
4.5.4.2. Öğretmen Eğitiminin Problemleri.....	92
4.6.Dil ve Eğitim.....	94
4.6.1.Yabancı Dilde Eğitim	97
4.7.Din ve Ahlak Eğitimi	98
4.7.1. Din Eğitimi	98
4.7.2.Milli Ahlak.....	103
4.8.Erol Güngör'de Eğitim Hedefleri	105
4.8.1.Öğretmene Yönelik Hedefler	105
4.8.2.Öğrenciye Yönelik Hedefler	105
4.8.3.Okula Yönelik Hedefler	106
4.8.4.Müfredata Yönelik Hedefler	107
4.9.Erol Güngör'ün Eğitim Metotları	108
Sonuç ve Değerlendirme	110
KAYNAKÇA.....	115
ÖZGEÇMİŞ	120

GİRİŞ

Toplumda var olan tüm kurumlar, toplumun ve çağın gereksinimlerine cevap verdiği sürece varlığını korur. İhtiyaçlara cevap veremeyen kurumlar ya kendilerini yenileyerek varlıklarını devam ettirir ya da kendilerini revize edemedikleri için geçerliliğini kaybederek yerlerini başka kurumlara bırakır. Eğitim öğretim kurumlarının yüklendikleri misyondan dolayı her toplumda her daim olma zorunluluğu, devlet idarecileri tarafından bu müesseselerin devamlı olarak zamanın şartlarına göre yenilemesi için birtakım çalışmalar yapmasını sağlamıştır.

Osmanlı Devleti'nde birçok yenileşme hareketi başta Fransa olmak üzere, gelişmiş Batı devletleri örnek alınarak Tanzimat Dönem ile (1839-1876) başlar. Eğitim alanında yapılan ilk yenileşme hareketlerinin temelleri ise 18. yüzyılın son çeyreğinde I. Abdülhamit tarafından Batı tarzında eğitim veren askerî okulların açılmasıyla başlamasına rağmen (Aktürk,1999:124), ciddi anlamda ve geniş kapsamlı yapılan yenilikler Tanzimat Dönemi'nde başlar (Aktürk,1999:149-187). Tanzimat Dönemi'nde eğitim alanında dönemin şartlarına göre ciddi adımlar atılmasına karşın, istenilen sonuçlar bir türlü alınamamış ve Osmanlı bakiyeleri üzerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti çözüm bekleyen birçok eğitim problemini kurulduğu andan itibaren çözme gayreti içerisine girmiştir. Bir ülkenin var olması ve gelecek zamanlara güçlü bir şekilde ayakta kalabilmesinin eğitimden geçtiğini bilen bazı mütefekkirlerimiz bu konu hakkında görüş bildirmişlerdir. Tezde görüşleri ele alınan Erol Güngör, içinde yaşamış olduğu zamanı birçok yönü ile iyi gözlemleyip Türk eğitim sistemi hakkında gerçekçi değerlendirmelerde bulunarak çözüm önerilerini çeşitli mecmualarda yayımlayarak halk ile paylaşmıştır.

Erol Güngör, bir sosyal psikolog ve eğitimci olarak, eğitim sistemimizde var olan sorunları ve çözüm yollarını herkesin kolayca anlayabileceği örnekler vererek izah etmeye çalışmıştır.

1938'den 1983 yılına kadar uzanan kısa sayılabilecek bir ömürde, ülkenin içinde bulunduğu buhranlı dönemleri bizzat yaşayarak Türkiye Cumhuriyeti'nin tek Partili dönemden demokrasiye geçiş sancısını, ülke yönetimine yapılan birçok askerî müdahaleyi, Batılılaşma ve kültür değişme sürecini gözlemlemiştir. Yaşamış olduğu dönemde herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmadan birçok alanda Batı'nın örnek alınması, yeni neslin sosyalleşme ve kültür aktarımı konusunda yaşadığı sıkıntılar, Erol Güngör'ün, eğitimin insan hayatındaki sosyalleşme süreci üzerine olan etkilerine yönelik çalışmalar yapmasına neden olmuştur. Eğitimin insanların toplum içerisindeki uyumluluğunu sağlamasının yanında, toplumun sahip olduğu değerleri koruma görevi gibi birçok farklı görevinin de olması Erol Güngör'ün eğitim üzerine önemle durmasını sağlamıştır.

Tez konusu olarak belirlenen Erol Güngör'ün eğitim üzerine olan görüşlerinin değerlendirilmesinin, değişen günümüz şartları ve ihtiyaçları doğrultusunda oluşacak eğitim anlayışlarında yol gösterici ve yapıcı bir görev üstleneceği düşünülmektedir. Bunun yanında eğitim alanında çalışmaları olan kişilere de farklı bir ufuk açması bakımından önem arz etmektedir.

Problem Cümlesi

Bu çalışmanın problem cümlesi "Erol Güngör'ün eğitim tarihimizdeki yeri ve önemi nedir?" şeklindedir.

Alt problemler:

1. Erol Güngör'e göre eğitimin tanımı ve içeriği nasıl olmalıdır?
2. Erol Güngör'e göre eğitimin millîlik yönü nasıl olmalıdır?
3. Erol Güngör'e göre eğitimin öğeleri nelerdir?
4. Erol Güngör'ün eğitim görüşleri nelerdir?
5. Yabancı dille verilen eğitimin eğitim sistemimizdeki yeri ve önemi nedir?
6. Din ve ahlak eğitimi nasıl olmalıdır?

7. Erol Güngör'ün eğitim hedefleri nelerdir?
8. Erol Güngör'ün eğitim metotları nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Türkiye Cumhuriyeti'nin tek partili dönemden çok partili dönemine geçiş süreci başta olmak üzere, Batılılaşma ile başlayan kültür erozyonunun çok olduğu, sanayi alanındaki gelişmelerin sonucunda köyden kente hızlı ve düzensiz göçlerin yaşandığı, şehirde aile geçimine katkıda bulunmak için yetişkin herkesin çalışma zorunluluğundan dolayı çocuk yetiştirmede anne, babanın yerini başkalarının aldığı, toplumsal olaylar ve arkasında gelen askerî müdahalelerin gündelik hayatta kendisini çok fazla hissettirdiği dönemleri, sosyal psikoloji konusunda çalışan Erol Güngör'ün görüşleri çerçevesinde ortaya koymaya çalışmaktır.

Araştırmanın Önemi

Toplumlar sahip olduğu kültür ve değerlerini sonraki kuşaklara aktarmak ister. Kültür ve değerlerin yeni nesillere eğitim yolu ile aktarılması ve bugün uygulanmakta olan eğitim sistemimizin temellerinin atıldığı dönemleri öğrenci, akademisyen ve idareci olarak yaşamış, aramızdan ayrılmasının üstünden uzun yıllar geçmesine rağmen hâlâ saygı duyulan ve fikirleri kabul gören bir mütefekkir olan Erol Güngör'ün eğitim sistemimizin sıkıntılarını ortaya koyan ve eğitim sistemimizin problemlerine çözüm önerileri sunan bakış açısının, bugün eğitim sistemimizin içinde bulunduğu sıkıntıların temellerini anlamamıza ve onlara çözüm üretmemize yardımcı olacağı düşüncesi ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

Gerekçe

İnsanoğlunun kendi tecrübeleri ile edindiği bilgileri bir sonraki kuşaklara bırakma isteği insanlık tarihi kadar eski bir durum olmasına karşın, bu durumun yeni nesillere daha hızlı ve kalıcı olarak nasıl öğretileceği hakkında bir fikir birliğine varılmış değildir. Hâl böyle olunca yakın geçmiş tarihimize fikirleriyle iz bırakmış olan saygın fikir adamlarımızdan biri olan Erol Güngör'ün eğitim ile ilgili görüşlerinin incelenmesinin Türk eğitimine katkı sağlayacağını düşünülmektedir.

Yapılacak bu araştırmanın eğitim camiasının her kesimdeki insana az veya çok bir katkısı olacağı, bundan 40 yıl önceki eğitim problemlerimiz ve çözüm önerilerinin Erol Güngör'ün bakış açısıyla neler olduğunu anlamamıza yardımcı olacağı düşüncesindeyiz. Erol Güngör'ün düşüncelerinin birçok araştırmacı ve akademisyen tarafından incelenmiş olmasına rağmen, fikirlerindeki sadelik, netlik ve derinliğin, onun düşüncelerinin farklı kişiler tarafında farklı zamanlarda bir kez daha incelenmesi ve günümüz eğitim problemlerine ışık tutması açısından önemli olacağı kanısındayız.

Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi ve İlgili Araştırmalar

Kısa sayılabilecek bir ömrün büyük bir kısmını ülkemizin sahip olduğu sosyal problemlerin tespiti ve çözümüne yönelik bilimsel çalışmalara ayıran Erol Güngör, Batılılaşma ve kültür değişmesine karşı çıkarak millî bir düşünce kurma yolunda çalışmalar yapmıştır.

Kültür değişmesi ve Batılılaşmaya karşı olan Erol Güngör, bilim ve teknolojiye çağdaş milletler seviyesine ulaşmak için çalışmaların yapılması gerektiğini, Batılı gelişmiş ülkelerinin yaşam tarzlarını almadan teknolojik gelişmelerinin alınabileceğini ve alınan teknolojik gelişmelerin kendi kültürümüzle uyumlu bir şekilde kullanmamızın doğru olacağını ve ancak bu şekilde çağdaş bir Türk kültürünün oluşabileceğini ifade etmektedir.

Yaşamış olduğu dönemin eğitim problemlerini çok boyutlu olarak ele almış, öğretmen yetiştirme politikalarından, evde çocuklara ilk eğitimi veren anne-babanın çocuk yetiştirmedeki tutumlarına, yabancı dille eğitimden, üniversite eğitimine kadar eğitimle ilgili birçok konuda fikirlerini ortaya koymuştur. Eğitimin sadece formal olmadığını, informal eğitimin de insanın yetişmesinde çok önemli olduğunu, eğiticilik ve öğreticiliğin her zaman bir öğretmen tarafından olmayacağını, günlük yaşantımızda birçok şeyi öğretmenlerimizin dışındaki kişilerden öğrendiğimizi belirten Erol Güngör, hepimizin ilk öğretmenlerinin anne ve babaları olduğunu belirtmektedir.

Eğitimin millî olması gerektiğini belirterek, eğitimin iktidarlara göre değişmesinin ve millilikten uzaklaşmasının sakıncalı olduğunu belirtmektedir. Türkiye'de maalesef

uzun yıllardır eğitim sisteminin iktidarlara göre değişmesinden dolayı Türk eğitim sisteminin istenilen düzeye gelemediğini ve dolayısıyla istenilen düzeyde eğitimli kişileri yetiştiremediği için bir çıkmazda olduğunu belirtir.

İçinde yaşadığımız köyde, mahallede, şehirde, ülkemizde ve dünyamızda sürekli değişiklikler meydana gelmekte ve bu değişiklikler eğitimde de birtakım yeniliklerin oluşmasını sağlamaktadır. Öğretmenin ve öğrencinin sınıf içindeki görevlerinde de birtakım değişiklikler olmuş, ezberci eğitimden; öğrencinin aktif olduğu, düşündüğü, yorumladığı ve ortaya bir şeyler koymaya çalıştığı; öğretmenin de tüm bu durumlara imkân sağlaması gibi bir görevi olmuştur. Ancak bizim eğitim sistemimiz bu durumu maalesef yakalayamamış ve tekelci bir şekilde hep aynı tip ezberci insan yetiştirmiştir.

Yukarıda genel hatlar ile eğitim görüşlerini verdiğimiz Erol Güngör'ün, bugün dahi istifade edeceğimiz fikirlerinin olduğuna inanıyor ve bu çalışmada eğitimle ilgilenen herkesin az veya çok bir şeyler alacağını umut ediyoruz.

Yapmış olduğumuz bu çalışmaya benzer çalışmalar daha önce başkaları tarafından da yapılmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalında 2003 yılında Hasan Topal tarafından "Erol Güngör'ün Eğitim Görüşleri" ile 2007 yılında Yasemin Bora tarafından Ankara Üniversitesi Din Eğitimi Alanında yapılan "Nurettin Topçu ile Erol Güngör'ün Eğitim Anlayışları" adlı tezlerdir.

Varsayımlar

Erol Güngör'ün temel eserlerine ve onun hakkında yazılmış tez, makale ve bildirimler temin edilerek, bunların değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Yaşamış olduğu dönemin sorunları hakkında birçok fikir ortaya koyan Erol Güngör'ün eğitim alanındaki görüşlerini incelerken onun eğitim görüşlerinin beslendiği ilkeler de ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu çalışmanın sınırlarını Erol Güngör'ün eğitim konusunda ele aldığı eserleri ve makaleleri oluşturmaktadır. Gerek duyulduğunda

Erol Gngrn eēitim görüşleri hakkında kaleme alınmış bilimsel çalışmalara da başvurulacaktır.

I.BÖLÜM

YÖNTEM

Bu çalışma literatür tarama yöntemi esas alınarak Erol Güngör'ün eğitim ile ilgili görüşlerinin incelenmesi, anlaşılması ve yorumlanması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu tezde Erol Güngör'ün Türk eğitim tarihindeki yeri ve önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Zaman zaman Erol Güngör'ün eğitimle ilgili görüşlerinin alt yapısını oluşturan diğer fikirlerine de yer verilmiştir

1.1. Araştırmadaki Süreç:

Erol Güngör'ün eğitim ile ilgili görüşlerinin incelendiği bu çalışmamızda literatür tarama yöntemi kullanılarak elde edilen eserler tahlil, tenkit ve değerlendirme süreçlerinden geçirilmiştir.

1.2. Veri Toplama Tekniği:

Bu çalışmada literatür tarama tekniği ile Prof. Dr. Erol Güngör'ün düşüncelerinin temelini oluşturan yetiştiği ortam, hayatı, kaleme aldığı eserler ve eğitim alanındaki fikirlerinin incelenmesi, Erol Güngör'ün eserlerinin, Erol Güngör ile ilgili kaleme alınmış eserlerin, dönemin eğitim ortamının incelenmesiyle veriler toplanmıştır. Literatür taraması kendi yazdıklarıyla sınırlı kalmayıp Erol Güngör'ün görüşleri hakkında başkaları tarafından kaleme alınan bilimsel çalışmaları da kapsamıştır.

1.3. Verilerin Kaynağı:

Bu çalışmamızda elde edilen bilgilerin kaynağını Erol Güngör'ün bizzat kaleme aldığı yazılar ile başkaları tarafından Erol Güngör'ün görüşleri, düşünceleri, hayatı ve kişiliği hakkında yazılan bilimsel çalışmalar oluşturmaktadır. Ayrıca Erol Güngör'ü yakından tanıyan Selçuk Üniversitesi eski öğretim üyesi ve eski devlet bakanı Sayın Ramazan Mirzaoğlu ile de telefon görüşmesi yapılmıştır.

1.4. Kaynaklara Ulaşma:

Tezi yazarken kaynaklara ulaşmada başta YÖK tez merkezi olmak üzere Google Akademik de ve üniversite kütüphanelerinde yararlanılmıştır.

1.5. Ulaşılan Kaynaklarının İçeriğinin Değerlendirilmesi:

Ulaşılan kaynakların içeriğinin değerlendirilmesinde Erol Güngör'ün kaleme aldığı düşünceleri ile dönemin eğitim şartları ve özellikleri göz önüne alınarak, günümüzle karşılaştırılması yoluna gidilmiştir.

1.6. Verileri Anlama:

Çalışmamızın bu kısmı ulaşılan kaynakların anlaşılması ve analiz edilmesini kapsamaktadır. Bu hedef doğrultusunda ulaştığımız kitaplar üzerinde doğrudan, dijital ortamda elde edilen bilimsel çalışmalar da çıktılar alınarak üzerinde sıkı bir okuma, anlama, yorumlama ve analiz çalışması yapılmıştır.

1.7. Kaynakların Tasnifi:

Erol Güngör'ün bizzat kendisi tarafından yazılan kitaplar ile çeşitli dergi ve gazetelerde yazılan eserlerinin tamamı okunarak (çeşitli dergi ve gazetelerde çıkan yazıları daha sonra kitap haline getirilmiştir), başta eğitim alanında olmak üzere düşünce yapısının temelini oluşturan yazılar diğerlerinden ayırt edilerek, elde edilen veriler üzerinde titiz bir çalışma yürütülmüştür.

Elde edilen veriler konu başlıklarına göre tasnif edildikten sonra tezin ana konusu olan Erol Güngör'ün Türk eğitim tarihindeki yeri belli bir anlam ve biçim düzeni içerisinde

yazılmaya başlanmıştır. Ayrıca Erol Güngör'n Eğitim hakkındaki fikirlerinin daha iyi anlaşılması için aynı düzen ve titizlik içerisinde hayatı, kişiliği ve eserleri ile birlikte Türk eğitim sistemini etkileyen modernleşme ve batılılaşma da ayrı bölümler hâlinde tezde kaleme alınmıştır.

II. BÖLÜM

EROL GÜNGÖR'ÜN HAYATI, KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

2.1.Hayatı:

25 Kasım 1938 tarihinde Kırşehir merkezde bulunan Kılıçözü Çay'ının batı tarafında, Kaya Şeyhi Mahallesi Değirmen Sokak'taki 4 numaralı evde dünyaya gözlerini açan Erol Güngör (Özarlan, 2006:12), üçü erkek biri kız dört çocuklu bir ailenin üçüncü evladıdır. Erkeklerin en küçüğü olan Erol Güngör'ün kendisinden küçük bir de kız kardeşi vardır. Babası Abdullah Sabri Bey Kırşehir Adliyesinde zabıt kâtabi olarak çalışan küçük bir devlet memuru, Annesi Zeliha Gülşen Hanım ise ev hanımıdır (Yıldız, 1998: 15-16).

Anne ve baba tarafından da Kırşehir eşrafından olan Erol Güngör, kendilerine saygı duyulan itibarlı bir aileye mensuptur. Büyükbabası Hafız Osman Hamdi Efendi, dönemin şartlarına göre iyi bir medrese eğitimi almış imam hatiptir. Kırşehir merkezde Selçuklular dönemine ait Ahi Evran-ı Veli Cami, Hafız Osman Efendi'nin son imam hatiplik yaptığı camidir (Yıldız, 1998: 16). Osman Hamdi Efendi'nin muhterem babaları Hacı Hafızoğlu Hidayet Efendi de Kırşehir'de sayılıp sevilen iyi derce de ilim sahibi abid bir şahsiyet olarak tanınmaktadır. Annesinin babası olan ve 1956 yılında vefat eden Lütfü Efendi de müftülük yapmış ilim sahibi muhterem bir zattır. İyi derecede eğitim almış bir aileye mensup olmasının avantajlarını kullanan Erol Güngör ve kardeşlerinin tamamı yüksek tahsil yapmıştır (Yılmaz, 2006: 54-56).

İlkokul ve ortaokulu Kırşehir'de okuduktan sonra, 1952 yılında Kırşehir'de lise olmamasından dolayı lise tahsilini yapmak için Sivas'a gitmiştir. Ancak yabancı bir

şehirde lise çocuğunun tek başına yaşamasının getirdiği zorluklar ve ailesinden ilk defa ayrılmanın getirdiği duygusallıklar sebebiyle tekrar Kırşehir'e dönmüştür. Kırşehir'e geldikten sonra aile bütçesine katkıda bulunmak ve kendi harçlığını çıkartmak için karayollarında gişe memuru olarak çalışmıştır. 1953 yılında Kırşehir'de lise açılmasıyla birlikte lise tahsiline tekrar başlayan Erol Güngör, 1956 yılında 'pekiyi' derecesiyle başarılı bir şekilde okulunu bitirmiştir (Alptekin, 2018: 2).

Eğitim seviyesi yüksek bir aileye mensup olması sebebiyle aile içi eğitimi de birçok yaşıtına göre çok daha iyi olmuştur. Daha ortaokul yıllarında Türk İslam medeniyetinin önemli eserlerini okumaya başlaması, ilerleyen yıllarda düşünce hayatının önemli bir ayağını oluşturacak millî ve İslami kültür değerlerinin temelini oluşturmuştur (Yıldız, 1998: 17). Dedesi Fuzuli Divanı'nı, babası Dertli Divanı'nı okurlarken ağabeyleriyle birlikte Erol Güngör'de Osmanlıcasından Kara Davut adlı kitabı okumuştur. Ayrıca Hilmi Ziya Ülken ve Ziya Gökalp gibi lise öğrencilerin seviyesinin üstünde fikir yazıları kaleme almış yazarları da büyük bir zevk alarak okumuştur. Lise tahsilini yaptığı sıra Fransızca öğrenmeye başlamış ve bu dili ilerleyen zamanlarda kitap çevirecek seviyeye kadar geliştirmiştir. Tüm bu gayretlerinin farkında olan dedesi Hafız Osman, torunu Erol Güngör'ü oğlum profesör olacak diye çevresindeki insanlara takdim etmiştir (Yıldız, 1998: 16; Alptekin,2018:2).

Lise öğrencilik yıllarında ders dışı zamanlarda da hocalarıyla iletişimde bulunmuş, hocalarının bilgi ve birikimlerinde azami seviyede faydalanmıştır. Okulda öğretmenlik ve idarecilik yapan Avukat Fazıl Yalçın ve tarih öğretmeni Nuri Orbay en fazla iletişim içerisinde olduğu öğretmenlerin başındaydı (Yılmaz,2006: 35).

Âşık Paşaların, Ahi Evranların, Türk dilinin en eski ve usta kullanıcıların Kırşehir topraklarında yaşamış olması, Kırşehir'de faaliyet göstermiş olan Cacabey Medresesi'nin o dönemde Türkçe ile eğitim yapması, Kırşehir'e ayrı bir kültürel zenginlik katmıştır (Mirzaoğlu, 1998: 169). 1943-1956 yılları arasında İlkokul, ortaokul ve lise tahsilini kültürel zenginlik yönünde ileri seviyede olan Kırşehir'de yapan Erol Güngör, ailesinin de yardımıyla bu durumdan azami derecede istifade etmiştir. Dedesi Hafız Osman Efendi'den Arapça, Osmanlıca ve Farsçayı öğrenmeye başlamıştır.

Torunundaki öğrenme kapasitesindeki üst seviyeyi fark eden dedesi Hafız Osman Hamdi Efendi, onu şehrin ileri gelenlerinin katılım sağladığı divan sohbetlerine yönlendirmiştir. Bu yıllarda Türk astronomi aletlerinin çalışma prensiplerini de öğrenen Erol Güngör, İttihat ve Terakki Hareketi içerisinde çalışmalar yapmış kişilerle de irtibat kurarak onların sahip olduğu bilgi ve birikimlerden faydalanmıştır (Alptekin 2018: 2-3).

Bu dönemde şehirde iyi derecede bilgi birikimi olan birçok kişi ile fikir alışverişinde olmakla beraber, Lütfü İkiz'e ayrıca değinmek gerekir. Lise tahsilini yaptığı sıralarda okul çıkışlarında Osmanlıca ve Arapça dersler alarak (Deliorman, 2004:24), ilk defa dedesinin yanında öğrenmeye başladığı Arapça ve Osmanlıcasını geliştirmiştir. Lütfü İkiz'den aldığı dersleri ailesine haber vermeden alan Erol Güngör'ün okul çıkış saatinden uzun bir zaman eve gelmemesi annesinin dikkatini çekmiş ve oğlunu okul çıkışı takip ederek onun nerede vakit geçirdiğini öğrenmeye çalışmıştır. Erol Güngör'ün okul çıkışı bir eve girdiğini görür ve oğlu olmadığı başka bir zaman bu eve gelerek burada kimlerin yaşadığını ve oğlunun bu evde ne yaptığını ev sahibi Lütfü İkiz Bey'in hanımından öğrenen anne Zeliha Gülşen Hanım, oğlunun burada Osmanlıca dersleri aldığını, çok başarılı bir öğrenci olduğunu ve birçok methiyeleri Lütfü İkiz'in eşinden duymasına rağmen, oğlunun buraya gitmesini istemez. Ancak Erol Güngör, Lütfü İkiz'in evine gitmesine karşı çıkmayan babasından destek alarak ders almaya ve kendini geliştirmeye devam etmiştir (Yılmaz, 2006: 33).

Üniversite eğitimi için 1956 yılında İstanbul'a gider ve hukuk fakültesine kayıt olur. Birinci yılın sonunda Fethi Gemuhluoğlu'nun, Erol Güngör'ü alanında söz sahibi, sosyal psikolog Mümtaz Turhan'la tanıştırması ve Mümtaz Turhan'ın hukuk fakültesini bırakıp, edebiyat fakültesinde okumasını daha sonra da yanında asistan olarak kalmasını teklif etmesi üzerine, o yıllarda İstanbul'da subay olan Hidayet abisi ile istişare yaparak bu teklifi kabul etmiştir (Güngör, 1998: 109-110). Babası küçük bir devlet memuru olduğu için ekonomik sıkıntı çekmektedir. Bu durumu gidermek için Edebiyat fakültesine kayıt yaptırdığı ikinci yılda, okulun bahçıvan kadrosuna alınarak bu kadroda üç yıl boyunca kalmıştır (Yıldız, 1998: 18; Alptekin, 2018: 4) .

Çocukluğundan beri okumayı çok seven, okudukça zihninde yeni ufuklar açan ve bunları lise yıllarında itibaren yazıya döken Erol Güngör, okumakta olduğu felsefe bölümü ve hocası Mümtaz Turhan'ın Türk toplum yapısına yönelik sosyolojik ve psikolojik çalışmalar sebebiyle kendisini daha iyi ifade edebilmiştir. Okumakta olduğu felsefe bölümü ve hocasının çalışmaların yakından takip etmesi kendisinde çok az insana nasip olacak bir bilgi birikimi ve muhakeme gücünün oluşmasını sağlamıştır. Ayrıca lise yıllarından beri öğrendiği Osmanlıca Türkçesi ile derslerde notlar tutması (Yıldız, 1998: 18) kendisinin birçok kişi tarafından fark ve takdir edilmesini sağlamıştır.

Ailesinin yanında iyi bir öğrencilik geçirdiği lise yıllarında öğrendiği her şeyin üstüne koyarak sürekli bir ilerleme gösterir ve hocalarının dikkatini çekmiştir. Lise yıllarında öğrendiği Fransızcasını da ilerleterek arkadaşı Doğan Cüceloğlu ile bölümde misafir hoca olarak çalışmakta olan Profesör Haines'in derslerini Türkçeye çevirirken aynı zamanda da hocanın laboratuvar çalışmalarında asistanlığını yapmıştır. (Özbaydar, 2006: 75).

Yıllar önce dedesinin öğrenme kabiliyetinin yüksek olduğunu fark ettiği Erol Güngör'ü bu kez hocası Mümtaz Turhan fark eder ve öğrencisini İngilizce öğrenmeye teşvik etmiştir. İngilizce öğrenmeye yoğunlaşarak kısa sürede bu dil üzerindeki bilgisini artırarak kitap çevirecek seviyeye gelmiştir. (Bolay, 2006: 141; Bolay, 1998: 235).

Lise yıllarında Kırşehir'deki ilim meclislerine katılarak buradaki kişilerin bilgi birikimlerinden faydalanan Erol Güngör, aynı alışkanlığını İstanbul'da da devam ettirmiştir. O dönemlerde İstanbul'un aydın kesiminin buluşma mekânı Marmara Kiraathanesine sık sık uğrayarak, İstanbul'un ve Türkiye'nin ilim ve kültür alanında isim yapmış; Nihal Atsız, Mükrimin Halil Yinanç, Ekrem Hakkı Ayverdi, Nurettin Topçu, Asaf Halet Çelebi, Sezai Karakoç, Fethi Gemuhluoğlu, Necip Fazıl, Hilmi Oflaz, Ziya Nur Aksun ve Dünder Taşer gibi birçok aydın ile görüşme imkânı bularak bilgi birikimini artırmıştır (Alptekin, 2018: 4-5).

Erol Güngör sadece akademik çevreyle yetinmemiş, kendilerinden fikren istifade edebileceğini düşündüğü dönemin milliyetçi ve dinî hassasiyeti olan herkesle görüşmeye gayret göstermiştir. Görüştüğü bazı kişilerle, Mehmet Genç, Ali İhsan Yurt,

Ayhan Songar ve Emin Işık ile muhabbetini ömrünün sonuna kadar devam ettirmiştir (Yurt, 2006: 79).

Zaman zaman Yahya Efendi Dergâhına giderek buradaki mesnevi sohbetlerine katılmış, İskender Paşa cemaati ile iletişim içerisinde olmuş, Mevlevi şeyhi Mithat Buhari'nin sohbetlerine de iştirak ettiği tahmin edilmektedir (Yurt, 2006: 76).

'Kültür Temaslarının Atitütler Üzerindeki Tesirleri' (Özarlan, 2006: 16) adlı tezini 'pekiyi' derece ile savunarak Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünden 30 Haziran 1961 yılında mezun olmuştur. Mezun olduktan hemen sonra da Mümtaz Turhan Hoca'nın yanında asistan olarak çalışmaya başlamıştır.

Üniversite tahsili için İstanbul'a geldiği ilk yıl, Fındıklı'da yurttta kalmıştır. Abisi Dirayet Güngör'ün de bir yıl sonra üniversite tahsili için İstanbul'a gelmesi ile birlikte Beyazıt'ta bulunan öğrenci evlerinden bir oda kiralayarak birkaç yıl orada kalmışlardır. Evin en küçük çocuğu olan kız kardeşleri Aysel Güngör'ünde üniversite tahsili için İstanbul'a gelmesiyle, baba Abdullah Sabri Bey Kırşehir adliyesindeki görevini İstanbul'a aldirarak, tüm aileyi İstanbul'da toplamıştır. Maçka'da tuttukları evde 1960-1968 yılları arasında ikamet ettikten sonra, Kırşehir'deki evlerini satarak İstanbul Fatih'te ev alarak burada ikamet etmeye başlamışlardır (Yılmaz, 2006: 37).

Hocası Mümtaz Turhan'ın danışmanlığında çalışmalarını tamamladığı 'Kelami (Verbal) Yapılarda Estetik Organizasyon' adlı tezini savunarak tecrübî psikoloji doktoru olmuştur. Bir yıl sonra doktora tezinin özetini üniversitenin Edebiyat Fakültesi Tecrübî Psikoloji çalışmaları dergisinin dördüncü sayısında yayımlanmıştır. Daha önce yayımlanan eserlerinde müstear ismi kullanan Erol Güngör (Özarlan, 2006: 15), akademik çalışması olan iki tezinde de kendi ismini kullanmıştır. Son olarak yüksek lisans tezi ile doktora tezi arasında yayımlanan 'Türkiye'de Misyoner Faaliyetleri' adlı eserinde müstear ismi kullanmıştır (Yıldız, 1998: 21). Bundan sonra bazı gazete yazılarının dışında hocası Mümtaz Turhan'ın 'Fert ve Cemiyet' adlı kitabın çevirisini bitirmeden vefat etmesi üzerine, son dört bölümü hocasının üslubunu aratmayacak biçimde tamamlayarak hocasının adına neşrettirmiştir. Birçok kişi bu son bölümlerinde Mümtaz Turhan tarafından çevirinin yapıldığını sanır, oysaki son

bolümler Erol Güngör' aittir. Bu istisnalar dışında kendi ismi dışında yayımlanan başka bir eserine rastlanmamıştır (Yurt, 2006: 78)

1966 yılında 'Yön' isimli dergide sol görüşe sahip kişiler yazılar kaleme alırken yazı işleri müdürlüğünü Tarık Buğra'nın yaptığı, Mümtaz Turhan'ın da yazılar kaleme aldığı 'Yol' isimli dergide sağ düşünceye sahip yazarların çıkarttığı dergiydi. Yol isimli dergide hocası Mümtaz Turhan'dan habersiz müstear isimle Erol Güngör de yazılar kaleme almaktaydı. Mümtaz Turhan durumu fark etmiştir ama önceleri bir müdahalede bulunmamıştır. Fakat bu durumun uzun sürmesi üzerine günlük siyasi konularla değil de ilmi çalışmalara yoğunlaşmasını istediği öğrencisini abisi Dirayet Güngör'ün de bulunduğu bir ortamda uyarmıştır. Hocasına karşı büyük bir muhabbet ve saygı duyan Erol Güngör çok üzülmüştür (Bolay, 1998:233; Yılmaz, 2006: 36).

1966 yılında, Colorado Üniversitesi Davranış Bilimleri Enstitüsü başkanı Dr. Kenneth Hamond'un davetiyle iki buçuk yıl kadar Amerika'da kalmış ve ilmi çalışmalar yapmıştır. Bilimsel çalışmalarının yanında komisyon çalışmalarına da katılmış ve elinden geldiğince Türk kültürünü Amerikalılara tanıtmaya gayret etmiştir. Hatta çalışma odasının duvarında asılı duran tezhipli Türk hat sanatının Amerikalıların ilgisini çekmesi üzerine, kız kardeşi Aysel Güngör'den tezhipli hat sanatı örneklerinden ABD'ye göndermesini istemiştir. Bazılarını satın alan Aysel Hanım, bazılarını da bizzat kendisi yazarak abisine posta yoluyla göndermiştir. Bu hediyeleri alan Amerikalıların çok mutlu olduğunu Erol Güngör bizzat kendisi gözlemlemiştir (Yılmaz, 2006: 40).

İki yıl süren Amerika'daki çalışmalarını bitirip Türkiye'ye gelen Erol Güngör, İstanbul Üniversitesinde Sosyal Psikoloji dersleri vermeye başlamıştır (Yıldız,1998: 18). Yurda döndükten bir yıl sonra, 1969 yılında, vatani görevi yapmak için askere gitmiştir. Yedek subay olarak Karamürsel'e gittikten bir süre sonra, Birinci Ordu Karargâhı'nda yabancı dil bilen yedek subay ihtiyacı çıkınca, İstanbul Selimiye Kışlası'na çekilmiştir (Bolay, 1998: 233-236). Askerliğini yaptığı sıra da doçentlik imtihanına girmiş fakat başarılı olamamıştır (Bolay, 1998: 234-). Bir yıl sonra tekrar girdiği sınavda "Şahıslar Arası İhtilaflarda Lisanın Rolü" adlı tezini başarılı bir şekilde savunarak 1970 yılında doçent olmuştur. 1970'li yılların sonuna kadar Millî Eğitim Bakanlığı ve kültür

bakanlığı bünyesindeki birçok çalışmalarda görev almıştır. Bir çalışma grubu oluşturularak 8 adet 'Ahlak' ve 'psikoloji' ders kitabı yazmıştır (Özarslan, 2006: 21-22; Yıldız, 1998: 22). Hazırlamış olduğu kitaplarda geçen bazı cümlelerden dolayı sol görüşün eleştirilerine maruz kalmış ve bunlara cevaplar içeren yazılar kaleme almıştır (Bolay, 1998: 236).

Akademik hayatında önemli bir yeri olan, büyük bir muhabbet beslediği, değer verdiği ve kendisine örnek aldığı hocası Mümtaz Turhan'ın 1969 yılında vefat etmesi, Erol Güngör'ü çok üzmüştür. Kız kardeşinin ifadesine göre Erol Güngör, hıçkırarak ağlamıştır (Yılmaz, 2006: 36). 1972 yılında hocası Mümtaz Turhan'ın vefatıyla boşalan Tecrübi Psikoloji Kürsüsünün başkanı olmuş, aynı yıl içerisinde fikir hayatında önemli bir yeri olan, saygı ve sevgi beslediği, hürmette kusur etmediği diğer bir kişi olan Dünder Taşer'in vefat etmesiyle uzun süre kendisine gelememiştir (Özarslan, 2006: 19).

Ailesinin, özellikle annesinin evlenmesi için telkinlerde bulunmasına hiçbir zaman olumlu yanıt vermeyen Erol Güngör, evliliğin akademik çalışmalarını yavaşlatacağını ifade ederek düşünmediğini belirtmiştir. Yaşının da biraz ilerlemiş olmasından dolayı ailesi Erol Güngör'ün evlenmesinden ümidini kestiği sırada, kız kardeşinin aracılığı ile ailesine evlenmek istediğini ve gelin adayının gidip istemelerini belirtmiştir. Beklenmedik bu mutlu haber aile ferleri tarafından coşkuyla karşılanmıştır (Yılmaz, 2006: 42-43).

Evlenmeyi bilimsel çalışmalarını yavaşlatacağı inancıyla düşünmeyen Erol Güngör'ün fikrini değiştiren hanım efendi, Türk Edebiyatı Cemiyeti toplantısı için gitmiş olduğu Topkapı Sarayında gördüğü, Sivaslı Taşçıoğlu ailesine mensup, Türkoloji öğrencisiyken, Nihat Sami Banarlı'nın yanın da onun fahri asistanlığını yapmakta olan Şeyma Taşçıoğlu'dur. Toplantıda görüp beğendiği Şeyma Taşçıoğlu meselesini üniversitedeki yakın arkadaşlarına iletmiş, hepsi İstanbul Üniversitesinden akademisyen olan arkadaşları, Şeyma Taşçıoğlu hakkında araştırma yapmışlar ve Erol Güngör ile Şeyma hanımın evlenmesinin uygun olduğu kanısına varmışlardır. Bu durumu da Şeyma Hanım'a bir hocasının belirtmesine karar vermişler ve hocası

Şeyma Hanım'dan Erol Güngör ile görüşmesini istemiştir. Şeyma Hanım'ın görüşmeyi kabul etmesiyle birlikte kendisine durumu açan hocası çok rahatlamış âdeta omuzlarında bir yük kalkmıştır. Daha sonra yanında fahri asistanlığını yaptığı hocası Nihat Sami Banarlı'ya Erol Güngör ile görüşmesini istediklerini, bu görüşmeye nasıl baktığını sormuş. Zor beğenen bir kişi olan Banarlı ise Erol Güngör hakkında iyi şeyler söyleyerek görüşmeyle kalmaması, evlenmesini tavsiye etmiştir (Yılmaz, 2006: 46-47). Hocasını tavsiyesini de göz önüne alan Şeyma Hanım, Erol Güngör ile sözlenmiştir.

Okuma azmi ile sabahlara kadar çalışmakta ve çok sigara içen Erol Güngör akademik alanda hayatının en verimli çağında, 34 yaşında kalp krizi geçirmesi sevenlerini çok üzmüştür. Haseki Hastanesinde tedavi olduktan sonra taburcu edilmiştir (Songar, 1998: 262-263). Kalbinde ciddi sorunun olduğunu fark eden doktorlar evlenmesinin doğru olmayacağını belirtmişlerdir. Bunun üzerine abisi Hidayet Güngör, Erol Güngör'ün sözlüsü Şeyma Taşçıoğlu ile görüşerek durumu anlatır ve evlilik kararını bir daha gözden geçirmesini tavsiye eder. Şeyma Hanım'ın evlendikten sonra kayını olacak Hidayet Bey'e verdiği cevap ise duyan herkesi duygulandırmıştır. "Ben kocam olsun diye evlenmiyorum. Ben bir dâhinin kalbini kazanıyorum. Bu beni mutlu etmeye yeter, kaderde ne varsa o olsun" (Güngör, 1998:110) der ve 5 ay sonra 19 Temmuz 1973 tarihinde evlenirler (Yılmaz, 2006) 1961 yılında üniversiteden mezun olduktan sonra akademik alandaki çalışmalarına hız verdiğinden dolayı 1970'li yıllara kadar çok fazla yazı kaleme almayan Erol Güngör, bu dönemde daha çok bilimsel çalışmalara, doktora ve doçentlik tezlerinin üzerinde çalışmış ve bilgi derinliğini olabildiğince artırmıştır. 1970 yılından önce kitap olarak sadece "Türkiye'de Misyoner Faaliyetleri"ni (1963) yazmış. İlk tercüme eseri olan 'Sosyal Psikoloji' adlı eseri de 1965 yılında tamamlamıştır. Yoğun olarak yazmaya başladığı 1970'ten ölümüne kadar ki geçen 12-13 yıllık süre zarfında adeta bir patlama yaşamış ve eşine az rastlanır nitelikte ve nicelikte yazılar kaleme almış, kitaplar yazmış ve çeviriler yapmıştır.

Erol Güngör'ün Şeyma Hanım'la evliliği 1977 yılında dünyaya gelen bir erkek evlat ile meyvesini vererek taçlanmıştır. Kendisine çocuğun isminin ne koyacağını soran

Mümtaz Turhan'ın eşine, belki çocuğu azarlarım diye hocasının ismini koymayacağını ancak ona hitaben Turhan ismini koyacağını belirtmiştir (Yılmaz, 2006: 37).

40 yaşına geldiği 1978 yılında "Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar" adlı tezini vererek sosyal psikolojisi alanında profesörlük unvanını almıştır. Profesörlük unvanını aldıktan sonra çeşitli gazetelerde yazarlık ve başyazarlıklar yapmaya başlamış ve tanınırlığı daha da artmaya başlamıştır. Selçuk Üniversitesi Rektörlüğüne atanması ve burada kısa süre içerisinde yaptığı çalışmalar akademik hayatında yaptığı çalışmaları adeta taçlandırmıştır. Aslında dönemin Yüksek Öğretim Kurulu Başkanı İhsan Doğramacı, Erol Güngör'ü Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğüne düşünmüş fakat sağlık sorunlarını gerekçe göstererek bu teklifi nazik bir şekilde reddetmesi üzerine, araya tanıdıklar koyarak ve bizzat annesini arayarak Selçuk Üniversitesi Rektörlüğüne ikna etmiştir. Kız kardeşinin ifadesine göre "altından girip üstünden çıkarak" Erol Güngör'ün bu teklifi kabul etmesi sağlanmıştır. Erol Güngör'ün Konya'daki bu üniversiteyi kabul etmesinde Konya'nın tarihî bir misyonunun var olmasının yanında muhafazakâr bir şehir olmasının ve Kırşehir'e yakın olmasının da etkisi olabilir (Güngör, 1998: 110-111; Özarslan, 2006: 25).

On yıllık bir geçmişe sahip Selçuk Üniversitesinde Ağustos 1982'de göreve başladığında, üniversite bünyesinde sadece iki fakülte bulunmaktaydı. Göreve başladıktan kısa bir süre sonra Konya halkıyla da kaynaşarak yeni fakültelerin inşası için Konya esnafından ciddi kaynaklar temin etmeyi başarmış ve çok kısa bir zamanda fakülte sayısını sekize, yüksekokul sayısını da dörde çıkarmayı başarmıştır. Açılan fakültelerden biri de Konya halkının ihtiyacı olduğunu düşündüğü, aynı zamanda üniversitelerin halka açılan kapısı olarak tanımladığı tıp fakültesidir. 500 yataklı tam teşekküllü üniversite hastanesinin açılışını yapmakta kendisine nasip olmuştur. Kendisinin de kalpten rahatsız olmasından dolayı, kalp polikliniğini bizzat kendisi, gelen herkese gezdirmek istemiştir. Kısa bir zaman rektörlüğünü yaptığı üniversiteye bir vizyon katmak için elinden geldiğince yoğun mesai harcayan Erol Güngör, üniversiteyi yeşillendirmek için yüz binlerce fidan dikimini gerçekleştirmiş, dağınık halde bulunan fakülte binalarını bir kampüste toplamak için İhsan Doğramacı'dan sözünü almıştır (Topbaş, 1998: 279-280). Yeni Açılan fakültelerin ihtiyacı olan

akademisyenleri ise başta İstanbul Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi olmak üzere diğer üniversitelerde çalışmakta olan hocaları bizzat kendisi üniversiteye davet ederek, akademisyen açığını hızla kapatmıştır (Ceran, 1998:251).

Üniversitelerin akademik kadroları, binaları, çevre düzenlemeleri, sosyal ve kültürel faaliyetler ile bir bütün olduğunun farkında olan Erol Güngör, hepsini bir bütün hâlinde geliştirmeye gayret göstermiştir. Hızlı bir kadro tamamlama işinin yanında, yeni binaların yapılmasıyla uğraşiyor, diğer taraftan ülkenin dört bir yanında alanında etkin kişileri üniversiteye davet ederek seri konferanslar verdiriyordu. Profesör Dr. Ayhan Songar'ın verdiği konferansta salonun tamamen dolması, Erol Güngör'ü çok mutlu etmiş ve konferansların devamının geleceğini belirmiş ve bu tür çalışmaların üniversite ile halkı kaynaştıracağını belirtmiştir (Topbaş, 1998: 280-281).

Tüm bu yoğunluğun yanında göreve başladığında Sosyoloji bölümü olmayan üniversitede, bu bölümü açmış ve bizzat kendisi de özellikle lisansüstü derslere girmiştir (Ceran, 1998: 251). Böylelikle hem idari görevini yerine getirmiş hem de ülkesine hizmet edecek gençler yetiştirmeye gayret göstermiştir. Dersine girdiği birçok öğrenci bugün ülkemizin iyi yetişmiş sosyal bilimcileri arasındadır.

Selçuk Üniversitesine rektör olarak atandıktan sonra evini Konya'ya taşımış ancak otomobilini İstanbul'da bırakmıştı. Göreve başladıktan sekiz ay sonra eşi ile birlikte İstanbul'a giderek otomobilini getirmeyi planlamıştı. 24 Nisan 1983 yılının sabahında arabanın bagajına eşyaları yerleştirirken kalp krizi geçirmiş ve hemen hastaneye kaldırılmasına rağmen acil girişinde hayatını kaybetmiştir (Alptekin, 2018: 14).

2.2.Kişiliği:

Adliyede zabıt kâtabi olan babasının işi icabı çok sık olarak şehir dışına çıkmasından dolayı kardeşleriyle birlikte dedesinin konağından büyümüştür. Dedeleri Hafız Osman Hamdi Efendi torunlarıyla o derece fazla ilgilenmiştir ki torunları kendilerine baba, babaannelerine de anne demişlerdir. Etraftaki eş dost da Erol Güngör ve kardeşlerini Hafız Osman Hamdi Efendi'nin çocukları olarak tanımlamışlardır. Dedelerinin ilgilenmesinin yanında Kırşehir'in manevi iklimim ve dedelerinin görev yeri olan Ahi

Evran-ı Veli Cami'nin uhrevi havasının da Erol Güngör'ün kişiliğinin oluşmasında etkisi olmuştur (Güngör, 1998: 108).

Çocuk yaşlarından itibaren yetişkin bir insanın olgunluğunda davranışlara sahip, az ve öz konuşan, okumayı ve araştırmayı çok seven, sabahlara kadar çalışma azmi gösteren, sabahlara kadar çalıştığı zamanlarda, komşular odasının camından yansıyan ışıklardan rahatsız olmasın diye pencereye ışık geçirmeyen koyu renkli kalın perde çekecek kadar ince ve nazik düşünceliydi. Çok okuyan ve yazmaya başladığı zamanlarda uzun süre yazma alışkanlığı olan ve ara vermeden elindeki bilimsel yazıyı bitirme hedefinde olan bir mizaca sahipti (Güngör, 1998: 108-109; Alptekin, 2018).

Sahip olduğu disiplin ve çalışma ahlakı sayesinde kısa denilebilecek bir ömürde çok fazla bilimsel yazı kaleme almış ve birçok çeviri yapabilmiştir. Bu çalışma azmi insan hayatının vazgeçilmezlerinden olan uyku düzeninin Erol Güngör'de bozulmasına neden olmuştur. Hayatı boyunca normal bir uyku düzenine sahip olmayan Erol Güngör, bekârlık döneminde sabahlara kadar sesli şekilde kitaplar okumuş ve kız kardeşine de abisini dinlemek düşmüştür. Okumaya ara verdiği zamanlarda derin düşüncelere dalarak fikirlerini olgunlaştırmıştır (Alptekin, 2018: 14-15).

Hayatında gereksiz olan hiçbir şeye yer vermeyen Erol Güngör, konuşmalarında dahi gereksiz kelime kullanmaktan sakınmış, gereksiz konuşmaların olduğu ortamlarda, uyarıda bulunarak konuşmayı sonlandırmıştır. Kalkınmakta olan ülkelerin iktisat yapması gerekliliğini söz israfı ile bağ kurarak, ülkemiz insanının az konuşup çok çalışması gerektiğini ima etmiştir. Yakın akrabalar da Erol Güngör'ün evlerinde boş konuşmaların yapılmadığını belirtmiştir (Yılmaz, 2006: 48-52).

Akademik hayatına gösterdiği özeni maalesef sağlığına göstermemiştir. Beslenmesine dikkat etmemiş, hızlı ve az yemiştir. Ayrıca çok fazla sigara içmiştir (Alptekin, 2018: 15).

Gurur ve kibirden uzak mütevazı bir hayatı olan Erol Güngör'ün alçak gönüllü olduğu tüm arkadaşları tarafından anılarından belirtilmektedir. Çok iyi bir akademisyen fikir adamı olmasına rağmen ilmi konularda da tevazudan hiç ödün vermemiştir. 1974

yılında yayımlanan Türk Edebiyatı dergisinde kaleme aldığı "Bu Ülke Bir Acayip Ülkedir" başlıklı makalesinde Cemil Meriç'e övgüler dizerek yazdığı, makaleden birkaç cümleyi alarak, bu satırları bir ilim adamı bir psikolog olarak kendisinin yazmasını çok istediğinin fakat yazamayacağını da belirterek Cemil Meriç'in yazılarındaki derinliğine değinmiştir (Güngör, 1993b: 159).

İlim ve ilim adamına büyük bir muhabbet besleyen Erol Güngör, hocalarına saygıda hiç kusur etmemiştir. Hocası olan Mümtaz Turhan ise hayatında ayrı bir yere sahiptir.

Derin ve sağlam düşüncelere sahip olan Erol Güngör, hayatının hiçbir evresinde fanatik bir kişi olmamıştır. Ne kendi düşüncesini savunurken ne de karşı düşünceleri eleştirirken can sıkıcı ifadeler kullanmamıştır. İyi bir Türk aydını ve iyi bir münevver olan Erol Güngör, hayatı boyunca milliyetçi fikirler kaleme almıştır. Ancak siyasi alanda faaliyet gösteren milliyetçi kesim tarafından kabul gördüğü söylenemez. Zaten kimseye yaranma gibi bir gayreti de olmamıştır. Bu haliyle de Cemil Meriç gibi doğru bildiğini söylemekten çekinmeyen Araf'taki Türk fikir adamlarından biri olmuştur.

2.3.Eserleri:

2.3.1.Telif Eserleri

Başarılı bir öğrencilik hayatının yanında dedesi tarafından Kırşehir'deki divan meclislerine de götürülen Erol Güngör, henüz lise yıllarından itibaren fikir dünyasının kabul görmüş önemli eserlerini okuyarak bilgi havuzunu hızla doldurmaya başlamıştır(Alptekin, 2018: 2-3). Edinmiş olduğu bilgileri kendi fikir süzgecinden geçirerek bu yıllardan itibaren yazmaya başlayan Erol Güngör, üniversite bittikten sonra yazılarını daha sistemli ve düzenli bir şekilde yazmaya devam etmiştir. İlk kitabı da üniversite bittikten sonra basılan Erol Güngör'ün telif eserleri ise şunlardır.

1-) Türkiye'de Misyoner Faaliyetleri: İlk kez 1963 yılında Bedir Yayınevi tarafından basılmıştır. Misyonerlik faaliyetlerinden bahsettiği bu eserinde, Türkiye'de misyonerlik faaliyetleri kapsamında açılan okul ve diğer eğitim kurumlarından

bahseder. Misyonerlik faaliyetlerin Hıristiyanlık dinini yaymaktan daha ziyade Hıristiyanlık kültürünü yaymayı hedef aldığını belirtmektedir.

2-) Türk Kültürü ve Milliyetçilik: İlk yayımlanan kitabı Türkiye’de misyoner Faaliyetlerinden 12 yıl sonra yayımlanan bu eser (1975, Ötüken Neşriyat), Erol Güngör’ün kaleme aldığı makalelerinin bir araya getirilerek basılmıştır. Bu kitap Erol Güngör’ün yayımlanan ikinci kitabıdır ve giriş hariç beş bölümden oluşmaktadır. Bu iki kitap arasında bu kadar uzun zaman olmasının başlıca sebebi, bu dönemde akademik çalışmalara ağırlık vermesidir. Bu dönemde doktora ve doçentlik tezlerini yazmıştır.

3-) Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik: Yayımlanan üçüncü kitabı olan bu eser bir önceki kitabı “Türk Kültürü ve Milliyetçilik” adlı kitabın gençler tarafından ilgi ile okunmasından sonra onun devamı niteliğinde kaleme aldığı eserdir.

4-) İslam’ın Bugünkü Meseleleri: Yazdığı kitapların üzerine en çok eleştiri yapılan bu eserini Hicretin 15.asrına hediye etmiştir. İslam’daki reform meselesine de değindiği bu eserinde düzeltilmesi gerekenin İslamiyet değil, Müslümanların olduğunu belirttiği bu eserinde düzeltilirken de model alınacak zamanında ilk Müslümanların devri olduğunu belirtir.

5-) İslam Tasavvufunun Meseleleri: Yayımlanan bir önceki eseri olan ‘İslam’ın Bugünkü Meseleleri’ adlı kitabın okuyucular tarafından birtakım eksikliklerinin olduğu yönündeki eleştirileri üzerine, İslamiyet ve Tasavvuf hakkında bir yıl gibi bir zaman gerekli okumaları yaptıktan sonra kaleme aldığı bir eserdir.

6-) Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik: 1972’den 1982 yılına kadar kaleme aldığı ve farklı dergilerde neşredilen makalelerinin bir araya getirilmesiyle basılmış olan bu kitap işlediği konular bakımında daha önce yayımlanan “Tarih Kültür ve Milliyetçilik” ile “Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik” adlı kitapların devamı niteliğindedir ve on altı makaleden oluşmaktadır.

7-) Sosyal Meseleler ve Aydınlar: Bu kitap 1950'lerin sonunda vefatına kadarki süre zarfında Milli Kültür, Hisar, Yol, Töre, Türk Yurdu, Yeni Sözcü, Yeni Düşünce, Türk Edebiyatı gibi çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan mülakat ve yazılarından oluşmaktadır.

8-) Tarihte Türkler: Üç bölümden oluşan bu eser, Erol Güngör'ün vefatından beş yıl sonra basılmıştır. Muhtemelen eksik olduğunu düşündüğü bu kitaba eklemeyi düşündüğü yeni bölümler olduğu için bastırmamıştı. İlk bölüm "İslamiyet'ten Önceki Türkler" i, ikinci bölüm "İslamiyet ve Türkler" i, üçüncü bölüm ise, "Devlet-i Aliye-i Osmaniyye" i konu edinmektedir.

9-) Değerler Psikolojisi: Erol Güngör'ün akademik hayatını taçlandıran profesörlük tezi olan bu eser, kitap olarak 1993 yılında Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı Yayınları tarafından Amsterdam' da basılmıştır. Ahlaki değerlerle ilgili bir buçuk yıllık bir uygulama sonuçlarını içeren bu kitap, değerler psikolojisi alanında teorik ve uygulama olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

10-) Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak: İlk kez 1995 yılında Ötüken yayınevinde basılmış olan bu eser, 1973-1974 yıllarında kaleme aldığı ancak yayımlanmamış iki eserinin birleştirilmesiyle kitap halini almıştır

11-) Şahıslar Arası İhtilafların Çözümünde Lisanın Rolü: Erol Güngör'ün doçentlik tezi olarak 1970 yılında yazdığı bu eser, fakültenin ilgili bölüm dergisinde özet olarak yayımlanmıştır. Tam bir kitap olarak yayımlanması 1998 yılında Ötüken Neşriyat tarafından gerçekleşmiştir.

2.3.2-Tercüme Eserler

1-) Sosyal Psikoloji: Nazariye ve Problemler: Erol Güngör'ün David Krech ve Richard S. Crutchfield'den yaptığı, Baha Matbaasında 1965 yılında ilk kez basılan eser onun ilk tercüme eseri olma özelliğini taşımaktadır.

2-) Yirminci Asrın Manası: Erol Güngör'ün, Kennet Boulding'ten yaptığı bu tercüme kitabın ilk baskısı Milli Eğitim Yayınlarında 1969 yılında çıkmıştır. Kitap, hangi kültür ve bilim birikimi sayesinde mevcut teknolojik seviyeye ulaşıldığını ve gelinen teknolojik düzeyinin ne tür problemler getirdiğini ve bu problemlerin çözümlerinin neler olabileceği üzerinde durmuştur.

3-) İktisadi Gelişmenin Merhaleleri: W.Whitman Rostow'dan yaptığı bu çeviri Erol Güngör'ün üçüncü tercüme eseridir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ilk kez 1970 yılında basılmıştır. Ekonomik gelişmelerin aşamalarını sıralamakta, devletlerarası çıkar çatışmalarının ekonomik sebeplerini irdelemekte ve Marksist düşüncenin ekonomik yönden eleştirisini yapmaktadır.

4-) Sanayileşmenin Kültür Temelleri: Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ilk kez 1971 yılında basılan bu eser Erol Güngör'ün dördüncü tercüme eseridir. John U. Neff'ten yaptığı bu tercüme eser, Endüstri alanında dünyanın yaşadığı değişim ve gelişimin sadece ekonomik perspektif ile açıklanamayacağını, bunu açıklamak için kültürel değerlerin de incelenmesi gerektiği üzerinde durmuştur.

5-) Sınıf Mücadelesi: Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ilk kez 1973 yılında basılan bu eser Raymond Aron'dan eserinden tercüme edilmiştir. Kitap, Batı ve Sovyet tipi toplumları Tocqueville ve Marks'ın bakış açılarını temel alarak incelemelerde bulunmuştur.

6-) Batı Düşüncesindeki Büyük Değişme: Paul Hazard'dan yaptığı bu tercüme eser Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 1973 yılında basılmıştır. Yaptığı tercüme eserlerin altıncısı olan bu eser aynı yıl içerisinde yaptığı ikinci tercümesidir. 1680-1715 tarihleri arasında Avrupa'nın bilimsel ve düşünce olarak geçirdiği dönüşümü ve kilisenin toplum ve devlet nazarındaki azalmakta olan saygınlığını anlatmaktadır.

7-) Dünyayı Değiştiren Kitaplar: Robert B. Downs'tan yapılan bu tercüme eser, Erol Güngör'ün yedinci tercümesidir ve ilk baskısı 1980 yılında Tur Yayınlarından çıkmıştır.

Kitapta, Adolf Hitler'in Kavgam, Darwin'in Türlerin Kökeni, Machiavelli'in Hükümdar ve Karl Marks'ın Kapital gibi toplumlar üzerinde küresel manada ciddi etkileri olmuş kitaplardan on altı tanesini irdelemiştir.

Bu çeviri kitaplarının yanında çevirisine başladığı ancak ömrü yetmediği için yarım kalmış çalışmaları da vardır. Bunlardan ilki Karl Manhiem'dan yapmaya başladığı çeviri, ikincisi ise Sorokin'den "Çağımızın Bunalımı" adlı kitaptır (Bilgin, 2006: 131).

2.3.3.Sürelî Yayınlardaki Yazıları

Erol Güngör öğrenim hayatının ilk evrelerinden itibaren düzenli okumalarını lise döneminden itibaren yazıya dökmeye başlamıştır. Yazma işlemini 1960'lı yılların başlarından itibaren düzenli bir şekilde devam etmiş ve bu yazılarını çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlamıştır. Eserlerini yayımladığı süreli yayınların adları: Diriliş, Ortadoğu, Töre, Türk Yurdu, Milli Kültür, Toprak, Düşünen Adam, Millet, Yol, Ayrıntılı Haber, Hamle, Hisar, Yeni Sözcü, Türk Edebiyatı, Yeni İstanbul ve Yeni Düşünce'dir. Erol Güngör'ün müstear isimle Tarık Buğra'nın çıkardığı 'Yol' isimli dergiye yazılar gönderdiği de bilinmektedir. Erol Güngör'ün süreli yayınlarda kendi ismi ile yazdığı makalelerin büyük bir kısmı daha sonra "Sosyal Meseleler ve Aydınlar" adlı kitapta toplanarak Ötüken Neşriyat tarafından basılmıştır.

III. BÖLÜM

EROL GÜNGÖR'DE MODERNLEŞME ve BATILILAŞMA

3.1.Modern Kavramının Kökeni ve Anlamı

Latince bir sözcük olan "modo": İçinde yaşanılan zaman, tam şimdi, son zamanlar gibi anlamlara gelmektedir. "Modernus" (modern) kelimesi ise modo kelimesinden türetilmiş ve dış etkilerden bağımsız, özgür, düşüncelerdeki açıklık, dile getirilen en son düşünceler anlamında kullanılmakla birlikte tarihsel süreç içerisinde bulunan durumdan ayrılma, farklılaşma gibi anlamlara da gelmektedir (Cevizci, 2005:1178; Aydın,2009: 18-19).

Zygmunt Bauman (1996: 65-67), insanlığın toplayıcı kültürden tarım kültürüne geçmesiyle modernitenin başladığını belirtir. Düşünce açısından, sosyal yapının kesin ve insan kontrolünün dışında bir durum olarak değil, toplum içinde insanlar arasındaki anlaşmanın bir çıktısı olarak tekrar tanımlanması, moderniteye giden süreçte en önemli husustur. Antika kelimesinin zıt anlamına gelecek şekilde ilk defa 5. yüzyılda kullanılmaya başlanan modern kelimesi, Putperestlik ile Hıristiyanlığı birbirlerinden ayırmak için kullanılmıştır. Bu kullanıma göre eski dünya ile kastedilen Hıristiyanlık öncesi putperest ve karanlık dünyadır. Hıristiyanlık dini ile beraber Hz. İsa ise modernleşmiş dünyayı temsil etmektedir. Modern kavramı eskinin karşısında yeni olanı tanımlamaktadır (Cevizci, 2005: 1178).

Bauman'a (2003: 13) göre modernlik, on yedinci yüzyılda Batı Avrupa'da yaşanan ve toplumu çok derinden etkileyen birçok entelektüel, yapısal ve sosyal değişimle başlayan; ardından sanayi devrimi ve onun getirdiği kapitalist ve komünist ekonomik

yapının gelişmesiyle toplumsal olarak oluşan bir yaşam biçimini kapsayan tarihsel bir süreçtir. Bizim gündelik hayatta kullandığımız modern kavramı Rönesans'la birlikte Batı dünyasının yaşadığı değişim ile başlamıştır. Bu dönemde kullanılan modern kelimesi ile Orta Çağ Avrupa'sının içinde bulunduğu skolâstik düşünceden kurtulmak kastedilir (Cevizci, 2005:1178; Tazegül,2005: 36-37).

Modernizm kavramı ise çağdaşlık, çağdaşlaşma akımıdır (TDK, 2011: 1693). Toplum bilimi açısından modernizm sanatta ve edebiyatta var olan yenileşmedir. Felsefi olarak modernizm ise eski olanı yeni olana tabi kılma, alışılmış olanı yeni olana uydurma düşünce biçimidir. Başka bir felsefi görüşe göre de modernizm, benimsenen öğretiyi veya inanç sisteminin değişen koşullara göre düzenleme işlevidir (Cevizci, 2005: 1184-1185).

Eski olanın bırakılarak yeni olanın benimsenmesi ve bu yeni anlayışın gündelik hayata yerleşmesi insanı ilgilendiren tüm sosyal, kültürel ve bilimsel alanı etkilemektedir. Modern bakış açısı, insanın sahip olduğu maddi ve manevi birçok değerın değişmesine neden olmuştur. Zira insan hayatında var olan değerlerin hiçbirinin diğlerinden kopuk olmaması, birinde olan bir değişimin diğlerine etki etmesine neden olmuştur.

3.2.Modernleşme Kavramı

Türk Dili Kurumu Türkçe sözlüğünde "çağdaşlaşma, muasırlaşma ve asrileşme" olarak (TDK, 2011: 1693) tanımlanan "modernleşme" kavramı Sosyolojiye göre Marx'ın toplumsal gelişime teorisine bir alternatif olarak 1960'lı yıllarda kullanılmaya başlanan bir terimdir. Modernleşme farklı birçok şekilde başlayabilmesine karşın genelde teknolojik ve kültürel değerlerdeki gelişme ve değişimlerle başlamaktadır (Marshall,2009:509). Felsefeye göre modernleşme ise geleneksel eski toplumların yenilenme süreçlerini açıklayan bir ifadedir. Yani hızlı bir değişim yaşayan kapitalist dünya pazarının ilerleyen bilim, teknoloji ile nüfus hareketleri ve ekonomik yapının karşılıklı etkileşimidir (Bauman, 2003: 13; Cevizci, 2005: 1185).

Kavram olarak modernleşme 19. yüzyıl ile kullanılmaya başlanmış olmak birlikte, bu kavramın oluşması çok daha eskilere kadar uzanmaktadır. Zaten insanlığın ani bir kararla yaşantılarını değiştirmesi mümkün değildir. Toplumda var olan her değişimin

öncesinde uzun yıllar süren birtakım sancılar mevcuttur. Modernleşme kavramı da Orta Çağ Avrupa'sının yaşamış olduğu sıkıntılı dönemlerin arkasında, Rönesans ve Reform hareketleriyle İtalya'da güçlü bir şekilde anılmaya başlanmıştır.

İtalya'dan sonra Kuzey Avrupa ülkeleri başta olmak üzere Avrupa kıtasının büyük bir kısmına yayılan Rönesans hareketleri büyük bir değişimin fitilini ateşlemiştir. Bu değişim skolastik düşüncenin yıkılarak özgür düşünce ortamının doğmasına, bilimsel çalışmaların temelini oluşturan deney ve gözleme dayanan pozitivist anlayışın yerleşmesine, sanat ve edebiyatın ilerlemesine ve kilisenin etkinliğinin kırılmasını sağlayarak birçok konuda Avrupa kıtasının diğer kıtalardan daha üstün bir konumda olmasını sağlamıştır (Tazegül, 2005: 36-37). Alexis de Tocqueville modern Avrupa'nın oluşmasında üç önemli aşamadan bahseder. Bahsettiği üç aşamanın sonuncusu olan Aydınlanma'nın diğer iki dönemden, on altıncı yüzyıldaki reform hareketleri ile on yedinci yüzyıldaki Bacon ve Descartes'in başını çektiği düşünce döneminin, inanç ile düşünceye yönelik eski yapıları yıpratıcı eleştirel tutumlardan beslendiğini ifade eder. Benzer şekilde Aydınlanma döneminin kapsam ve içerik bakımından daha önceki dönemlerden etkilendiğini Ernst Cassirer¹ de ifade etmektedir (Ağaoğulları, Zabcı ve Ergün, 2005: 234-235).

3.3. Türkiye'de Modernleşme

Coğrafi keşiflerden sonra Batı maddi kültür alanında baş döndürücü hızda, geniş bir alanı kapsayacak gelişmeler yaşamıştır. Kilisenin ve soyluların toplum üzerindeki etkinliğinin kırılmaya başlanması, sosyal ve doğa bilimlerinde pozitivist anlayışın benimsenmesi bu gelişmelerin ana temellerini oluşturmuştur. Yaşanan toplumsal ve teknik alandaki değişimleri pozitivist bir anlayışla yorumlamak ve olumlu sonuçlar almak, pozitivist anlayışın toplumda benimsenmesini sağlamış ve toplumun kültür unsurlarından biri olmuştur. Maddi unsurlarda kabul gören bu anlayışın kısa bir süre içerisinde manevi kültür unsurlarında ve sosyal olaylarda da kendini hissettirmesi somut ve manevi olmayan değerlerin gericilik ve akıl dışı kabul edilmesine neden olmuştur. Pozitivist anlayışın Batı dünyasında kuvvetli bir şekilde kabul görmesinin en

¹ 1874-1945 yıllarında yaşamış Yahudi asıllı Alman filozof Kant'tan etkilenmiştir. İnsan nedir sorusundan yola çıkarak kültürel değerlerin yorumlanması ve anlaşılmasına önemli katkıları olmuştur.

büyük sebebi, Orta Çağ düşünce yapısının Batı'yı düşürdüğü zor durumdur. Orta Çağ Avrupa'sında kilisenin sahip olduğu imtiyazlar ve halk üzerindeki etkisinin yanında, dini kendi çıkarları için kullanan din adamları, soylular ve üst düzey yöneticiler adeta Hıristiyan Avrupa halkını her anlamda sömürmüştür. Aydınlanma ile bu zulümden kurtulan Avrupa halkı kurtuluşu pozitivist anlayışta bulduğu için ilk başlarda toplumsal tüm olaylara pozitivist anlayışla bakmıştır. Batı dünyasındaki gelişmeleri nedenleri ile tam bilmeyen memleketimizin bir kısım aydın zümresi, Modernizm adına kendi kültürümüze karşı anlamsız bir düşmanlık beslediler. Sahip olduğumuz kültürel öğelerde dini inançlarımızın bariz etkisinin olması, modernleşmek isteyen aydın zümrenin ilk olarak dine karşı bir tavır almasına sebep olmuştur. Dine karşı yapılan bu saldırıların temelini, Batı'nın pozitivist bir anlayışla gelişmiş olması ve manevi bir yapı olan dinin de pozitivist anlayışlarla açıklanamaması ve kilisenin etkinliğinin kırılmasıyla başlayan Batı'daki gelişmeler oluşturmuştur. Bu mantık ile hareket eden bir kısım Türk aydınları dinin ancak geri kalmış toplumları temsil ettiğini savunmuştur. Bu aydınlar dini inançları tamamen kaldıramasa dahi, dini inançları kendilerince biraz modernleştirmek düşüncesindeydiler. Halk ise bu aydınlardan tamamen farklı düşünmekte ve Türk halkının dindar olduğu zamanlarda devletlerinin çağın sahip olduğu bilim ve tekniğin ilerisinde olduğunu, dini inançlardan taviz verdiği zamanlarda gerilemeye başladığını bilmekteydi. Bu Türk aydınlarına göre iyi düzeyde yüksek eğitim almış kişilerin dindar bir hayat yaşaması mümkün değildir (Güngör, 2006: 33-40).

Ülkemizde modernleşme hareketi gelişmiş Batı dünyası örnek alınarak; onlar gibi olma, onlara benzeme şeklinde başlamıştır (Güngör, 1993c: 226). Osmanlı Devleti'nde Batılılaşması çeşitli sebeplerle Avrupa devletlerine verilen tavizlerle başlamıştır (Meriç, 1992: 300). Tanzimat'la başlayan Türk modernleşmesinin senaryoları başkaları tarafından yazıldığı için Türk aydını hem kendisi aldanmıştır hem de Türk aydını kendi halkını kandırmıştır (Meriç, 1980: 173). Tanzimat Fermanı'nı Babıali'nin Batılılaşması (Meriç, 1985: 106) olarak gören Cemil Meriç, Bu dönemde halkın modernleşme gibi bir kaygısının olmadığını belirtir. Avrupa devletlerinde Rönesans ve Reform hareketlerinde halkın itici bir güç olması ve onları temsil eden bir burjuva sınıfı varken, Osmanlı'da halkın isteği olmadan devlet yöneticilerinin

Batılılaşma sevdasında olması yapılan yeniliklerin taklit, çeviri ya da kopya olmasına sebep olmuştur (Meriç, 1985: 107). Aslında modernleşmek tanımı Batı'ya özgü bir durumdur. Batı'nın sahip olduğu bilim ve teknolojiye ulaşmak için Batı dışındaki toplumların, Batı'yı örnek alarak yapmaya çalıştıkları modernleşmek değil, Batılılaşmaktır. Batı dünyasının kendi iç dinamiklerinden oluşan değişim Batı'da bilim ve teknik olarak hızlı bir değişim yaşamasına sebep olmuştur. Ancak Batı dışındaki toplumlarda aynı gerekçeler oluşmadığı için durum aynı değildir. Bu sebeple Batı'daki gelişmeye zemin hazırlayan durumlar diğer toplumlar tarafından benimsenmeye çalışılmıştır. Böylelikle modernleşmek için gerekli şartların da oluşacağı düşünülmüştür. Fakat bu işin öncüsü olduğu düşünülen aydınların dahi Batı medeniyetini gelişim açısından tetikleyen pozitivist anlayışı tam olarak kavradığı söylenemez. Bunun en büyük kanıtı ise ülkemize Hıristiyan turist çekmek için Hıristiyanlar için önem arz eden yerlerde birçok arkeolojik kazılar yapılırken, Müslüman Türklerin türbeleri ziyaret etmelerinin yasaklanmasıdır. Türbelerinin ziyaret edilmesinin pozitivist bir anlayışta yeri olmadığı düşüncesiyle yapılan bu yasaklamaya karşın Hıristiyan turistleri inançlarıyla ilgili yerlere çekmek için yapılan çalışmalar birbirleriyle zıtlıklar oluşturmaktadır. Bu durumda bizim pozitivist(!) anlayışta Batılıları dahi geçtiğimiz bir kanıtı olsa gerek (Güngör,1993c: 44). Erol Güngör'e göre bizim aydın tabaka pozitivist okumadan, anlamadan kültürel değerlerimizi pozitivist bir anlayışla şekillendirmek istemiştir. Sahip olduğumuz kültür eğer Batı'nın sahip olduğu kültüre benzerse bilim ve teknik olarak da onlar gibi olabilirdik. Hâlbuki başkalarına benzeyerek kişilik kazanma insan onuruna ters bir durumdur. Zaten bu taklitçiliği de başaramadıkları için Batı karşısında saygı duyulmayan bir vaziyete düşmüşlerdir. (Güngör, 1993c: 18).

Bir memleketin modernleşmesini ancak o memleketin yetiştirdiği aydın zümre sağlayabilir. İçinde bulunduğu şartlar düşünülürse Türkiye çok hızlı bir şekilde modernleşmeye ihtiyaç duymaktadır ancak Türk aydını şu anda gerçek manada modernleşmeyi başaracak seviyede vizyona sahip değildir (Güngör, 1993c: 34). Zira Türk aydını benimsediği Batı değerleriyle kendi kültürüne hor bakan bir zümre durumundadır. Bir milletin sahip olduğu değerleri Aydın zümrenin şekillendirmesi gerekirken, bizim aydın zümrenin Batı'ya olan özentisi bu durumu tersine çevirmiş ve

halkın sahip olduğu değerleri halk oluşturmakta ve şekillendirmektedir (Güngör, 1993b: 481).

Bir medeniyeti oluşturan kültürel ögeler, oluşturduğu medeniyetten de etkilenerak kendini yeniler ve kültürel değişimler yaşanır. Bu değişiklikler medeniyeti oluşturan tüm kurumlarda görüldüğü gibi farklı coğrafyalarda farklı medeniyetlerde aynı şekilde gözlemlenebilir. Batı'da sanayi devrimi ile nüfustaki artış birbirini izler şekilde meydana gelmiştir. Sanayi devrimi ve gelişen teknoloji ile tarımda makineleşmeye gečilmesi kırsalda ihtiyaç duyulan insan gücüne olan ihtiyacı azaltırken şehirlerdeki fabrikalardan insan işgücüne ihtiyaç duyulması, kırsaldan şehre doğru göçün ana sebebini oluşturmuştur. Maalesef bizde görülen kırsaldan şehre doğru göçün sebebi ise şehirlerde kurulan fabrikalara iř gücü sağlamak için değil, kırsal kesimdeki tarımsal faaliyetlerin köydeki nüfusu besleyememesinden kaynaklanmıştır. Köyden şehre daha iyi bir hayat tarzı için göç eden vatandaşlar maalesef şehirde de yeterli iř imkânlarının olmamasından kaynaklı çok ciddi sıkıntılar yaşamış ve daha iyi yaşam şartlarına kavuşmak için yurt dışına çalışmaya gitmiştir (Güngör, 1993c: 214).

Batı dünyası yaşamış olduğu değişimle büyük bir başarıya imza atarken bizim yapmaya çalıştığımız değişimin başarısızlıkla sonuçlanmasının iki sebebi vardır: İlki yapmaya çalıştığımız değişimin bize yabancı olan bir uygarlığın pozitivist veya rasyonalist düşünce sisteminde dayanak bulması, diğeri ise ölkemizdeki değişimin zorlayıcı bir hüviyet taşımasıdır. Orta Çağ'ın baskıcı düşünce yapısından kurtulmak için pozitivist bir anlayışı sarılan Batı, daha sonra sosyal bilimlerdeki gelişmelerde anladılar ki toplumsal olaylar fen alanlardaki çalışmalardan farklı bir yapı izlemekte ve her şey somut delil ve deneylerle açıklanamamaktadır. Bu durumun anlaşılmasıyla ilk pozitivist anlayıştan kurtularak bugün sahip olduğumuz bilimsel anlayışımız benimsenmiştir. Avrupa'daki pozitivist anlayışın ilk çıkış sebeplerini ve daha sonraki değişimle bugünkü bilimsel çalışmaların temellerini oluşturan pozitivist anlayışı tam olarak anlamadan yorumlayan ve savunan aydınlarımız, geri kalma sebeplerimizi sahip olduğumuz kültürel değerlerimize ve geleneklerimize bağlayarak bu durumdan kurtulmak için her şeyin ilk pozitivist anlayış çerçevesinde yapılmasını savunmuş, sahip olduğumuz kültürümüze cephe almıştı. Bu durum halkın yaşam tarzına ters

düşmüştü. Bu sebepten de halk kültürel değişimlere tepki vererek direnç göstermişti (Güngör, 1993c: 36).

Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde bir kısım aydın, Batı karşısındaki gerilememizin ana nedenini sahip olduğumuz kültürel değerlerimizin çağın ihtiyaçlarına cevap veremeyişine bağlar ve sahip olduğumuz kültürel değerleri Batı'nın sahip olduğu kültürel değerlerle değiştirmedığımız sürece de modernleşemeyeceğimizi belirtir. Sahip olunan bu düşünce zaruri bir değişimin oluşmasına neden olmuş ve bu düşünce ülkemizde istenmeyen bir elit tabakanın oluşmasından başka bir işe yaramamıştır (Güngör, 1993c: 40).

Ülkemizde modernleşmenin nasıl yapılacağı ile ilgili üç farklı görüş bulunmaktadır:

1) Modernleşmek için bilim ve teknik alanında büyük ilerleme kat eden Batı medeniyetinin gerekli ve faydalı yanlarının alınmasıdır. Bu düşünce insana çok mantıklı gelmekle birlikte gerekli ve faydalı olanlar nasıl ayırt edileceği gibi bir probleme sahiptir.

2) Modernleşmek için Batı'nın sahip olduğu medeniyetin bir bütün hâlinde alınmasıdır. Bu görüşün dayanağını ise medeniyeti oluşturan kültürel unsurların bir bütün olduğu ve birbirinden ayıramayacağıdır. Ancak bu görüş kendi içerisinde birtakım çelişkileri barındırmaktadır. Zira Batı medeniyeti diye tanımlanan medeniyet tek bir ulusa veya devlete ait değildir. Batı medeniyetinin farklı yönlerini oluşturan irili ufaklı birçok Avrupa devleti bulunmaktadır ve hepsinin kendilerine ait özel kültürleri de mevcuttur. Eğer burada Batı'dan alınmasıyla kastedilen medeniyete ait oluşumlar ise bunun için milli kültürümüzün terk edilmesine gerek yoktur. Zaten bir ülkenin kültürünü aynen kopya etmek imkânsızdır. Bu durumun en güzel örneklerinden biri Batı'nın yaşadığı sanayi devrimidir. İlk sanayi devrimi İngiltere'de olmasına karşın diğer Avrupa devletleri İngiltere'yi olduğu gibi taklit etmemişler, farklı kimliklerde sanayi devrimini az veya çok kendi ülkelerinde gerçekleştirmişlerdir. Evet kültürü oluşturan öğeleri birbirinden ayrı düşünmek doğru değildir. Ancak Avrupa'nın gelişmesine etki eden unsurlarla birlikte gelişmenin sonunda var olan kültürel değişimlerin hepsini birden almak toplumda telafisi zor olan birtakım problemleri beraberinde getirir. Toplumun ilerlemesi için gerekli ilim ve fenne ait gelişmeleri

aldıktan sonra insan yaşayışındaki değişimlerin kendi kültürü içerisinde yavaş yavaş şekillenmesi daha doğru olacaktır. Toplumdaki ekonomik yapıdaki değişikliklerin sonunda kadınların çalışmasıyla birlikte gündelik yaşamda kadınları içtimai hayatın her kesiminde var olabilmektedir. Ancak kadınlara birçok sosyal hak tanıyarak ülkenin ve kadınların ekonomik olarak daha iyi bir yere gelmesini beklemek doğru olmaz.

3) En az destek bulan bu görüşe göre ise yerli kültürün olduğu gibi muhafaza edilmesi, bu şekilde ülkenin devamını sağlanması ve gelişmesi çok daha doğrudur. Bu görüşü savunanların gözden kaçırdıkları bir şey var ki o da hiçbir kültürün saf olamayacağıdır. Unutulmamalıdır ki bir millet herhangi bir baskı altında kalmadan bir kültürü nasıl benimseyip geliştiriyorsa kültür o haliyle saftır (Güngör,1993c: 99-104).

Hızla değişen ve gelişen dünyada küreselleşmeye başlayan medeniyetler karşısında sahip olduğumuz kültürel değerlerimizi bizden sonraki kuşaklara aktarmaktan sıkıntı çekiyoruz. Medeniyet tarafından düşünüldüğü zaman milletlerin sahip oldukları farklı kültürel değerlerin varlığı acaba ulusların varlıkları açısından olumlu bir durum mu yoksa olumsuz bir durum mudur? Sahip olduğumuz kültürel değerleri muhafaza etmeye çalışmak acaba birçok devlet tarafından kabul gören medeniyetin dışında kalmamıza mı neden olur? Batı sahip olduğu ekonomik ve teknolojik güç sayesinde sahip olduğu medeniyeti diğer ülkelere hızla yaymaktadır. Batı medeniyetindeki bu hızlı yayılma bazen diğer milletler tarafından istenerek benimsenirken bazen de mecburi bir kültürel değişme olmaktadır. Şunu hemen belirtmek gerekir ki işlevini kaybetmiş veya kabul görmeyen kültürel öğelerin dış etkiler ile benimsetilmeye çalışılması medeniyete zarar verir. Milliyetçi zihniyete sahip olanların bakış açısına göre, milli kültüre sahip çıkarak toplumların soysuzlaşmasının önüne geçilmektedir. Milliyetçi zihniyetin asıl amacı medeniyete karşı çıkmak değil, medeniyetin temellerini milli kültür öğeleriyle yapılandırmaktır. Milletlerin sahip olduğu kültürel değerler, dünya medeniyetlerinin erozyona uğramasını engelleyerek zenginleşmelerine ve temel değerleriyle ters düşmemek şartıyla yenilenmelerine yardımcı olur. Batı dünyasının sahip olduğu medeniyetin diğer uluslara hızla yayılması ve etkisi altına alması, diğer milletler üzerinde olumlu etkilerinin yanında onlara birçok tahribat da açmaktadır. Batı medeniyetinin sunduğu bilim ve teknik birçok

alanda insanların yaşamlarında kolaylıklar sağlarken bilimsel alanda varlığını hissettiren değişim ve gelişimin sosyal yaşantı üzerindeki birçok etkisi toplumsal normlar ile ters düşmektedir. Unutulmamalıdır ki bilim ve teknik bakımdan ileride olan Batı medeniyeti kusursuz ve eksiksiz değildir. Batı dünyası sahip olduğu ileri medeniyete rağmen bugün gelinen noktada insan ve toplum hayatında ki birçok huzursuzlukla mücadele etmektedir. Belki de bu huzursuzlukları aza indirmenin çaresi gelişen medeniyetlerin kültürler üzerindeki erozyonu azaltmaktan geçer. Bilimsel ilerlemeler sonunda dünyanın her yanında insanların sahip olduğu teknoloji ve yaşam tarzları birbirlerine benzer bir hal aldığına, gelinen noktadan daha ileriye gidebilmek için gerekli enerji ve birikim nereden ve hangi kültür öğelerinden alınacaktır? Sahip olunan medeniyetlerden daha ileriye gidebilmek için farklı kültürlerin enerji ve birikimlerine ihtiyaç vardır (Güngör, 1993c: 112-115).

Yaşadığımız bu çağda bir kültürün kendisini dışarıya kapatarak kendi içerisinde varlığını sürdürme imkânı kalmamıştır. Yani modernleşmek her ulus için kaçınılmaz bir durumdur. Ülkemizde vakit kaybetmeden gelişmiş medeniyetler seviyesine çıkmak zorundadır. Bunun içinde karşımızda iki alternatif bulunmaktadır. İlki örnek alınan medeniyetin tüm yaşam tarzını benimseme, diğeri ise örnek alınan ülkenin yaşam tarzlarının kontrollü bir şekilde bazı kıstaslardan geçirilerek kabullenilmesidir. Gelişmekte olan ülkeler kontrollü bir modernleşmeden yana tavır alırken geri kalmış ülkeler modernleşme karşısında çok ciddi tepkiler vermektedirler. Gelinen noktada modernleşme karşıtlığı kabul gören bir düşünce olmaktan çıkmış, bunun yerine modernleşmenin kontrol edilerek yaşantıya geçirilmenin yolları aranmaktadır (Güngör, 1992: 27).

3.4. Batılılaşma Kavramı ve Anlamı

Batılılaşma (Garplılaşma); Batı ülkeleri dışında kalan devletlerde ve bilhassa Osmanlı Devleti'nin gerilemeye başladığı dönem ile Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kuruluş yıllarından itibaren Batı'nın gelişmişlik düzeyini yakalamak için yapılan sosyal, kültürel ve siyasi yenileşme hareketlerini belirtmek için kullanılmaktadır (TDVİA, 1992: 148).

Osmanlı Devletinin Batı dünyasına yönelmesinden itibaren, askeri ve eğitim kurumlarında başlayan değişim ve gelişim, Osmanlı Devleti'nin tarihi geçmişı, coğrafi yapısı ve yaşanan dönemin sosyal karakterinden dolayı farklı isimlerle anılmıştır. 1700'lü yılların başında teceddüd ve ıslahat olarak ifade edilen Batılılaşma, daha sonraları tanzimat olarak isimlendirilmiştir. Bu dönemde İstanbul'un değişik yerleşim kesimlerinde farklı yaşam biçimlerini ifade etmek için asrılık, asrileşmek gibi kelimeler kullanılırken, Osmanlının son zamanlarında ve Cumhuriyeti ilk yıllarında Batılılaşmayı kastederek muasırlaşma veya muasır medeniyetler seviyesine çıkma ifadeleri de kullanılmıştır. Daha sonraki zamanlarda dilimizde var olan yabancı kelimelerin çıkartılması ve sadeleşme amacıyla yapılan düzenlemeler sonunda çağdaşlaşma kelimesi kullanılmaya başlanmıştır (TDVİA, 1992: 148).

Batılılaşma düşüncesi 2. Meşrutiyet ile yoğun bir şekilde kendilerine Garpcılar adı veren grup ile başlamıştır. Bu grup yapmış olduğu etkin çalışmalar ile daha sonra kurulacak olan Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî ideolojik temellerini de ortaya koymuşlardır (TDVİA, 1992: 148-149).

Teknolojik açıdan diğer devletlere göre geri kalmış tüm ülkelerde çağdaşlaşma, Batılılaşma ve modernleşme kavramları birbirlerinin yerine kullanılarak bir anlam karmaşası oluşturmalarına rağmen, bu kavramların hepsi ile kastedilen Batı'nın ulaştığı bilim ve teknolojiye ulaşmaktır. Batı'nın sahip olduğu bilimsel ve teknolojik gelişme, Japonya ve Kuzey Amerika hariç bütün ülkelerin ulaşmak istediği bir durumdur (Güngör, 1993c: 87).

Geri kalmış ülkeler Batı'yı örnek alarak hızla gelişmek istemelerine rağmen bu zannedildiği kadar kolay bir durum değildir. Türkiye Tanzimat Döneminden itibaren Batılılaşma gayreti içerisinde olmasına rağmen istenilen seviyeye hâlâ gelememiş ve Batılılaşma sürecini hâlâ devam ettirmektedir. İstenilen seviyeye gelmek için ne kadar bir süre olduğunu kestirebilmek de pek mümkün görünmemektedir. İki yüz yılı aşkın bir zamandır devam eden süreçte istenilen başarıya ulaşamamış olmamız da bu sürecin başarısız olduğunu göstermektedir (Güngör,1993c: 32). Batılılaşma gayretinde bulunan ülkeler maalesef Batılılaşmanın içerik kapsam ve sınırlarının ne olduğunu tam olarak bilememektedirler. "Batılılaşmak için neler yapmak lazım? Batı

medeniyetini sahip oldukları medeniyetlerinden ayıran özellikler nelerdir? Batı medeniyetinin bir kısmı mı alınacak, yoksa tamamını alınacak?" gibi soruların cevapları üzerinde dahi bir fikir birliğine varılmamıştır. Tüm bu karmaşalara rağmen modernleşme gayretinde olan tüm devletlerin ortak amaçları birbirlerine benzerlik göstermektedir: Devletin devamlılığını başka bir devlete muhtaç olmadan sağlamak için gerekli bilim ve teknolojik alt yapı ile bu durumu yönetecek sosyal bir düzene sahip olmak (Güngör, 1993c: 87).

3.5.Türkiye’de Batılılaşma

17 ve 18. yüzyılda Batı’nın düşünce dünyasında başladıktan sonra; sanat, bilim ve teknik alanında da kendisini gösteren yenileşme hareketlerini kendi içerisinde gerçekleştiremeyen Osmanlı Devleti, Batı karşısında sürekli olarak güç kaybetmiştir. Bu durumun fark edilmesinden sonra önlem almak isteyen Osmanlı Devleti, başta askeriye olmak üzere içinde eğitim kurumlarının da olduğu birçok kurumda Batı örnek alınarak düzenlemeler yapmaya başlamıştır. Bu dönem Cumhuriyet’e geçişle birlikte hız kazanan Batılılaşma düşüncesinin de ana kaynağını oluşturmuştur.

Aslında Osmanlı Devlet erkânı yükselme döneminde sahip oldukları askeri gücü ve medeniyeti Batıdan üstün gördükleri için Batı dünyasındaki gelişmeleri pek önemsememiş ve gelişmiş Batı devletlerini kendilerine örnek alma ihtiyacı hissetmemişlerdir. Osmanlı Devleti’nin gerilemeye başlamasının hissedilmesiyle ilk başta yönetimdeki aksaklıklar dile getirilmiş olmasına rağmen daha sonra art arda yaşanan toprak kayıplarının sebebi askeri alandaki aksaklıklara bağlanarak çözüm bulmaya ilk askeri alanda başlanmıştır (Mardin, 1994: 10, Meriç, 1980: 277-278). Askeri alanda birçok düzenleme yapılmasına karşın devletteki kötü gidişin önüne geçilemediğini fark eden devlet adamları sadece askeri alanda yapılan düzenlemelerle kötü gidişin önüne geçilemeyeceğini anlayarak fikir alanında da yenileşmenin olması gerektiğine karar vermişler ve bunun sonunda Avrupa’nın sosyal yaşantısı da Osmanlıda kabul görmeye başlamıştır (Kuran, 1994: 21-22). Osmanlı devleti kuruluş ve yükselme döneminde yeni topraklar kazanarak hem sınırlarını genişletmiş hem de devletin vergi gelirlerini artmıştır. 18. yüzyılda devletin toprak kayıpları yaşaması aynı zamanda devletin vergi gelirlerinin de azalması anlamına

geliyordu. Bu sebeple Osmanlı Devleti'nin gerilemeyi fark etmesi ve önlem almasındaki ana etmeni toprak kayıplarını durdurarak ekonomideki çöküşü önlemek oluşturmuştur (Mardin, 1996: 153-154).

Orta Çağın karanlığından uzun savaşlar ve mücadelelerle çıkan Batı medeniyeti kilisenin baskısını üzerinden zor atmıştır. Bu dönemde Avrupa kıtası birkaç büyük devletin dışında küçük şehir devletlerinden oluşan çok parçalı bir yapıya sahipti. Coğrafi keşifler ile yeni yerlerin keşfedilmesi ve arkasında Portekiz'in başını çektiği, daha sonra diğer Avrupa devletlerinin de katıldığı sömürgecilik, Avrupa'yı zenginleştirmiş ve zengin olan Avrupa halkı sanata ve edebiyata önem vermiştir.

Sanayi devriminin de İngiltere öncülüğünde başlaması ve diğer Avrupa devletleri tarafından da hızla gelişmesi, şehirlere yakın yerlerde kurulan fabrikalardan çalışacak iş gücünün kırsalda şehre gelmesi, fabrikalarda üretilen ürünlerin diğer devletlere satılma gerekliliği ve başka ülkelerden özellikle sömürge olan devletlerden sanayi için gerekli hammaddelerin sağlanması, Avrupa kıtasının sosyal yapısında hızlı değişikliklere sebep olmuştur. Tüm bu sosyal ve ekonomik değişimlerin yanında İtalya'nın ve Almanya'nın parçalı yapısından dolayı bu sömürgecilik yarışından geri kalması, yeni kurulan Avrupa denklemine yerini almak için siyasal birliklerini sağlama çabaları ve bunu başarmaları, arkasında dünya savaşının çıkması ve Avrupa'nın haritasının tekrar çizilmesi gibi Avrupa başta olmak üzere dünya tarihini yakından ilgilendiren büyük olayların art arda olması beraberinde birçok problemi getirmiştir. Tüm bu değişikliklerin, ekonomik ve teknik olarak daha iyiye gitme sürecinin başlamasının Orta Çağ Avrupa'sında etkinliği olan kilisenin gücünü kaybetmesi ve pozitivism güç kazanması ile başlaması, maalesef Türk aydınları tarafından yanlış anlaşılmıştır.

Pozitivist anlayışın manevi değerleri akıl dışı sayması ve gelişmenin önünde engel olarak görmesi, maddi durumlara değer vermesi ve gelişmenin ancak pozitivist anlayışla mümkün olacağı düşüncesi o dönem Avrupa için birtakım gerekçelerle izah edilebilecek bir durum iken, Osmanlı Devleti için aynı şeyleri söylemek doğru değildir. Çünkü Osmanlı Devletindeki kültürel yapı, dini inanışlar ve sosyal düzen Avrupa'dan çok farklıydı. Osmanlı kültürü ile Avrupa kültürü arasındaki farklılığı kavramayan,

gelişmenin ancak Batı'nın sahip olduğu kültürel yapıyı benimsemekle olacağını düşünen Türk aydınları kendi öz kültürüne düşman oldular (Güngör, 1993c: 40). Oysaki kültürü oluşturan unsurlar maddeci bir anlayışla ilişkili olamaz. Her şeyi deney ve gözlemlere dayandırarak açıklamaya gayret etmek, bunun dışında insan ve toplumların hayatlarına yön veren manevi değerleri yok saymak doğru bir anlayış olamaz. Tanzimat'tan beri Türk aydını geri kalışımızın sebebini, Avrupa'nın ilerlemesine yardımcı olan pozitivist anlayışın yeterince bizde var olmadığına, ülkemizde manevi değerlerin daha baskın olmasına bağladı. Geri kalmışlıktan kurtulmak içinde yapılması gerekenin sahip olduğumuz kültürel değerlerden uzaklaşarak Avrupa'nın pozitivist anlayışının benimsenmesiyle mümkün olacağıydı. Gelişmiş batı ülkelerini yakalamak isteyen Türkiye, bu düşüncelerle zorunlu bir değişime girmiş fakat bu teşebbüs mevcut olan bilim ve teknik alandaki sorunlara bir çözüm getiremediği gibi beraberinde birçok sosyal problemi de getirmiştir. Avrupa örnek alınarak yapılan bu kültürel değişim çabaları ülkemizde bir de elit tabakanın oluşmasına sebep olmuştur (Güngör,1993c: 40).

Türk aydınlarının Batılılaşma idealinin altında, Osmanlı Devletinin 18. yüzyıldan itibaren Batı karşısında sürekli gerilemesi ve birçok savaşı kaybetmesi vardır. Batı karşısında gerilemenin ve savaşları kaybetmenin faturası da siyaset ve askeriyeye kesilmişti. Gerilemenin çok fazla hissedildiği dönemlerde batıya olan özenti daha da artmıştır. Osmanlı Devletinin devamı olan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında siyasiler ve aydın kesimin büyük bir kısmında Batılılaşma fikrinin çok güçlü olmasının en büyük sebebi, kurulan yeni devletin batı karşısında ağır bir yenilgi almasının hemen akabinde kurulmuş olmasıydı (Güngör, 1993a: 89).

Osmanlı Devleti'nin 18, 19 ve 20. yüzyıllarda yaşamış olduğu azınlık sorunları sebebiyle yeni kurulan devlet milliyetçilik anlayışını ön planda tutmuştur. Özellikle kurulduğu 1923 yılından Atatürk'ün 1938 yılındaki vefatına kadarki süre zarfında yapılan her türlü gelişmede milliyetçilik göz önüne alınmıştır. 1938 yılında Atatürk'ün vefatından sonraki sürede milliyetçilik yavaş yavaş eski etkinliğini kaybederken yerini Batılılaşmaya bırakmıştır. Batılılaşmanın başta okuyan yeni nesil tarafından daha sonrada tüm halk tarafından iyi anlaşılması ve benimsenmesi için Batı Klasikleri

Türkçeye çevrilmiştir. Demokrat Parti'nin Türk siyasetinde yerini almasıyla Batılılaşma fikri inkılapçı niteliğini kaybetmiştir. Demokrat Parti döneminde bu durum bazı istisnalar dışında devam etmiş ancak 27 Mayıs darbesiyle iktidardan el çektirilen Demokrat Parti'nin o dönem için tek alternatifi durumunda olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin politikaları önem kazandı. Darbeden sonra yapılan seçimlerde koalisyonun çıkması Cumhuriyet Halk Partisi'nin bazı inkılapçı düşüncelerine engel olmuştur. Batılılaşma ve milliyetçilik arasında değişen iktidarlara göre gelgitler yaşayan Türkiye, 1964-1971 yılları arasında kültür esaslarını düzenleyerek Batılılaşma ve milliyetçilik fikrinin nasıl olacağını belirlemiştir. Buna göre Türkler bilim ve teknik olarak gelişmiş olan Batı devletlerinin sahip olduğu teknolojinin her zaman takipçisi olacak ancak, bu durum milli değerlerimizin erozyona uğramasına sebep olmamalıdır. Sahip olduğumuz milli değerler yeni kuşaklara aktarılmalı, milli kültürümüzün ana kaynaklarının yanında modernleşmek için gerekli olan batı eserleri de Türkçeye çevrilmelidir (Güngör, 1993a: 99-104).

Bir ülkenin gelişmişlik seviyesini sahip olduğu kültürel değerlerden bağımsız düşünmek doğru olmaz. İnsan etkisi ile şekillenen her şey şüphesiz ki kültürün bir parçasıdır. Başka bir deyişle insanı ve onun üretimi olan hiçbir şeyi kültürden ayrı düşünemeyiz. Bugün Batı medeniyetinin sahip olduğu gelişmişlik seviyesi elbette ki Batı toplumunun sahip olduğu insan ve insan ürünü olan her şeyle yani kültürle yakından ilişkilidir. Fakat gelişmek adına Batı'yı taklit etmek ve her şeyi ile bir Batılı gibi olmaya çalışmak doğru değildir. Batı'nın sahip olduğu kültürel değerler uzun yaşantılar ve tecrübeler sonucunda Batı toplumu için uygun bir şekil almıştır. Ancak farklı bir medeniyet geçmişine sahip olan milletlerin, Batının gelişmişlik seviyesine ulaşmak için Batı'ya ait ne varsa alması doğru bir yol değildir. Bu durum düpedüz bir taklitçiliktir. Doğru olan ise bilim ve teknoloji bakımından gelişmiş olan Batı örnek alınarak, kendi değerlerimizden taviz vermeden modernleşebilmektir (Güngör, 1992: 23-25). Gelişmişlik adına kendi kültürünü yok saymak, bir ulusun tarih sahnesinden silinmesinin de ilk adımı olacaktır.

Tanzimat Döneminden beri Batılılaşma adına birçok düzenleme yapılmış olmasına rağmen Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan harf inkılabı bu adımların en büyüğüdür,

diyebiliriz. İnkılâpçılar bu değişikliğin tabir yerindeyse ülkeyi uçuracağına inanıyorlardı. Okuma yazma oranının çok kısa zamanda yükseleceğini, ilerleyen zamanlarda herkesin okuryazar olacağını düşünüyorlardı. Tüm bu değişimlerin ülkeyi bilim ve sanat alanında ileri seviyelere taşıyacağına inanıyorlardı. Ayrıca Türk toplumunun Doğu kültürü ile olan bağı da azalacaktı. Böylelikle eski kültürel değerler ile bağı kopan toplumun yeni oluşacak olan Batı kültürüne uyumu daha kolay olacaktı. Fakat yeni harflerle okuma yazma oranında ki artış istenilen seviyede olmamıştır (Güngör, 1993a: 96-97).

Batı kültürünü temsil eden tek bir devlet yoktur. Batı kültüründen kastedilen durum Avrupa kıtasında bulunan gelişmiş devletlerdir. Batı kültürü içerisinde, Batının sahip olduğu modern medeniyeti az veya çok temsil eden birçok farklı kültür vardır. Batıcılığı savunmak ve Batının sahip olduğu birtakım özellikleri almak için sahip olunan milli kültürün inkâr edilmesi gerekmez. Batının sahip olduğu kültürel değerlerin hepsini alma düşüncesi beyhude bir uğraştan ileriye gitmeyecektir. Bir milletin geçmişini yok sayarak başka bir millete benzetmeye çalışmak hayatın akışına ters bir durumdur. Örneğin sanayi inkılâbı İngiltere’de başlamış olmasına rağmen, başta Avrupa olmak üzere birçok farklı ülke tarafından farklı şekillerde kendine yer edinmiştir (Güngör, 1993c: 102).

Batılılaşma fikri ilk olarak Batının sahip olduğu bilim ve tekniğin alınması olarak ortaya atılmıştır. Çağın gerektirdiği teknolojiyi yakalamak ancak bilim ve tekniğin gelişmesiyle mümkündür. Bilimde var olan bu gelişmeler insanların dünya görüşlerinde, yaşam tarzlarında, kültürel birçok alanda ve hatta ülkenin siyasal yapısında ve idare şeklinde birtakım değişikliklere sebep olmaktadır. Zira Avrupa’nın yaşadığı bilim ve teknik alanındaki hızlı değişimler yukarıda saydığımız değişikliklerin birçoğunun olmasına sebep olmuştur. Batıda var olan bilim ve tekniğin alınmasını, kültürel değerlerinin alınmaması fikri daha çok muhafazakâr kesim tarafından dillendirilmiştir. Bilimden kastettikleri ise uygulamalı bilimler ve fen bilimleridir. Bahçe ve tarla bitkileri alanında yapılan çalışmalar sonucu elde edilen bilgileri kullanarak yüksek kalite ve verim almaya kimsenin itirazı yok ancak, çok fazla kabul

görmeyen, tartışılan evrim teorisinin savunduğu fikirlere de toplum olarak sıcak bakmadığımız bir gerçektir (Güngör, 1992: 25-26).

Bilim ve teknik olarak gelişmiş Batı toplumların seviyesine ulaşmamak bir sorun iken, teknolojik olarak ilerlemenin de açacağı büyük sorunların olacağını bilmeliyiz. Bu sorunların yaşam şartlarımız ve değerlerimizle ilgili olacağını bilmeli ve teknolojiyi alacağımız ülkelerin yaşadığı maddi ve manevi problemleri yaşamamak için önlemler almalıyız (Güngör, 1992: 18).

Yaşadığımız bu çağda dünyada var olan değişim ve gelişmelere toplum olarak kapılarımızı kapatmamız doğru olmadığı gibi bunu başarabilmemizde imkânsızdır. Biz önce birey sonra da toplum olarak dünya da var olan değişim ve gelişmeleri belirli kıstaslardan geçirdikten sonra hayatımıza almalıyız. Değişim ve gelişmelerin hayatımıza girme kıstaslarında inançlarımız ve kadim kültürümüz belirleyici olmalıdır. Çünkü toplumların sağlıklı bir şekilde varlıklarını devam ettirebilmesi ancak bu yolla mümkün olabilir. Bunun en büyük örneği de Türk tarihinde vardır. Orta Asya steplerinden çıkıp dünyanın birçok farklı coğrafyalarına giden ve buralarda devletler kuran Türklerin varlıklarını devam ettirebilmesi inanç ve kültürlerine sahip olmasıyla mümkün olmuştur.

3.6.Modernleşme ile Batılılaşmanın Farkı

Modernleşme ile Batılılaşma aynı şey değildir. Batılılaşmak için Batılı gibi olmak, Batılı gibi düşünmek, yaşamak, görmek, yorumlamak gerekir. Modernleşmek için ise her şeyin Batılı gibi olması gerekmez. Sahip olunan değerleri koruyarak, hatta üstüne yeni bir şeyler koyarak bir sonraki kuşaklara aktararak da modernleşmek mümkündür. Çünkü modernleşmekte kendi değerlerine sahip çıkarak, gelişmiş olan Batının bilim ve teknolojisini alıp kendi kültürüne uygun bir şekilde kullanmak ve ondan istifade etmek esastır. Doğru olan da budur. Başka bir kültürün aynısını taklit etmekte zaten imkânsız bir durumdur. Zira bir milletin kültürü o milletin tarihi yaşantıları ve bu yaşantılara toplum olarak verdiği reaksiyonları ile oluşmuş tecrübelerinin toplamıdır. Bir millet başka bir milletin tarih içerisinde yaşadığı olayların aynısını yaşamaması da yaşanan benzer olaylara aynı tepkileri vermesi imkânsızdır. Zira bir milletin tarihi de

kültürü de o millet için özeldir. O zaman teknolojiye ve bilimsel gelişmeleri kullanma Őekillerinin de farklı olması gerektiğini kabul edilmelidir. Nasıl ki güzel bir elbise herkeste aynı Őıklıkta durmuyorsa, başka bir medeniyete ait olan kültürel unsurlarda başka bir topluma uymaz. Çünkü kültürel değerler milletlerin kendilerine özgüdür (Güngör, 1992: 23-27).

IV. BÖLÜM

EROL GÜNGÖR'ÜN EĞİTİM HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

4.1.Eğitim nedir?

Literatürde birçok farklı tanımları yapılan eğitimin günümüz Türkçesindeki anlamı, “çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye”dir. (TDK,2011:761). Osmanlı Türkçesindeki karşılığı ise terbiyedir. Osmanlı Türkçesine Arapçadan geçen terbiye kelimesi “Korumak, ıslah etmek, gözetmek, yükseltmek” anlamlarına gelen Rabv kökünden türetilerek “çocuğu veya ekini besleyip büyütmek, geliştirmek” anlamlarında kullanılmaktadır (Firüzabadi, el-Kamüsü'l-muhit akt: Kazıcı ve Ayhan, 2010: 515). Terbiye, bir şeyi en iyi duruma gelene kadar yavaş yavaş işlemektir (Ragıp el- İsfahani akt: Kazıcı ve Ayhan, 2010: 515). Bir şeyi derece derece geliştirerek kemaline ulaştırmaktır (Envarü't –tenzil akt: Kazıcı ve Ayhan, 2010: 515). Eğitimin İngilizcedeki karşılığı ise “education”, “training”, “pedagogy”dir (Redhouse, 2003: 228).

Öğretim ise lügatte “belli bir amaca göre gereken bilgileri verme işi, tedris, tedrisat, talim. Öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme işi” (TDK, 2011: 1840). “Bir şeyi gerçek yönüyle kavramak, bir nesnenin şekli zihinde oluşmak, nesneyi gerçek haliyle bilmek” manasındaki ilm kökünden gelen ta'lim: “birine bilgi öğretmek, ders okutmak” gibi anlamlara gelmektedir (Ragıp el- İsfahani, el-Müfredat akt: Kazıcı ve Ayhan, 2010: 515).

Geleneksel eğitim yaklaşımlarında eğitimin amacı insanı hayata hazırlamak olarak tanımlanırken, çağdaş eğitim anlayışlarında eğitim hayatın kendisi olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz ve Tosun, 2013: 205-219).

İnsanlık tarihi kadar eski olan eğitim, ilk insandan günümüze kadar kesintisiz olarak gelmiştir. İçinde yaşadığımız zaman diliminde de devam etmekte olan eğitimin önemini yeterince kavrayan ve ona önem veren milletler her zaman çağdaşı olan ülkelerden teknolojik ve ekonomik olarak daha iyi bir durumda olmuşlardır. Teknolojik ve ekonomik olarak diğer devletlerden daha iyi olmaları, onlara aynı zaman da siyasi bir üstünlükte sağlamış ve bu devletler buldukları coğrafyada söz sahibi olmuşlardır. Eğitimin önemini kavramamış olan ülkeler de içinde yaşamış oldukları çağın gerisinde kalmışlar, ekonomik ve siyasi olarak başka devletlerin güdümünden kurtulamamışlardır.

Milletlerin var olma süreçlerinde önemli bir yeri olan eğitimin nasıl olması gerektiği ile ilgili birçok farklı görüş ortaya atılmış ve uygulanmış olmasına karşın eğitimin amacı aslında aynıdır. Eğitimin nihai amacı, bireyleri yaşadığı toplum ve zamana uyumlu bir hâle getirerek, onları zamanın gerektirdikleri ile donatmaktır. Başka bir bakış açısıyla eğitimin amacı; bireyin kendisi, yaşadığı toplum ve dünya için ortaya bir şeyler koyma gayretidir. Ertürk'e (1997: 12) göre ise eğitimin amacı, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla planlı ve programlı olarak istenilen değişmeyi meydana getirme sürecidir. Eğitimin önemli diğer bir amacı ise, toplumların geçmişleri ile bağlarını koparmamaktır. Bireyin davranışlarındaki istendik yöndeki değişim; eğitim sürecinde öğrenilen bilgi, beceri, tutum ve değerler aracılığı ile gerçekleşir. Bu süreç bizlere eğitimin aynı zamanda bir "sosyalleşme" yönünün olduğunu da göstermektedir. Sosyoloji biliminin çok sık kullandığı kavramlardan olan "kültürleme," "sosyalleşme", veya "toplumsallaşma": Bireyin üyesi olduğu toplumun kültürel değerlerini, bilgi, birikim ve becerilerini karşılıklı etkileşimle öğrenmesidir. İnsanın kendisine uygun olan davranışları öğrenmesi doğumla başlayıp ölene kadar devam eder. Birey yaşadığı kültürü öğrenip hayatında uygularken aynı zamanda bir model olarak sonraki kuşaklara da aktarır (Özkalp, 2005: 109-110). İnsanın kişiliğın gelişmesinde çevresel faktörlerin büyük etkisinin olması nedeniyle, bireyin davranışlarını yetiştirdiği kültürden

bağımsız düşünmek hayatın akışına ters bir durumdur. Toplum kendisini oluşturan bireyleri, kendi beklentilerine uygun bir şekilde değiştirip şekillendirmektedir.

Eğitim; formal ve informal olarak ikiye ayrılmaktadır. Belirli bir planı ve müfredatı olan, belirli bir mekânda belirli kurallar ve yöntemler doğrultusunda yapılan eğitime formal eğitim denir. Belirli bir planı olmayan, zaman içerisinde kendi kendine gelişen, daha önceden çerçevesi çizilmemiş ve bundan dolayı da sonuçları tam olarak öngörülemeyen eğitimlere de informal eğitim denilmektedir.

Eğitimin sadece formal olmayıp, okul dışında da informal olarak devam etmesi ve bu ikisinin tutarlı, uyumlu ve birbirini tamamlar nitelikte olması herkes tarafından istenilen bir durumdur.

Eğitim bir ülkenin ekonomik olarak gelişmesini sağladığı gibi, bir ülkenin yaşadığı çağın şartlarına göre kaliteli bir eğitim verebilmesi de ülkenin ekonomisinin iyi olmasına bağlıdır. Yani eğitim bir ülke için hem maliyetli bir iş hem de eğitim süreci iyi yönetilirse o ülkeye çok ciddi maddi, manevi, siyasi ve ekonomik katkılar sağlayan uzun soluklu ve sabır isteyen karmaşık bir süreçtir.

Yukarıda uzun soluklu, karmaşık bir süreç dediğimiz eğitim: Yaşam boyu devam eden, tesadüfî veya belirli bir plan dâhilinde okul içinde ve okul dışında, bireyin zihinsel, duygusal, psikomotor ve sosyal yeteneklerinin istendik yönde gelişmesi veya içinde bulunan şartlara ve ihtiyaçlara göre yeni bilgiler, davranışlar ve beceriler kazandırılmasının tamamıdır (Akyüz,1999:2). Öğretim ise, belirli bir düzen ve sistem içerisinde çoğu zaman bir okul vs. gibi yerlerde öğretmenler tarafından araç gereç kullanılarak talebelere bilgi aktarılma işlemlerinin bütünüdür (Akyüz,1999:1). Art arda vermiş olduğumuz bu tanımlardan sonra eğitim ve öğretimin birbirinden farklı olduğu, hatta eğitimin öğretimi de içine alan geniş bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Tanımlarda geçen kelimeleri biraz irdelediğimiz zaman, eğitimin zaman ve mekân yönünden öğretime göre çok daha kapsamlı ve geniş olduğunu, aynı zamanda yaşantının da kendisi olduğu için hayatın içinde olan, bilgi başta olmak üzere her şeyin üzerinde durduğunu görmekteyiz. Öğretimde ise, başta öğrencinin olmak üzere beklentilerin daha öncelikli olduğu, belli bir plan ve programın olduğu, işin

içinde öğrencin de olmasından dolayı güdülenmenin de önem taşıdığı göze çarpmaktadır. Aynı zaman da eğitim ve öğretim içinde bulunduğu toplumdan ayrı düşünülemez. Her ikisi de var olduğu toplumun kültürel, siyasal ve ekonomik yapısından karşılıklı olarak etkileşirler.

Erol Güngör, eğitimi açıklarken birey ve toplumun birbirleriyle olan etkileşimine dikkat çekmektedir. Eğitimde asıl unsurun toplum olduğunu belirtirken bireyi de tamamen pasifize etmemiştir. Toplum insan davranışlarını etkilerken, bireyde toplumsal etkileri kendi akıl süzgecinden geçirerek kendi davranışlarını şekillendirmektedir (Güngör, 2006:194).

Erol Güngör; eğitimi okulla ve belirli bir zamanla sınırlamamakta, başta aile olmak üzere, yakın çevreden başlayarak toplumun çocuğu geleceğe hazırladığını belirtmektedir. Özellikle terbiye, ahlaki konular, sosyal normlar, adetler ve inanç konusunda ailenin etkinliğine değinmektedir (Güngör, 1997:23-28). Okulda resmi olarak verilen eğitim ile başta aile olmak üzere toplumda verilen eğitimin birbirini desteklemesi, çocukların gelişim süreçlerini sağlıklı bir şekilde tamamlaması açısından önemlidir. Ancak Cumhuriyet Döneminde okullarda verilen eğitim ile ailelerin verdiği eğitim arasında bir tutarlılığın olmaması genç nesillerin çelişki yaşamasına sebep olmuştur (Güngör, 1993 a: 108-109). Bu çelişkinin sebebi ise Cumhuriyet Döneminde verilen eğitimin ilk hedeflerinden birini oluşturan yeni rejimin temellerini sağlama alma düşünce ile geçmişi unutturma ve karalama çabasının yanında, Batıya duyulan gereksiz özlemin toplum tarafından çok fazla kabul görmemesidir (Güngör, 1993 a: 58-59, 114-116).

Biyolojik, psikolojik ve sosyal bir varlık olan insanın sağlıklı olabilmesinin şartlarından biri de formal ve informal olarak aldığı eğitimlerin birbirini destekler nitelikte olması ile mümkündür. Ailenin, toplumun ve devletin beklentisi eğer bir çocukta farklıysa, o çocuk karmaşa yaşayacaktır. Karmaşanın şiddeti arttıkça da çocuğun iç dünyasında başlayan sıkıntılar zamanla büyüyerek önlenemez bir hal alabilir. Çocukta oluşan bu sıkıntılar önce kendisine zarar verirken zamanla yakın çevresinde başlayarak topluma

zarar vermeye kadar gidebilir. Saydığımız bu sıkıntıların oluşmaması için eğitim sistemini siyasi amaçlardan uzak, bilimsel veriler ışığında temellendirmeliyiz.

4.2.Dönemin Eğitim Anlayışına Genel Bir Bakış

Sosyal, psikolojik, ekonomik ve kültürel birçok farklı ihtiyacı olan insanın bütün bu ihtiyaçlarını tek başına karşılayabilmesi mümkün olmadığı için, insanın tek başına yaşaması düşünülemez. Toplum içerisinde yaşayan insan, diğer insanlarla sürekli iletişim içerisinde ve birbirleriyle bilgi alışverişinde bulunurlar. Bu bilgi alışverişi sonucunda birbirlerinin yeteneklerini geliştiren insanoğlu, yaşamının her kesiminde formal veya informal bir eğitime ihtiyaç duyar. Eğitim sayesinde birbirlerinin kabiliyetlerini geliştiren insanlık, aynı zamanda kendisinden sonra gelen kuşaklara da sahip olduğu birikimlerini düzenli bir şekilde aktarma imkânı bulur.

Osmanlı Devleti maalesef son yüzyılını büyük savaşlarla geçirmiş ve bu savaşlar sonucunda çok ciddi toprak ve ekonomik kayıplar yaşamıştır. Bunun sonucunda da birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında (askeriye, tıbbiye ve mülkiye hariç) da çağın gerisinde kalmıştır. Aslında Tanzimat'tan sonra ülkenin kötü gidişine dur demek için eğitim alanında da birçok hamle yapılmış (Akyüz, 1999:137-139), medreselerden ayrı olarak rüştiye, idadi, sultani gibi batı tarzın da eğitim veren okullar açılmış (Akyüz, 1999:143-146). Bu okullarda eğitim vermesi için yeni öğretmen okulları (Akyüz, 1999:154), başta askeriyenin ihtiyacını karşılamak için teknik okullar açılmış (Akyüz, 1999:149-151), ancak bu okulların geniş bir coğrafyaya hükmeden Osmanlı topraklarının tamamına yayıldığını söylemek pek mümkün değildir. Yeni açılan okullar genelde büyük il merkezlerinde açılmıştı. Anadolu'daki bazı büyük il ve ilçe merkezleri dışında diğer il ve ilçeler ortaöğretim ve teknik ve mesleki eğitimden mahrumdu (Akyüz, 1999:150-151). Hatta bazı il merkezleri ortaokuldan da mahrum durumdaydı. Anadolu'da ki bu okul azlığını görünce halkın büyük bir kısmının okuma yazma bilmediğini söylemek çok zor olmasa gerek. Ayrıca batı tarzında eğitim veren okulların medreselerin kapatılmadan açılmış olması, bu kurumlar arasında ikicilik çıkmasına da sebep olmuştur (Akyüz, 1999:138). Osmanlı bakiyeleri üzerine 29 Ekim 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti böyle bir eğitim devralmıştı.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde eğitim en önemli konuların başında gelmiştir. Bunun ise iki sebebi vardı. Birincisi yeni kurulan devletin resmî ideolojisini ve yapılan inkılâpları halka benimsetmek, ikincisi ise gelişmenin ve modernleşmenin, dolayısıyla muasır medeniyetler seviyesine çıkmanın ancak eğitim ve bilim yoluyla olacağına benimsenmiş olmasıdır. Eğitimin önemi kavranmış ve eğitimdeki yeniliklere öncelik verilmiş olmasına rağmen, eğitimde istenilen başarılar yakalanamamış ve bilimsel bir eğitim sistemi oluşturulamamıştır. Bu durumun en büyük sebeplerini ise savaşlarda, özellikle Çanakkale Savaşı'nda, okumuş insanlarımızın büyük bir kısmının şehit olması, yönetimdeki eksiklikler, Osmanlı'nın izlerini silme çabası ve ekonomik yetersizlikler olarak sıralayabiliriz. Tüm bu olumsuzluklara ilaveten bir de Batılılaşma fikrinin özenti ve kontrolsüz bir şekilde eğitim sistemimizde de hissedilmesi, eğitim sistemimizin daha da çıkmaz bir hal almasına sebep olmuştur.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Osmanlı'dan okuma yazma oranı düşük bir halk devralmıştı. Bunun üzerine bir de harf inkılâbı (1928) yapılmış, toplumun neredeyse tamamına yakını Latin harflerini bilmediği için okuma yazma bilmez durumuna gelmişti. Durum böyle olunca okuma yazma seferberliği tüm vatandaşları kapsar bir şekilde yapılmaya başlanmıştı.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin eğitimdeki ana hedeflerinin başında milliyetçilik gelmekteydi. Bu hedefin belirlenmesinde hiç kuşku yok ki Fransız İhtilali'nden sonra Osmanlı Devleti'nde yaşayan azınlıkların sürekli olarak bağımsızlık mücadelesine girmesinin büyük etkisi vardı. Osmanlı Devlet erkânı azınlıkları devlet içinde tutabilmek için birçok düzenleme ve yenilikler yaparken, Osmanlı aydınları da Osmanlıcılık ve İslamcılık gibi fikir akımları ortaya atarak devletin parçalanmasına engel olmaya çalışmıştır. Fakat bunların hiçbiri Avrupa devletlerinden de destek alan azınlıkların düşünce ve davranışlarında bir değişiklik oluşturamamıştır. Son olarak Türkçülük fikri ile yapılan milli bir mücadele sonunda bugünkü devletimizin temelleri atılmıştır. Yeni kurulan devlet de milliyetçilik fikrini eğitimin ilk hedefleri arasına koymuş, bu fikrinin alt yapısını oluşturmak için Türk Tarih Kurumu (1931) ve Türk Dil Kurumu'nu (1932) kurarak bu kurumların çalışmalarına büyük önem vermiştir.

Eğitimin diğer hedefleri ise halkçılık, inkılâpçılık ve daha sonraki zamanlarda laiklik olacak şekilde belirlenmişti. Bu hedefler doğrultusunda halkın tamamının ilkokul tahsilini tamamlayarak; halkın gündelik hayatta ihtiyacı olan bilgiler edinmesi, toplumsal düzeni sağlamak için gerekli olan değerleri içselleştirmesi ve belki de en önemlisi yeni kurulan devletin yaptığı ilke ve inkılâpların halk tarafından özümsemesinin sağlanması amaçlanmıştır. 1924 yılında çıkartılan Tevhi-i Tedrisat kanunu ile de ülkenin eğitim sistemi pozitif bilimler ve Batı'nın uygulamalarını kendine örnek almış ve laik bir eğitim sistemine geçiş başlamıştır (Akyüz, 1999:283-286).

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, halkın eğitim ve öğretim tahsilini yükseltmek için yasal birçok düzenleme yapmış; il, ilçe, kasaba ve bazı köylere yeni okullar açmış ancak, en önemli problemi olan bu okullarda görev yapacak ve yeni kurulan devletin misyon ve vizyonu benimsemiş olan öğretmen eksikliğini kapatamamıştır. Bu durumu çözmek için de ülkenin demografik yapısı ve coğrafi durumu başta olmak üzere birçok farklı değişken göz önüne alınarak detaylı araştırma ve çalışmalar yapılmıştır. Bu dönemde ülke nüfusunun %85'e yakınının köylerde yaşaması ve ulaşım imkânlarının zor olması en büyük sorunun köylerde görev yapacak ve köy yaşamına uyum sağlayacak, köydeki eğitim-öğretim ve yeni kurulan devletin halk tarafından sevilip sahiplenmesinin yanında sağlıktan tarıma kadar köydeki birçok işten anlayan ve bu konularda köylüye örnek olacak öğretmenler yetiştirmektir. Bu sorunu çözmek için sırasıyla Eğitim Kursları, Köy Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri açılarak, bu okullara köylerden öğrenciler alınmıştır. Bu okullara köylerden öğrenci alınmasının en büyük sebebinin ise, bu okullardan mezun olan öğretmenlerin tekrar köylerde yaşayacak olması ve köy hayatına uyumda problem yaşamamaları amaçlanmıştır. Burada hemen şunu da belirtmek gerekir ki, Köy Enstitülerinde öğretmen olarak mezun olan bir kişiden devletin beklentisi çok yüksekti ve bunda da istediği başarıyı sağlayamamıştır. Zira devlet bu öğretmenlerden eğitim-öğretim ve yeni kurulan devletin inkılâplarının halk tarafından benimsenmesinin sağlanmasının yanında,

tarımdan, sağlıktan, müzikten, resimden ilh.² birçok farklı konuda anlaması bekleniyordu. Bir bireyin ğretmen dahi olsa birçok alanda uzman olması mümkün olmadığı için arzulanan başarı yakalanamamıştır. Bu dönem de ortaokullara, orta muallim mektepleri; liselere de yüksek ğretmen okulları ğretmen yetiştirmekteydi (Güngör,1993a: 59-60).

Cumhuriyetin ilk yıllarında devletin önceliği halkın okuma-yazma oranını ykseltmekken, ilerleyen yıllarda bu durum biraz daha niteliği artırmaya ve üst eğitim kurumlarına yönelik çalışma ve hedeflere doğru yönelmiştir. Özellikle çok partili döneme geçişle birlikte ortaöğretime yönelik hedeflerin önem arz ettiğini, eğitim başta olmak üzere birçok konuda örnek alınan Avrupa yerine, ABD'nin ön plana çıktığını, çok sayıda ABD'li eğitimci ülkeye davet edilmiş ve birçok Türk ğrenci de ABD'ye gönderilmişti (Akyüz,1999: 355-357). 1950 yılında siyasi iktidarın değişmesiyle birlikte aslında birçok anlayış değişmiş, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı kalınmakla birlikte, eğitimin hedeflerinde, uygulanan eğitim programında, ğretim yöntem ve tekniklerinden değişikliklere gidilmişti (Karakök, 2011:91-92).

4.3.Erol Güngör'e Göre Eğitimin Millilik Yönü

Milliyetçilik: insan düşünce hayatını biçimlendiren ve dünya hayatını anlamlandıran bir dinamik; diğer bir ifade ile bir arada yaşayan insanların kimliklerini tanımlayan, gündelik yaşamdaki her türlü söylem, eylem ve tutumları belirleyen bir algılama ve anlamlandırma şeklidir (zkırmılı, 2015: 14).

Milliyetçiliğin bilinen ve kabul edilen anlamlarının yanında, milliyetçilik fikrinin dört ana unsurunun da olduğu belirtilmektedir. 1. Dünya birbirlerinden farklı geçmiş ve kendine has birtakım özelliklere sahip topluluklardan oluşmuştur. 2. Millet, var olan her çeşit toplumsal ve politik gücün temelini oluşturur. 3. İnsanların ait oldukları millete duydukları sevgi ve bağlılık diğer şeylere duydukları sevgi ve bağlılıklardan daha kuvvetlidir. 4. İnsanlar hr olmak ve kendi potansiyellerini ortaya çıkarmak

² Genellikle Erol Güngör, Cemil Meriç ve Ziya Gökalp'in eserlerinde görülen vesaire, ve benzeri gibi manalarda kullanılan bir kısaltma.

istiyorlarsa bir milletle bütünleşmek zorundadırlar. Milletler hür ve güven içinde olmadan dünyaya barış ve adalet gelmez (Özkırımlı, 2015: 220-221).

Bazı entelektüellere göre milliyetçilik; çağdaş toplumlara uydurulmuş, milleti oluşturan insanların kendilerini yaşam tarzı olarak birbirlerine yakın hissetmelerinden dolayı mecazi bir akrabalık olarak tanımlanan ulus devlet fikridir (Eriksen, 2004:165).

Erol Güngör, ilerleyen zamanlarda fikir ayrılıklarına düşüp, bilimsel ve kaliteli düzeyde eleştiriler getirirse de Ziya Gökalp'tan çokça etkilendiği görülür (Güngör 1998: 109). Güngör'ün Osmanlı'nın son zamanları ile cumhuriyetin ilk yıllarında toplumda var olan değişimleri; ülkedeki kültür, medeniyet, milliyetçilik ve Batıcılık kavramlarının açıklanmasında ülkenin ilk sosyologlarından biri olarak kabul edilen Ziya Gökalp'tan istifade ettiği bir gerçektir. Erol Güngör'e göre, Türkiye'deki modern anlamdaki millet olma fikrinin temellerini bir sistem içerisinde Ziya Gökalp tarafından başlatıldığını belirtmektedir (Güngör,1993a:133).

Her şeyden önce Erol Güngör'ün milliyetçilik anlayışında ırkçılık olmadığını belirtmek gerekir. Güngör'e göre ortak bir geçmişe, milli hedeflere, müşterek din ve karaktere sahip, aynı dili konuşan topluluklara millet denir. Erol Güngör, millet tanımında özellikle tarih, dil ve din vurgusunu yaparak insanlar arasındaki birlik, beraberlik ve ortak düşüncenin, bir milletin devamını sağlaması ve genç kuşaklara aktarılması açısından önemi vurgular (Güngör,2006: 98; Güngör, 1993a: 140-142).

Kültür ve medeniyetin farkını Ziya Gökalp çok sade bir şekilde ortaya koymuş; kültürün ulusal, medeniyetin ise ulusların ortak ürünü olduğunu belirtmişti (Gökalp,1968: 27). Kültürde insani duygular ön plandayken medeniyette bilgiler ve hayat tecrübeleri daha ön plandadır (Gökalp,1968: 35). Erol Güngör bu ayrıma birçok eleştiri getirmiştir. Bu eleştirilerin başında, dinin bazı yerlerde kültür kavramı içerisinde, bazı yerlerde de medeniyetin içerisine almasıdır. Dini Türk Milleti oluşturmadığı için medeniyetin, Türk Milleti dini kendine göre yorumladığı için de kültürdür (Güngör,1992:7), anlayışı gelmektedir.

Erol Güngör milliyetçiliği; milli kültürümüzü medeniyet kaynağı haline getirmek ve toplumu gelişigüzel ve toplum yapısına uygun olmayan değişimlerin istilasından kurtarma ve mevcut kültürü koruma hareketi olarak görmüştür (Güngör,2006:100). Erol Güngör'n mevcut kültürü korumadaki kastı ise geçmişe çakılı kalmak şeklinde anlaşılmamalıdır. Buradaki kasıt, milletin sahip olduğu mevcut maddi ve manevi değerlerin hiçbir süzgeçten geçirmeden terk edilmemesidir. Türklerin yaşantısında İslami değerlerin önemli bir yerinin olması, toplumdaki birçok davranışa yön veren dinin, Türk milliyetçiliği ile bütünleştiğini ve Türk milliyetçiliğinin İslam dini ile birlikte düşünülmesi gerektiğini savunur. Milliyetçilik ile halkçılığı da birlikte ele alır, buna gerekçe olarak da milli değerlerin halk tarafından muhafaza edilmesini gösterir (Güngör 2006: 97-102).

Türklerin tarih sahnesinde çok eskilerden beri var olduğunu ve çeşitli sebeplerden dolayı dünyanın birçok farklı yerlerine kadar gitmelerine rağmen Türklerin milli kültürlerini korumalarını  kaynağa bağlamaktadır: Birincisi ortak bir geçmişe ve dile sahip bir millet olarak uzun yaşantılar sonucu oluşan özellikleri, ikincisi İslam dinini kabul etmeleri, üçüncüsü ise Anadolu ve Rumeli'de edindikleri ve ilk iki özellikle harmanladıkları kazanımlarıdır (Güngör, 1992: 132).

Erol Güngör, sağlam Türk kültürünün var olmasında birinci maddeye koyduğu dilin, maalesef yeni kurulan Türkiye Cumhuriyet'i devlet adamları tarafından yapılan tasfiye hareketinin sonunda, ilim ve kültür hayatımıza büyük zarar verdiğini belirtmektedir (Güngör, 1993a: 49-55).

Dildeki tasfiye hareketinin savunucularının hiçbir bilimsel dayanağı bulunmamakta ve niçin böyle bir hareketin içinde buldukları sorulunca da Atatürk böyle istediği diyerek kendilerini savunmaktadırlar. Oysaki Atatürkçü düşünce sisteminde böyle bir arzunun olmadığı, Atatürk'ün "hayatta en hakiki mürşit ilimdir," dediğini, ilim ve fenne ne derece önem verdiğini bilmektediriz (Güngör, 1993a.49-50). Oysaki dil tasfiyecileri âdeta dilde temizlik yapacağız diye dilimizi anlaşılmaz ve çok basit bir dil hline getirdiklerinin farkında değiller. Aslında dil tasfiyecileri, dildeki Arapça ve Farsça kelimeleri dilimizden çıkararak, sahip olduğumuz İslam ve Asya kültüründen

bizi tamamen uzaklaştırıp yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devletini tamamen batılı bir devlet haline getirmeyi hedeflemişlerdi. Oysaki yaptıkları bu yanlış hesapla hem dilin kültür taşıyıcılığını hesaba katmamışlar hem de kendi kültür süzgecinden geçirmeden başka bir kültürü kayıtsız şartsız benimsemenin topluma yapacağı tahribatı düşünmemişlerdir.

Dildeki bu tasfiye hareketi tek parti döneminde yapıldığı için, karşısında bir muhalefetin olmaması sebebiyle, ilmi boyutta bir tartışma ortamında karara bağlanmış bir durum değildi. Bu durumda partinin yapmış olduğu bir şey sanki devletin resmî ideolojisi gibi bir anlam kazanıyor ve bu durumdan faydalanan tasfiyeciler de durumu kendi istek ve arzularına göre yönlendiriyordu (Güngör, 1993a:50).

Bugünkü modern bilim maalesef ki bizim dışımızda gelişti. Dolayısıyla bu modern bilimlerde kullanılmakta olan bilimsel terimler Türk diline yabancıdır. Türk dilini yabancı kelimelerden arındırmak için uğraşanlar, tasfiye işine girmeyip de; fizik, kimya, biyoloji ilh. bilimlerdeki bilimsel terimleri Türkçeye kazandırmaya çalışmış olsalardı (Güngör, 1993a:51) bugün belki de bilim ve teknik bakımdan daha farklı bir konum da olabilirdik.

Yaptıkları tasfiye hareketini bir devrim olarak anlatan sözde aydınlar, toplumu yanıltarak, kadim bir milletin geçmişiyle bağlarını zayıflattıklarının maalesef farkında olamamışlardır. Oysaki Atatürk; Türk milletinin geçmişinin araştırılması ve Türk tarihinin bilimsel olarak ortaya konması için Türk Tarih Kurumunun (1931) kurulmasını, Türk dilinin araştırılması için de Türk Dil Kurumunun (1932) kurulmasını sağlamıştır.

Dildeki tasfiye hareketi eğer, bir kısım aydınların dediği gibi bir devrim olsaydı, Atatürk dildeki yabancı kelimelerin atılması, yerine yeni kelimelerin uydurulmasını ister ve bunu da bir kanun maddesiyle belirtirdi. Böyle bir durumun olmadığını da tarihî belgeler bize açıkça göstermektedir. Yani kısım aydınların sürekli arkasına saklandıkları "Atatürk böyle istiyor" söylemi aslında mevcut değildir (Güngör,1993a:50).

Türk dilinin bir kısım aydınlar tarafından düştüğü bu durumdan kurtaracak olanlar gerçek Türk aydınlarıdır. Bir milletin kendine ait dili olmadan orda milliyetçilikten bahsetmek mümkün değildir (Güngör,1993b:334-335).

Erol Güngör Türk kültürünün ve eğitim sisteminin milli olması gerektiğinde ısrarla durmakta ve Tanzimat'la birlikte başlayan ve cumhuriyetle hat safhaya ulaşan batıcılık fikrinin iyi anlaşılmeden ve Türk kültür yapısına uygunluğu bilimsel manada tartışılıp gözden geçirilmeden alınmasının eğitim sistemimizi olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir.

4.4.Erol Güngör'e Göre Eğitimin Öğeleri

Öge, bütünü oluşturan anlamlı en küçük parçalardır. Araştırmamızın bu kısmında Erol Güngör'ün bakış açısından eğitimi oluşturan öğelere yani eğitimi bir bütün haline getiren en küçük anlamlı unsurlara değineceğiz. Güngör'ün farklı zamanlarda eğitimle ilgili kaleme aldığı yazıları incelediğimiz zaman eğitimin öğelerini; öğretmen, öğrenci, okul ve müfredat olarak görmekteyiz.

Eğitimin öğelerini tek tek ele almadan önce, sanayi devrimi öncesi toplumların yaşam tarzlarına ve sanayi devrimi ile başlayan sosyal değişimin eğitim anlayışına yüklediği sorumluluklara değineceğiz.

Ahlak; bir toplumdaki insan ilişkilerinin, başka bir deyişle toplumun yaşam biçiminin bir çıktısıdır. Tanzimat döneminden önce toplumun büyük bir bölümü tarafından benimsenen düzenli bir ahlak ve kültür düzeni vardı. Bu düzen kendi içinde tutarlı ve doğru olmakla birlikte değişen yaşam şartlarının paralelinde bir gelişme kaydetmedi. Bunun sonucu olarak da Türk toplumu modernleşme hareketi olarak Batı'nın yaşama tarzını alma yoluna gitti. Bu durum Türk toplumunda maddi ve manevi kültür arasında bir uyumsuzluğun ortaya çıkmasına sebep oldu. Aslında Avrupa'dan aldığımız yaşam tarzları o ülkeler için bir düzen ve ahenk içindedir, ancak bu yaşam tarzları başka ülkelere transfer edilince, o ülkelerin milli kültür ve milli şuuruna uygun olmadığı için sıkıntı oluşturmaktadır (Güngör,1993b:24-25).

Sanayi devriminde önce toplumların yaşam tarzları belli rutinler içinde devam etmekte, çocuklar hayatlarının büyük bir kısmını ebeveynleri ile geçirmekte ve toplumun sahip olduğu yaşam tarzları çocuklarına kolay bir şekilde aktarılmaktaydı. Çocuklar genelde ailenin yapmakta olduğu işleri devam ettirmekte bazen de başkalarının yanına çırak olarak emanet edilmekteydi. Çocukların yetişme tarzlarında ebeveynleri gibi ustalarının da etkisi büyük olmaktadır ve kültür aktarım bu şekilde devam etmekteydi. Toplumların yaşam tarzları böyle olunca, kültür aktarımın da sosyalleşme de bir problem çıkmadan varlıklarını devam ettirmekteydi.

Sanayi devrimi, köylerdeki nüfusu şehirlere çekmesiyle birlikte binlerce yıldır benzer bir şekilde devam eden yaşam tarzında büyük değişiklikler oldu. Kendi köyünden, toprağından ve yakın çevresinden ayrılarak kalabalık insanların içinde yalnız yaşamaya başlayan ve ailede yetişkin herkesin ev bütçesine katkı sağlamak için dışarıda çalışmaya başlaması ile küçük çocukların yetişmesinde aile bireyleri etkisini kaybetmeye başladı. Devletlerin ise geleceğin teminatı olan genç kuşakları başıboş bırakması düşünülemezdi. Onların en iyi şekilde toplumsallaşmasını sağlanması ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmesi için eğitim kurumlarının sayısını hızla artırdılar. Daha önceleri bir ustanın yanında öğrenilen sanat ise mesleki ve teknik okullarda verilmeye başlandı ve çocukların eğitiminde okulların etkisi hızla arttı.

İnsan hayatına çok yönlü etkisi olan sanayi devrimi, insanların zamanla ilgili olan algılarını da değiştirdi. Daha önceleri, kırsal kesimdeki yaşantılarında çalışma saatlerini kendileri belirlemekteydi ve işlerin başlama ve bitiş saatlerinde dakikaların çok bir önemi yoktu. Sanayi devrimi ile mesai kavramı ve çalışma saatleri belirlenmiş, insanların işe giriş ve çıkış saatleri belirli bir düzene konmuştu.

Sanayi devriminin ilk zamanlarında fazla çalışma süreleri, insani olmayan yaşam koşulları ve düşük ücret gibi birçok olumsuz durum sonraki zamanlarda toplu işçi hareketlerinin ve sendikaların da etkisiyle belirli bir standarda bağlanarak olumsuzluklar asgari düzeye indirildi. Böylelikle insanların çalışma saatleri dışında dinlenmeye ve eğlenmeye de zamanları oldu.

Eğitimin en önemli görevi ise, (sanayi devriminden sonra insanların günlük çalışmalarında kendilerine kalan zamanı), insanın yeni şeyler keşfetmeye uygun olan zekâsını işlemeye yönelik değerlendirmektir. Eğer bu görev doğru bir şekilde yerine getirilirse, insana bilinç kazandırılacaktır (Güngör,1997:195-203). Eğitim sayesinde kazandırılan bu bilinç ise toplumdaki yaşam tarzlarının toplumsal normlara uygun bir şekilde işleyişine yardımcı, kültürel mirasın sonraki kuşaklara sağlıklı bir şekilde aktarılmasında da birinci derecede etkili olacaktır. Ayrıca bu bilinç sayesinde insan günlük yaşantısında hayatını devam ettirmek için gerekli donanımları da kazanacaktır. İnsan hayatında bu derece etkili olan eğitimin en iyi şekilde işlemesi için, eğitimi oluşturan öğelerinde içinde bulunduğu toplumun kültürel değerlerine uygun ve işlevsel olmasının yanında aynı zamanda zamanın şartlarına göre kendini yenileyebilmesi gerekmektedir.

4.4.1.Öğretmen

Öğretmen: Mesleği bilgi öğretmek olan kimse; hoca, muallim, muallime (TDK, 2011:1841). Erol Güngör'e göre öğretmen ise, öğretme işini kendisine meslek edinen ve öğrenci yetiştirmek için özel olarak yetiştirilmiş bireylerdir (Güngör, 1993a: 56). Erol Güngör'ün öğretmen tanımında modern zamanlarda artık formal eğitimin informal eğitimden daha baskın hale geldiğini anlamaktayız. Eski zamanlarda adeta usta çırak ilişkisi içerisinde çok az sayıdaki öğretmen ve öğrenci ile devam eden eğitim, artık yerini çok fazla sayılarda oluşan kalabalık sınıflarda belli zamana, belirli kurallara ve belirli bir ölçme ve değerlendirmeye tabii bir şekilde resmiyet kazanmış bir eğitim şekline dönüşmüştür.

Günümüz şartlarında formal eğitimin bir zorunluluk haline geldiğini belirten Erol Güngör, öğretme işinde mesleği öğretmen olan kişilerin toplumdaki eğitimci kimselerin içinde küçük bir azınlığı temsil ettiğini ve öğretmenlerin insan hayatının belirli bir kesiminde etkili olduğunu belirtmektedir. Toplum içerisinde insan öğrendiklerin çoğunu öğretmen olmayan kişilerden öğrenmektedir. Bunların başında da şüphesiz ki anne ve babalarımız gelmektedir. Bunun dışında sosyal hayatımızda

etkileşim içerisinde herkesten az veya çok bir şeyler öğrendiğimiz de bir gerçektir (Güngör,1993 a:56-57).

Burada hemen şunu belirtmeliyiz ki içinde yaşadığımız modern çağda insanlar kendilerini ne kadar iyi bir informal eğitimden geçirirlerse geçirsinler, formal eğitimden de geçmek zorundadırlar. Formal eğitim bireyleri hayata hem hazırlamakta hem de bu durumu resmi bir belge ile belirtmektedir. Formal eğitim kurumların da aldığımız belgelere göre de çoğu zaman hayatımızın geri kalan kısmına yön vermeye çalışırız. Formal eğitimin devlet tarafında tanınması ve devlet işlerinde bu diplomaların geçerli olması, bu eğitim kurumlarını günlük hayatımızda önemli bir noktaya taşımaktadır. Her vatandaşın formal eğitim kurumlarına gitme zorunluluğunun olması ve devlet tarafından da verdiği diplomaların tanınması bu kurumlarda görev yapan öğretmenleri de önemli kılmaktadır. Çünkü her vatandaş hayatının belirli bir kesitinde bu öğretmenlerle karşı karşıya gelmekte ve az çok bir şeyler mutlaka öğrenmektedir. Devletlerinde vatandaşlarının ne tür meziyetlere ve yaşam tarzlarına sahip olmasını istiyorsa, bu kurumlarda o yönde eğitim vermesi de kaçınılmaz bir gerçektir. Yani bu kurumlarda eğitim ve öğretim verecek öğretmenlerin öğrencilere bir şeylerin öğretmesinin de ötesinde birçok başka sorumluluklarının olduğu aşikârdır. Zira eğitimin önemli amaçlarından biri de kültürel aktarımdır. Bu kültürel aktarımda okulun ve öğretmenlerinde önemli bir yeri vardır.

Formal eğitim kurumlarında öğretmenlere çok fazla görev düştüğünü belirten Erol Güngör, öğretmen yetiştirme politikalarının yanlış olduğunu, öğretmenlerin bilgiyi aktaracak spiker gibi yetiştirildiği için, öğretmenlerin yetersiz olduğunu belirtmektedir. Öğretmenin bilgiyi aktarması, öğrenciyi yeni şeyler keşfetmeye ve düşünmeye teşvik etmemesi, sanki bilimsel her şey tamamlanmış ve tamamlanmış bilgiyi en çok ezberleyen ve öğrencilerine en iyi şekilde aktaran öğretmenin iyi öğretmen gibi algılanması doğru değildir. Aslında bilgi sürekli olarak üstüne yeni şeyler koyarak ilerleyen, bazen ortaya çıkan yeni bilgilerin eskisini ortadan kaldırdığı, bazen de aynı konuya farklı bakış açısı getiren sürekli bir gelişme ve değişme içindedir (Güngör, 1993a:57).

Öğretmenlerin mevcut bilgileri ezberleyen değil de yeni fikirler ortaya koymaya gayret eden, farklı düşünce ve bilgilere açık, kısır döngü içerisinde kalmayan zihin yapısıyla yetiştirilmesi gerekir ki, öğrencilere de bu meziyetleri kazandırabilsin. Aksi takdirde bir öğretmenin kendisinde olmayan bir meziyeti öğrencisine kazandırması beklenemez. Bu durumda da öğrencilerde var olan ilgi, kabiliyet ve meziyetler maalesef ortaya çıkarılmadan heba olup gitmektedir. Oysaki öğrencilerimizdeki istinat ve kabiliyetler hakkıyla ortaya çıkarılsa, belki de dünyaca ünlü sanatçılar, bilim adamları, sporcular vb. çıkarmamız hiç de zor olmayacaktır (Güngör, 1993a: 63).

Ayrıca bilimsel gelişme hiçbir zaman kendini tamamlamamış, sürekli bir değişim ve gelişme içerisinde olacağına göre, öğretmenlerin de yeni mezun olduklarında gerekli tüm meziyetlere sahip olsa da değişen, gelişen ve ilerleyen dünyada kendilerini sürekli olarak yenilemeleri gerekmektedir. Bunun içinde Millî Eğitim Bakanlığının öğretmenlerin kendi alanlarında olan değişim ve yenilikleri takip etmelerini sağlamak amacıyla hizmet içi eğitimleri düzenli olarak yapması gerekmektedir. Maalesef Millî Eğitim Bakanlığı'nın yapmış olduğu hizmet içi eğitimlerinin ve ulaştıkları öğretmen sayıları çok az olmaktadır. Bu durumda da öğretmenler vakitlerinin çoğunu öğretmen evlerinde veya şehir kulüplerinde geçirmekte ve kendilerini yenilememektedirler. Ayrıca öğretmenleri alanlarında yeni çalışmalar yapmaya yönlendirecek, onları ödüllendirecek bir değerlendirme sistemi de maalesef bulunmamaktadır (Güngör, 1993a: 63).

Öğretmenlerimizin birtakım bilgi ve beceri eksikliğinin yanında, öğretmenlerin bazı sorunları da var ki, bunlarda öğretmenlik mesleğinin gelişmesinin ve kalitesinin artmasının önünde büyük bir engel olarak durmaktadır. Bunların başında ekonomik yetersizlikler gelmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında öğretmenlik mesleği ekonomik ve itibar olarak iyi bir yerdeyken maalesef geçen yıllar içerisinde sürekli olarak ekonomik olarak geriye gitmiş ve bu ekonomik gerilime öğretmenliğin itibarının da gitmesine sebep olmuştur. Ayrıca ekonomik olarak iyi durumda olmayan öğretmenlik mesleğini çok başarılı öğrencilerin seçmediği, puanı öğretmenliğe yeten öğrencilerin bu bölümleri tercih etmesi de öğretmenliğin önemli problemlerindendir. Zira öğretmenlik mesleği sadece bilgi ve yetenek isteyen bir meslek değildir, aynı zamanda

fedakârlık da isteyen bir meslek olmasından dolayı bu mesleği tercih eden öğrencilerin puanları yettiği için değil de istekli ve başarılı gençler olması, öğretmenliğin itibarını ve eğitimin kalitesini artıracaktır (Güngör,1993a:60).

Üniversitedeki akademik kadroların kabiliyet konusunda çok üst düzeydeki kişilerden seçilmesi gerekirken maalesef bu sağlanamamış, bu durum da her alanda üst düzeyde iyi eğitim almış insanın yetişmesinin önünde bir engel olmuştur. Ayrıca üniversiteye yerleşememiş öğrencilerin bakanlık bünyesinde açılan öğretmen okullarına alınması ve burada öğretmen olarak yetişmeleri, bakanlığın üniversite mezunlarına değil de kendi bakanlıklarına bağlı öğretmen okulları bünyesinde yetişen öğrencilerin atanmasına öncelik vermesi de öğretmenlerin niteliğini ciddi olarak olumsuz etkilemiştir (Güngör, 2006:221-222). Aslında ilkököl ve ortaokul çocuklarına üniversite mezunu kişilerin öğretmen olmalarının gerekliliği, bu okullarda üniversite seviyesinde bilgi verileceği için değil, bu işin zor, önemli ve pedagoji bilgisinin yanında öğretmen olacak kişinin hazır bulunuşluluk seviyesinin de olması gerektiği içindir.

Bir diğer problem ise öğrencilerin öğretmenden daha önemli bir hale gelmiş olmasıdır. Bu durum öğretmenin sınıf içerisinde özgüvenin kaybolmasına sebep olmakta ve rahat ders işlemesini engellemektedir. Öğretmen şikâyet hatlarının kurulması ve bu hatların bir kısım öğrenci ve veliler tarafından amacından saptırılarak kullanılması, öğretmenlerin mesleğe karşı olan motivasyonunun kaybolmasına sebep vermektedir.

4.4.2.Öğrenci

Öğrenci, yeni şeyler öğrenmek amacıyla ders alan birey, okula devam eden çocuk, talebe gibi anlamlara gelmektedir (TDK, 2011: 1839). Uzmanlık alanı sosyal psikoloji olan Erol Güngör eğitim psikolojisinden, dolayısıyla da pedagojiden çok iyi düzeyde bilgi birikimine sahipti. Bundan dolayı çocukların gelişim dönemlerine göre neleri, nasıl ve ne zaman öğrenmesi gerektiği üzerinde çokça durmaktadır. Erol Güngör; ana okul, ilkököl ve ortaokul çağındaki çocukların gelişim ve öğrenme dönemlerinin birbirinden çok farklı olduğunu, çocuklara henüz tamamlamamış olduğu gelişim

döneminin üzerinde bir eğitim vermenin, çocukları eğitimden soğutacağını ve bunun gereksiz bir çaba olacağını belirtmektedir. Ayrıca çocukların yetişkin bir insanın küçültülmüş bir hali olmadığını ve büyüklerin bilmesi gereken bilgilerin çocuklara öğretmeye çalışmanın çocukların gelişim ve öğrenmesine bir katkı sağlamayacağı gibi öğrenme süreçlerini de olumsuz etkileyeceğini belirtmektedir (Güngör, 1993a:67-69).

İlkokul eğitiminin anaokulunda verilen eğitimin daha disiplinli bir şekilde devam etmesi gerektiğini belirten Erol Güngör, ülkemizdeki ilkokul eğitiminin çok abartıldığını, öğrencilere sayfalar dolusu bilgilerin öğretilmeye çalışıldığını, oysaki bu dönemde çocukların bilgiden ziyade çevresini tanıma ve anlamlandırma için gerekli bilgilere ihtiyaç duyduğunu, bununda ancak çocuğa hayat tecrübesi vermekle mümkün olduğunu belirtmektedir (Güngör, 1993a:68-69).

İlkokul çocuklarına 5 yıl boyunca verilen tüm bilgiler, 12 yaşına gelen bir çocuğa 6 ay gibi kısa bir zamanda verilebilir. Öğrencinin 12 yaşında öğrenebileceği bilgi ve kazanımları ise çok uğraşılsa dahi daha önceki yaşlarda öğretmek imkânsızdır. Bu durumu etkileyen başlıca sebep çocukların zihinsel gelişimindeki olgunluktur. Durum bu haldeyken çocukları gereksiz yere yormak ve onları çocukluğun gerektirdiği işlerden ve oyunlardan uzak tutmak, çocuklara eziyetten başka bir şey değildir (Güngör, 1993a:68).

Ülkemizde ilkokul çağındaki çocuklara çok fazla bilgi yüklenilmesinin en büyük sebebi, mevcut nüfusun büyük bir kısmının ancak ilkokul eğitimi alabilmesidir. İlkokuldaki bilgilerle hayata hazırlanan insanlara ne kadar fazla bilgi verilirse kârdır düşüncesi var. Bu düşünce görünüşte iyi niyetli gibi görünse de bilimsel bir dayanağı olmadığı için hiçbir zaman olumlu sonuç vermeyecektir. Çocuklara gelişim dönemlerine göre iyi muamele edilmediği takdirde, onlarda iyi birer yetişkin insanlar olarak yetişmeyecektir (Güngör, 1993a:68-69).

İlkokul çağındaki çocukların kendilerini hiç ilgilendirmeyen, bilgileri bilmeleri bizleri sevindirmek yerine üzmesi gerekir. Hiçbir ebeveyn çocuklarının zor şartlar altında çalışmasını istemez, oysaki mevcut eğitim sistemimiz çocuklarımızın seviyelerinin çok üzerindedir ve adeta çocuklarımız işkence görmektedir (Güngör, 1993a:69).

Eğitim sistemin en büyük eksikliklerinden biri de genç nesillere; milli terbiyeyi, nesnel düşünmeyi, çalışkanlığı, menfaati olmamayı ve başkalarının düşünce, hak ve özgürlüklerine sayđı duymayı verememesidir. Ancak genç nesillerdeki sıkıntılı durumu da sadece milli şuur eksikliğine bağlamak doğru değildir, genç kuşaklara kültür aktarımında genel bir sıkıntının varlığı herkesin malumudur (Güngör, 1993b:259-261).

Yeni kurulan devletin ilk yıllarında yayınların tamamına yakını devlet tarafından basıldığı için, öğrencilerin neleri okuduğu biliniyordu, ancak çok partili hayata geçişle birlikte özel yayınlarında piyasada çokça yer alması ve basılan eserlerin ticari kaygılar taşıması ve devlet kontrolünde olmaması yeni yetişen nesli etkilemiştir (Güngör, 1993a:111).

Gençlerin yetişmesinde her geçen gün ailenin ve okulların etkisi azalırken, gazetelerin, siyasi partilerin, sinema ve tiyatronun etkisi artmaktadır. Yurt dışına çeşitli vesileler ile gitmeler çoğalmaktadır. Yeni yetişen gençlik artık sadece maddi ihtiyaçlarını karşılamak için verdiği uğraşın dışında, farklı meselelerle de uğraşmakta ve karşılaşmaktadır (Güngör, 2006:219).

Erol Güngör'e göre Cumhuriyet döneminin eğitimdeki en büyük eksikliği öğrencilerin gelişim özellik ve ihtiyaçlarının göz önüne alınmaması ve öğrencinin nasıl bir toplum için yetiştirildiğinin tam olarak açığa kavuşturulmamış olmasındır (Güngör, 1993a:112).

Güngör'e göre hızlı nüfus artışı ve köylerden şehirlere hızlı g, birçok problemi de beraberinde getirmiştir. Birçok ocuk aile ve okul kontrolünün dışında zor bir hayatı yaşamak zorunda kalmıştır. Devlet ise bu çocuklar için maalesef gerekli koruyucu ve önleyici tedbirler alamamıştır (Güngör, 1993a:110).

Oysaki yeni yetişen nesillerin toplum normlarına, çağın ihtiyaçlarına ve en önemlisi bir terbiye içerisinde yetiştirilmesi o ülkenin kalkınmasının önemli unsurlarının başında gelmektedir. Toplumun ileri de iyi bir yerde olması ancak, toplumsal ihtiyaçlar ile eğitim kurumları arasındaki ilişkinin tutarlı ve kaliteli olmasına bağlıdır. Çünkü topluma yön veren her kurum eğitim sisteminde yetişmekte olan insanlar tarafından

idare edilmektedir. Bunun için eğitim kurumlarımızın sorumluluk alan ve ileriye görebilen yeni zihinleri yetiştirmesi gerekmektedir (Güngör, 1993b:258).

4.4.3.Okul

Her çeşit eğitim-öğretim etkinliğinin toplu olarak yapıldığı yerlere okul denilmektedir (TDK, 2011: 1793). Ülkemizde Cumhuriyetle birlikte okuma yazma seferberliği başlatılarak ilkokula büyük önem verilmiş ve ülke ekonomisinin büyük bir kısmı ilkokula ayrılmıştır. Şekil olarak ilkokul eğitime önem vermek doğru olsa da çok ciddi sorunları da bünyesinde barındırmaktadır. En önemli sorun ise küçük yaşta körpe beyinlerin ehil öğretmenlere teslim edilemeyişidir. Zira bu dönemde öğretmenin vasıflarını taşıyan kişi sayısı açılan okulların sayısından çok azdır. İlkokullarda görev alan öğretmenlerin iyi niyetinden ve gayretinden şüphe etmemekle birlikte almış oldukları eğitimin yetersizliğinden dolayı bazı sıkıntılar mevcuttur. Bu durumda mevcut ilköğretim okulları sahip olduğu imkânlarla cumhuriyetin hedefe koyduğu insan profiline ulaşması çok zordur. Öğrenciler toplumdaki çıkar çatışmalarının farkını idrak etme ve Marksist sistemin tersinde olan her şeye düşman olarak yetişmektedir (Güngör, 1993a:109-110).

Ülkemizde var olan orta öğretim kurumları meslek liseleri, yabancı kolejler, Anadolu liseleri ve normal liseler olarak ayrılmıştır. Meslek liselerini hedeflediği eğitim açısından ayrı tutarsak, üniversitelere öğrenci hazırlama hedefinde olan diğer üç orta öğretim kurumu verdiği eğitim açısından birbirlerinden ciddi farklılıklar göstermektedir. En kaliteli eğitim veren okulların başında yabancı kolejler, daha sonra Anadolu liseleri, en sonrada düz liseler gelmektedir. Yabancı dil ile eğitim veren okullara Anadolu Lisesi ismini vermek yerine, Türkçe eğitim veren liselere Anadolu isminin verilmesi daha doğru olacaktır. Ayrıca bu okulların üniversiteye öğrenci yerleştirme oranlarındaki ciddi farklılıkların olması, veli ve öğrencilerin sınav başarısı yüksek olan okullara yerleşmek için çok ciddi çaba sarf etmesine sebep olmaktadır. Bu durumda da çocuklar seviyelerinin üzerinde olan sınavlara hazırlanarak adeta çocukluklarını yaşayamamakta ve işkence görmektedirler (Güngör, 1993a:66-67).

Erol Güngör, yeni üniversitelerin altyapı ve öğretim üyelerinin yeterli miktarda sağlanmadan açılmasının doğru olmadığını belirtiyor. Yeni üniversitelerin sürekli olarak eski üniversitelerden akademik kadro transfer etmesinin, eski üniversitelerin kalitesini düşürmekte olduğunu, yeni üniversitelerde yeterli akademik kadroyu tam anlamıyla tamamlamadığı için her iki üniversitenin de eksik kaldığını belirtmektedir. Ayrıca üniversitelerin donanım olarak da iyi olması gerektiğini belirtmekte ve bunların da yeni üniversitelerde sağlanamadığını belirtmektedir (Güngör, 1993b:282-283).

4.4.4.Müfredat

Günümüz Türkçesinde öğretim programı dediğimiz müfredat, öğrencinin okul içi ve dışında davranış haline getirmesi istenen kazanımların planlanan bir dersle öğrenciye verilmesini ifade etmektedir.

Memleket insanının büyük bir kısmının ilkokuldan sonra bir eğitime devam etmemesinden dolayı, ilkokul çağındaki küçük çocuklara ne verirsek kâr anlayışının doğru olmadığını, ilkokul çağındaki çocuklara gelişim seviyelerine uygun eğitimin verilmesi gerektiğini belirten Erol Güngör, 7-11 yaş aralığındaki çocuklara çevresini tanıyacak ve ona uyum sağlayacak eğitimin verilmesinin yeterli olduğunu, 5 yıllık ilkokul boyunca çocuğu sıkmayacak, ona okulu sevdirecek ve öğrenciyi okula bağlayacak birtakım bilgilerin verilmesinin doğru olduğunu belirtmektedir. Daha öz bir ifade ile ilkokul, anaokulun biraz daha disiplinli ve devamı niteliğinde olması yeterlidir. Çocukların 7-11 yaş aralığında ihtiyacı olan şey, çok fazla bilgi değil, zihinsel olgunluğa sağlıklı bir şekilde erişmesidir (Güngör, 1993a:67-68).

Erol Güngör'e göre dil öğrenciler tarafından en güzel şekilde öğrenilmeli ve aynı dili konuşan ve yazan insanların akraba gibi sayılıp sevilmesi öğrencilere verilmelidir. Dil ile birlikte öğrencilere 'milli tarih eğitimi ve milli şuur eğitimi' de verilmelidir. Verilen bu tarih eğitimleriyle öğrencilere millet sevgisi aşılmalıdır. Millet sevgisi sadece içinde bulunulan zaman içerisinde değil, milli tarihin, geçmiş zamanların öğrenilmesiyle daha da pekişeceğini belirtmektedir (Güngör, 1997: 168-169).

4.5.Erol GÜNGÖR'ÜN EĞİTİM GÖRÜŞLERİ

4.5.1.Çocuk eğitimi

Bir ülkenin yarınları şüphesiz ki yarının büyükleri olan bugünün çocuklara emanettir. Geleceğin teminatı olan çocukların eğitim-öğretimi ile milli ve manevi değerlere bağlılığı her ülke için önem arz etmektedir.

20. asırda meydana gelen hızlı teknolojik değişimler, tüm dünyada ve ülkemizde toplumsal yapıda birçok değişimlerin öncüsü olmuştur. Bu hızlı değişimde eğitim de etkilenmiş ve çocukların yetişme şekillerinde eskiye nazaran birçok değişiklikler olmuştur. İnsan nüfusunun daha çok kırsalda yaşadığı zamanlarda ailenin çocukların yetişme şekillerinde çok büyük bir etkisi mevcutken, şehirde yaşayan ve sürekli iş peşinde koşmak zorunda kalan anne-babalar çocuklarıyla yeterince ilgilenme fırsatı bulamadığı gibi, çocukların da anne- baba dışında çok fazla kişi ve diğer uyarıcılarla karşı karşıya kalması, çocuk eğitiminin karmaşık bir hâl almasına neden olmuştur. Ailelerin çocuklarıyla yeterince ilgilenememesinin yanında çevrenin de kontrolsüz olması ve kitle iletişim araçlarının ticari kaygılar taşıyarak birçok değeri yok sayması, devletin çocukların yetişmesinde ve iyi bir milli şuur kazanmasında sorumluluk almasını zorunlu kılmıştır.

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, çocuk yetiştirme konusunda, devamı niteliğinde olduğu Osmanlı Devleti'ne göre çok daha büyük sorunlarla karşı karşıya kaldı. Ülkedeki hızlı nüfus artışının yanında kırsaldaki nüfusun şehirlere hızla taşınması birçok sosyal problemi beraberinde getirdi. Çünkü kırsaldaki yaşam şehre göre çok daha sakin ve kontrol edilebilir ilerliyor, insanlar arasında ki samimi ilişkiler genç kuşakların yetişmesinde önemli rol oynuyor, çocukların yetişmesinde başta aile olmak üzere yakın akrabalar ve komşuların bariz etkisi oluyor ve dolayısıyla çocuklar toplumun istediği şekilde yetiştiriliyordu. Tüm bu sebeplere bakıldığı zaman değişimin yavaş olduğu Osmanlı Devleti zamanının da çocuk yetiştirmenin daha kolay olduğunu söyleyebiliriz. Ancak tüm dünyada olduğu gibi Cumhuriyet Türkiye'sinde de hızla gelişen teknolojinin neden olduğu değişim ve gelişim, ailenin çocuk yetiştirmede

yetersiz kalmasına ve devletin eğitim kurumlarına büyük işler düşmesine sebep olmuştur. Maalesef büyük bir savaşta yorgun çıkan Türkiye Cumhuriyeti üzerine düşen bu sorumluluğu çok büyük çabalar sarf etse de istenilen düzeyde yerine getirememiştir (Güngör,1993a:109).

Sosyal değişmelerin hızlı olduğu ülkelerde kuşaklar arasındaki anlayış farklılıklarından dolayı formal eğitim ile informal eğitim arasında büyük farklılıklar olabilmektedir. Anne-baba ile çocuklarının arasında bulunan 25-30 yıllık yaş farkı, her iki neslin okullarda almış olduğu eğitimin yanında sosyal hayatta karşılaştığı farklı uyaranlar; düşünme, algılama ve yorumlama arasında büyük farklılıkların oluşmasına sebep olmaktadır. Bu durumun doğal sonucu olarak da aynı durum karşısında ebeveynler ile çocukların tepkileri farklı olabilmekte ve aralarında çatışma çıkabilmektedir.

Her devlet sahip olduğu maddi ve manevi değerler doğrultusunda genç nesillerini yetiştirerek toplumda huzur ve güven ortamını sağlamayı hedefler. Fakat okullarda verilen eğitim ile öğrencinin sosyal çevreden öğrendiği kazanımlar arasında farklılıkların olması, genç nesillerde birtakım davranış problemlerine ve zihin karmaşıklığına sebep olmaktadır.

Öğrencilerin resmî devlet okullarında almış olduğu eğitimin kâğıt üzerinde tutarlı olmasına karşın, okul dışında kontrolsüz bir şekilde öğrenilen bilgilere bir de ticari kaygılar ile toplumsal düzeni hiçe sayan kitle iletişim araçları, popüler kitap ve dergilerin varlığı eklenince ciddi problemler oluşmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti, yeni kurulan devletin ilke ve inkılaplarını memleketin her kesimindeki insana ulaştırmak ve benimsetmek için ilkokul eğitimine büyük önem vermiş ve ülke bütçesinin büyük bir kısmını ilkokul seferberliğine ayırmıştır. Bu seferberliğin diğer önemli bir gerekçesi ise ilkokul çağındaki çocukların bireyin gelişim dönemlerine göre birçok kritik dönemi içermesidir. Maalesef insan gelişiminde birçok kritik dönemi içersin de barındıran 7-11 yaş aralığındaki dönem iyi bir eğitim ve tecrübeden geçmemiş ilkokul öğretmenlerine bırakılmıştır. İçinde bulunduğumuz zamanda gelişmiş hiçbir ülkede liseden alt seviyede bir eğitim ile ilkokul öğretmeni yetiştirilmemektedir (Güngör,1993a:110).

Eğitim ğretimde pedagojik bilgilerin çok fazla bilinmediği zamanlarda çocukların gelişim düzeylerine göre bir ğretim uygulanmamaktaydı. Çocukların yetişkin insanların küçültülmüş bir hali olarak algılanması verilen eğitiminde büyüklerin sahip olduğu bilginin zeti şeklinde verilmesinin doğru olduğu kabul ediliyordu. Bu görüş bgn birçok ülkede terk edildi ve öğrencilerin gelişim seviyesine göre eğitim – ğretim programı uygulanmaya başlandı. Büyüklerin bildiği bir bilgiyi çocukların da aynı şekilde tekrar etmesi, çocuklarla yetişkinlerin söylediklerinde aynı şeyleri anladığını söyleyemeyiz. Çocuklar gelişim seviyelerinin üzerinde söyledikleri bilgileri anlamlandırmadan ezbere söylerlerken büyükler söylediklerini anlamlandırabilirler. Bu durumun farkında olmayan birçok ebeveynde çocuklarının üstün zekya sahip olduğu kanısına varabilmektedir (Güngör,1993b:180).

Cumhuriyetin ilk yıllarında yeni rejimi genç kuşaklara tanıtılmak, benimsetmek ve sevdirmekle birlikte gençlerin geçmiş ile bağlarını mümkün olduğu kadar azaltılmak için, öğrenmenin daha kalıcı ve kolay olduğu çocukluk yaşlarını kapsayan ilkokula büyük önem verilmiş ancak uygulamada büyük yanlışlıklar yapılmıştır. En büyük yanlış ise bu okullarda görev yapacak öğretmenlerin niversite mezunu olmamalarının yanında yeterli düzeyde akademik bilgi ve pedagojik formasyona sahip olmamasıdır. Öğretmenlerin niversite mezunu ve akademik alanda yüksek bilgilere sahip olmasının amacı, ilkokul çocuklarına akademik alanda çok bilgi verilmesinin hedeflenmesinde değildir. Öğretmenlerin niversite mezunu olmalarındaki amaç, öğrencilere vizyon kazandırmak ve onların yetenek ve ilgilerinin ortaya çıkmasına ışık tutması açısından önemlidir. Bir ğretmenin bir konuyu öğrenciye kavratılması için, öğrenciye anlatacağı bilgiden çok daha fazlasını bilmesi gerekmekte, olaylara ve durumlara farklı açılardan yorumlar getirebilmesi gerekmektedir. Pedagojik bilgiye sahip olmak da çocuklara neyin, ne şekilde ve ne zaman öğretilmesi gerektiğinin yanında çocuklarla nasıl bir iletişim kurulması gerektiğini göstermesi açısından da önemlidir. Unutulmamalıdır ki çocuklar büyüklerin küçültülmüş hali değildir (Güngör 1993a: 56-61, 67-69,109-110). Yetişkinlere verilen bilgilerin biraz daha basiti çocuklara verilerek doğru bir eğitim ğretim yapılmaz. Çocukların ilgileri, heyecanları,

beklentileri ve dikkatleri yetişkinlerden çok farklıdır ve onlara bir şeyler öğretirken bu farklılıklara dikkat edilmesi gerekir.

Sosyal ve siyasal olarak büyük değişim gösteren ülkelerde ilkokullar büyük önem taşımaktadır. Yeni gelen sistem veya ideoloji, daha önce mevcut olan düşünce ve sistemi silmek için, yeni nesillerin eğitime büyük önem verirler. Yeni sisteme uygun olarak eğitimden geçirilen genç kuşak eski ile bir olan bağlardan koparlar ve yeni bir düşünce ve davranış sahibi olurlar. İkinci meşrutiyeti ilan edenler eski ile yeni arasındaki farkı siyah ile beyaz arasındaki fark gibi kesin görerek, kendilerini toplum nezdinde haklı göstermeye çalışıyorlardı. Bu düşüncelerini de yeni kuşaklara aktarmak için çocukların ilkokul eğitimine büyük önem veriyorlardı. Bu dönemde okullarda vatan, bayrak, hürriyet gibi kavramlar çocuklara öğretilerek milli bir şuur ve terbiye verilmeye çalışılıyordu (Güngör,1993a:58).

Türk çocuklarının geleneksel değerlerimiz olan yardımseverlik, diğerkâmlık, feragat gibi manevi yönü olan davranışlara göre mi; yoksa maddi boyutun ön planda tutulduğu, paranın her şeyden daha değerli olduğu bir topluma göre mi veya inandığı birtakım hak, özgürlük, eşitlik için başkalarının canını yakmaktan çekinmeden düşüncelerini açıklama yolunu mu izleyecekti (Güngör,1993a: 111-112)?

Bugün eğitim öğretim yöntem ve tekniklerine baktığımız zaman; öğrenciyi merkeze alan, çocuğun gelişim döneminin özelliklerinin yanında bireysel farklılıkları da göz önünde bulunduran, öğrencinin birçok duyusuna hitap eden bir eğitim sistemi uygulanmaya çalışılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığının başlatmış olduğu 'Fatih Projesi'yle çocukların birçok duyusuna hitap eden öğrenme ve öğretme süreci uygulanmaktadır. Ayrıca bakanlığın 'EBA' (Eğitim bilişim ağı) ile ders, haber, e-dergi, e-kitap, video, ses v.b birçok güzel çalışmayı paylaşması ülkenin her yerinden öğrenci ve öğretmenlerin birçok farklı öğretim yöntem ve tekniği kapsayan bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmaktadır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkemizde var olan birçok sıkıntı çocuk kitapları konusunda da kendisini göstermiştir. Bu dönemde çocukların hayal dünyasına hitap eden kitaplar maalesef yok denecek kadar az sayıdadır. Çok partili hayata geçişle birlikte birçok

konuda sıçrama yapan Türkiye Cumhuriyeti, yayınlanan basılı materyal konusunda da gelişmeler göstermiştir. Ülke nüfusunun büyük bir kısmının gençlerden oluşmasından dolayı bu alanda yapılacak yayınların büyük bir müşteri kitlesine hitap edeceğinin farkında olan özel sektör ve yüksek tirajlı günlük gazeteler çocuk edebiyatı alanında yayınlar yapmıştır ancak özel sektör ve günlük siyasi gazetelerin ticari kaygılar taşıyarak yayınlar yapması genç dimağlara zarar vermiştir. Maalesef bu dönemde de devletin çocuk kitapları konusunda bir çabası görülmemektedir (Güngör, 1993a:111).

Ülkemizde yayımlanan yerli çocuk edebiyatı ile yabancı dilden Türkçeye çevrilenler arasında ciddi konu farklılıkları görünmesine karşın, aslında temel değerler birbiriyle çok benzerlikler göstermektedir. Türkçeye çevrilen çocuk edebiyatının büyük bir kısmı Amerikan kökenlidir. Çeviri kitaplara alternatif olarak yayımlanan yerli hikâyelerin çoğunun da kılık değiştirmiş kahramanlardan oluştuğu göze çarpmaktadır. Bir de ideolojik mesajlar veren yerli hikâyeler var ki bunların bir kısmı Marksist fikirler aşılmalı amaçlar, bir kısmı da Türk-İslam tarihinden yararlanarak geçmişimizde var olan güzel değerlerimizi yerleştirmeyi hedeflemektedir (Güngör,1993a:111).

Çocuk edebiyatında; Marksist, Türkçü, İslamcı, Amerikancı gibi birçok farklı ideolojinin işlenmesi ülkemizin sahip olduğu hoşgörü ve demokrasi algısıyla açıklanacak bir durum değildir. Maalesef yeni kurulan devletimiz sahip olduğu kadim değer sisteminin çöküşünü yaşamış ancak, bunun yerine Türk kültür yapısına uygun bir değerler sistemi yerleştirememiştir (Güngör,1993a:111).

Bu dönemde yayımlanan eserlerde devlet ve özel sektör hiç fark etmeden çocukların ihtiyaçları ve gelişim özellikleri düşünülmediği gibi, çocukların nasıl bir geleceğe hazırlandığı belirtilmemiştir (Güngör,1993a:112). Yazılan ideolojik çocuk edebiyatı kitaplarında öğrencilerin gelişim dönem özellikleri hiç hesaba katılmamış, bazı kesimler ticari kaygılar ile bazı kesimlerde ideolojik fikirlerini benimsetmek için çocukların duyu, düşünce ve hayal dünyasını göz ardı ederek kendi amaçlarına hizmet etmişlerdir. Bu dönemin çocukları ilerleyen yıllarda ülkenin yaşamış olduğu sıkıntılı zamanlarda farklı fraksiyonlarda yer alarak birbirlerine silah doğrultma noktasına dahi gelmiştir. Bir neslin sıkıntılarla dolu nasıl bir çocukluk dönemi

geçirdiğini anlamak için ülkemizin 1970'ten 1980'li yılların başına kadarki süreçte yaşadığı toplumsal olaylar incelendiğinde daha da iyi anlaşılacaktır. Özel sektör yayınlarının ticari kaygılar nedeniyle çocukların gelişim özelliklerini, milli şuurlu ve kültür aktarımı gibi sorumluluklar taşımaz. Ancak devletler gelecek nesillere toplumsal düzeni ve huzuru sağlayan kültürel değerlerini aktarmak zorundadırlar.

Türkiye'de çocukların bilinçlenmesi, olumsuz etkilerden kurtulması, boş işlerle uğraşmasını engellemek ve Türkiye'nin içinde bulunduğu durumu onlara fark ettirmek için çalışan çevreler de vardır. Bu çevrelerin amacı ülkemizin her yönü ile gelişmiş dünya devletlerinin arasında yerini alabilmesi için çocukların eğitilmesidir. Diğer bir çevre ise çocukların milli kültüre bağlı olmaları için, geçmişte var olan değerlerin çocuklara aşılması gerektiğine inanmaktadır. Bu iki ideolojik düşüncenin yanında, herhangi bir fikri kaygısı olmadan, geçmiş yayın geleneğini devam ettirenler de yok değildir. Çocuk edebiyatındaki bu üç farklı görüş, Türkiye'nin aslında var olan görüntüsünün bir fotoğrafı niteliğindedir (Güngör,1993b:179).

Türkiye'de Kemalettin Tuğcu gibi kendi başına bir çizgisi olan, çocuğu çocuk gibi gören, yazılarını ve hikâye kurgularını ona göre yapan bir yayın geleneği de vardır. Bu geleneği modern yazarlar, sosyal realiteden uzak ve çok duygusal diye eleştirmektedir. Bu eleştirilerde bir takım ticari endişeler ve kıskançlıklar olabilir. Burada önemli nokta ise düşüncelerle, gerçeklerin birbirlerine zıt düşebildiğidir (Güngör,1993b:182).

Çocuk edebiyatının amacı bir ulusun sahip olduğu maddi ve manevi tüm değerlerin, çocuğun psikolojik gelişim evreleri göz önüne alınarak konunun ve kahramanların yerli olmasına dikkat edilerek çocuğun fikir dünyasına aktarılmasıdır. (Güngör,1993b:182-183).

Eğitim sistemimizin istenen seviyede olmamasının yanı sıra öğretmenler arasında var olan Marksist düşüncenin eğitim sistemimizi içinde çıkılmaz bir durum almasına neden olduğunu belirten Erol Güngör gözlemlerini şu şekilde belirtiyor: Son zamanlarda öğretmenler tarafından benimsenen Marksist düşünce, iyi düzeyde olmayan eğitim sistemimize ciddi zararlar vermektedir. Bugün öğrencilerin devlet

okullarında aldığı ilk eğitim milli değerlerimize uzak, hatta onlara kin besleyen çocuk yetiştirme haline dönmüştür. İlk eğitim seviyesindeki çocuklar toplumda var olan çıkar çatışmalarının farkına varma ve Marksist düşüncenin karşısında olan her şeye düşman olma şeklinde yetiştirilmektedir. Var olan hükümet politikaları da bu sistemi destekler nitelikte olmuştur (Güngör,1993a:110).

Tezde eğitim görüşlerini incelediğimiz Erol Güngör'ün iyi bir sosyal psikolog olması, çocukların gelişim dönemlerini ve öğrenmede etkili olan çevresel süreçleri iyi gözlemlemesi, çocukların gelişim döneminde okudukları hikâye ve kitaplar hakkında farklı zamanlarda ve farklı mecmualarda birçok yazı kaleme almasını sağlamıştır. Devletin çocuk edebiyatıyla gereği kadar ilgilenmemesi, özel sektörün de olaya ticari olarak yaklaşması, çocuk edebiyatının çocukların gelişiminde birçok olumsuz etkisinin olmasına neden olmuştur. Ülkemizdeki birçok çocuk kitabının başta ABD olmak üzere yabancı ülkelerden çevrilmesi, yerli diye yazılan hikâyelerin konu ve kahramanlarının özellikleri yabancı eserleri taklit etmesi, çocuklarımızın yetişmesinde milli ve manevi değerlerin verilmesi yerine başta Marksizm olmak üzere batılı düşüncelerin çocuklara verilmesine neden olmuştur. Maalesef birkaç yazar ve hikâye haricinde ülkemizdeki çocuk edebiyatının durumu budur. Olması gereken ise çocuklarımıza kendi milli ve manevi değerlerimizi yine kendi kahramanlarımızla çocuklarımızın gelişim dönemi özelliklerini göz önüne alarak anlatmamızdır. Böylelikle çocuklarımız eğlenerek okudukları hikâyelerle milli değer ve kültürümüze bağlı olarak yetişmeleri sağlanacaktır (Güngör,1993b: 178-183).

4.5.2. Aile Eğitimi

Toplumun en küçük yapısı olan aile, gözlerini dünyaya açan her çocuğun ilk tanıştığı ve birtakım farklı yollarla iletişime girdiği ilk kişilerin bir arada olduğu kurumdur. Çocuklar aileleri ile birçok sosyal münasebetlere girer ve onlardan maddi ve manevi kültürel değerleri öğrenerek sosyalleşirler. Toplum hayatının sahip olduğu her türlü kural, inanç, gelenek-görenek ve değerler çocuğa ilk olarak ailesi tarafından öğretilir. Aile içerisinde var olan sosyalleşme süreci ve öğrenme ortamı planlı bir şekilde yapılmaz, var olan öğrenmeler, yaşam içerisinde anlamlandırılır, deneme ve yanılma

yoluyla öğrenilir. Çocuk aile içerisinde öğrendiği şeyleri kesin doğru gözü ile görür ve böylece zihnine kodlar. Çünkü aile içerisinde var olan öğrenmelerde, çocuğun kendisine alternatifler sunulmaz ve çocuğun kendi gayretleriyle bir sonuca ulaşması istenmez (Güngör,1997: 214-218).

Aile ortamında büyüyen çocuklar sadece insanlar arasında var olan iletişimi değil, insanoğlunun sahip olduğu iyi ve kötü huyları; cimrilikten cömertliğe, tutumlu olmaktan savurganlığa, tertip ve düzenden dağınıklığa kadar her türlü olumlu ve olumsuz davranışlar ile gelenek, görenek ve adetlerimizi de çocukluk yıllarından itibaren öğrenmeye başlar (Güngör,1997: 214-218). Aile ortamında büyüyen çocuklar ebeveyn ve büyük kardeşlerini örnek alarak büyürken, aile ortamından uzak yetişen çocuklar ise en yakınında ki büyükleri örnek alarak büyümektedir (Güngör,1997: 44).

Aile içerisinde kazanılan hayat tecrübeleri çocukların karşılaştığı durum ve olaylar karşısında nasıl bir tavır alacağını, toplum içerisinde insanlar arasında nasıl bir iletişim kuracağını ve hatta kendisi ebeveyn olunca çocuklarıyla nasıl bir iletişim içerisinde olacağını etkilemektedir. Çocuklar aile içerisinde almış olduğu eğitimle toplumsal davranışlarını, sorumluluklarını, ahlakı yargılarını ve değerlerini öğrenecektir. En önemlisi de kişiliğini şekillendirecektir. Tüm bu sebeplerden dolayı aile içerisinde var olan olumsuz yaşantılar çocukların gelişimini olumsuz olarak etkileyecek, hatta bazen de onları suça dahi itecektir.

Çocukların sosyalleşmesinde ailenin ve okulun etkisi bulunmakla birlikte ahlak gelişiminde ailenin etkisi okula nazaran çok daha fazladır. Akademik eğitimin ön planda tutulduğu okulda daha çok bilgi akışı sağlanırken, zaman zaman insan davranışları ile ilgili birtakım tavsiyelerde bulunulur ancak insan da var olan ahlak gelişimi ise sadece bilgiye dayalı olarak gelişmez, ahlak gelişiminde duyguların ve yaşantılarında önemli bir yeri vardır. Aile, çocukların yaşantı ve duygularını kontrol etmede diğer tüm kurumlardan daha üst düzeyde etkiye sahiptir.

Değişen ve gelişen dünyada insanların yaşam yerleri, şekilleri ve kalitesinde birçok değişiklikler olmuştur. Bu değişiklikler çocukların yetişme tarzında da birtakım farklılıkların olmasını zorunlu hale getirmiştir. Daha önceki dönemlerde genelde evde

anne ve babadan başka bir büyük varken, bu durum her geçen gün azalarak yok olmaya başlamıştır. Bununla birlikte anne ve babanın da aynı anda çalışıyor olması, çocukların belli bir yaşa kadar bakıcılara veya kreşlere emanet edilmesine daha sonrada okul öncesi eğitim kurumlarına gönderilmesine neden olmuştur. Bu durum çocukların yetişmesinde ailenin etkisini azaltmıştır. Ailelerdeki bu değişimin karşısında okul öncesi eğitimin yaygınlaşmış ve çocukların yetişmesinde ailenin etkisi azalırken okulun etkisi bir nebze de olsa artmıştır.

Aile yapısındaki bu değişikliklerin karşısında okullaşma yaşının daha erken yaşlarda başlamasının olumlu ve olumsuz birtakım yanları vardır. Çocuklardaki ahlak gelişiminde ailenin etkisinin azalması ailede var olan birtakım olumsuzlukların çocuklara yansımaya riskini azaltırken, erken yaşlarda başlayan okul öncesi eğitim ile bu işi pedagoji bilgisi olan uzmanlara verilmesi daha doğrudur. Ancak burada hemen şunu belirtmekte fayda vardır ki okullaşma yaşının erken yaşlarda başlaması, okulun ailenin yerini alacağı anlamına gelmemelidir, okul ancak aileye yardımcı olur (Güngör, 1997:214-218). Zira çocukların ahlaki gelişiminin de ve sosyalleşmesinde aile her zaman ve koşulda en etkin ve en eski kurumdur. Ayrıca erken yaşlarda öğrenilen davranışların daha kalıcı olması ve kolay kolay unutulmaması, ayrıca insanların yaşama uyum sağlayacak davranışları da çok küçük yaşlarda öğrenmesi, çocukların erken yaşlarda model yoluyla öğrenmelerde daha çok anne ve babayı örnek alması çocukların ahlaki gelişiminde ailenin yerini başka hiçbir kurumun alamayacağına açıkça bir göstergesidir.

Yapılan psikoloji araştırmaları incelendiği zaman insanların kişiliğinin gelişmesinde toplumdaki her bir fert, toplumun her türlü etkisiyle karşılaşmaz, toplum içerisinde bir etki ile karşılaşan herhangi bir kişi diğer insanlarla aynı derecede etkilenmez. Geniş bir ailede büyüyen çocuk ile çekirdek bir ailede büyüyen çocukların, parçalanmış bir ailede büyüyen çocuk ile sağlıklı bir iletişimin var olduğu ailede büyüyen çocukların hayat tecrübeleri farklı farklıdır. Çocukların yetiştiği ortamlar, yaşadığı muhitler, ailelerinin ekonomik ve eğitim durumları, yaşadıkları toplumda azınlık olup olmamaları, çocukların sahip olduğu bireysel farklılıkları ve buna benzer birçok durum toplumdaki etkilenmelerini ve bu etkilenmelere verdiği tepkilerin farklı farklı olmasına

sebepler olur. Bunlarla birlikte çocukların sahip olduğu zekâ, fiziki durumları, almış oldukları eğitim seviyesi, kendilerine rol model aldığı şahsiyetler, yaşamlarında derin izler bırakan yaşantılar ilh. ilerleyen zamanlarda topluma karşı davranışlarını belirlemede çok etkili olur (Güngör,1993b:352).

Çocukların toplumun öngördüğü ahlak kurallarını, insanlar arasındaki iletişimin nasıl olması gerektiğini, toplum içerisindeki statü ve rollerine uygun davranış biçimlerini, neyi, ne zaman ve nasıl yapılması gerektiğini öğrenmesi ve buna göre davranması toplum içerisinde düzenin sağlanmasında büyük etkilere sahiptir.

Cumhuriyet döneminde yapılan yenilikler sadece çocuklarla karşı karşıya kalınarak yapılsaydı, yapılan yeniliklerin kabul görmesi daha kolay olabilirdi. Eğitim alanında yapılan yeniliklerle birlikte çocukların yaşamları aile ile okul arasında ciddi bir uyumsuzluk haline geldi. Aile ve okulda verilen eğitimin birbirini tamamlayarak, çocuğu duygular ve düşünceler olarak sağlıklı yetiştirmesi yerine, okul ve aile birbirlerinin çocuk üzerindeki kontrolünü kırmaya çalışan iki zıt müesseseye haline geldi. Çocuğun gelişiminde etkin olan bu iki kurumun farklı tellerden çalması çocuğun ruh dünyasını nasıl etkilediği de ayrıca incelenmesi gereken önemli bir meseledir. Belki de bugünkü gençliğin yaşadığı sıkıntılı ruh halinin başlıca sebebi de bu durumdur (Güngör,1993a:108-109).

Varisi olduğu Osmanlı Devleti'nin uzun yıllar süren savaşlarda büyük toprak ve nüfus kayıpları yaşamasından sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti, kurulduğu ilk yıllardan itibaren nüfusun artmasını teşvik etmiş ve bu artış ile de övünmüştür. Ne var ki artan genç nüfusla yeterince ilgilenmemiş, onlara sadece okullarda ulaşabilmiştir. Yeni kurulan rejimin üzerinden yarım asırdan fazla geçmiş olmasına rağmen çocuklar için yapılan düzenlemeler bakımından dünyanın geri kalmış ülkeleri arasındadır. Ülkemizde ki var olan parkların, kreşlerin ve okul öncesi eğitim kurumlarının sayısı maalesef ihtiyaçların çok altındadır (Güngör,1993a:109-110).

Değişen yaşam şartları ve toplum yapısından dolayı anne ve babaların her ikisinin de aynı anda çalışması, anne ve babaların çocukların yetiştirmeindeki etkinliği ve verimliliği her geçen gün azaltmaktadır. Bu duruma birde toplumdaki karmaşıklık ve hızlı

değişim eklenince aile de verilen eğitim çocuklara yetmeyeceği açıktır. Durum böyle olunca devlet, okul öncesi ve okul çağındaki çocuklara sahip çıkmak zorundadır. Ülkemizde de bu durumla ilgili gerekli yasal düzenlemeler yapılmakla birlikte, maalesef uygulamalarda pek bir şey yapılamamıştır (Güngör,1993a).

İçinde yaşadığımız çağda meydana gelen her türlü hızlı değişim beraberinde birçok toplumsal sorunları da getirmektedir. Aile yapısında meydana gelen değişikliklerle de birçok çocuğun aile ve okul denetiminin dışında kontrolsüz ve toplum yapısına uygun olmayan bir hayat yaşadığı gözlenmektedir. Aile ve okul denetiminden uzak kalan çocukların sayısı her geçen gün artarken, devletin yetkili organlarının bu çocukların yaşamlarını düzeltmeye yönelik hiçbir önlem almadığı görülmektedir. Ülkemizde bu tür çocukların işleyeceği suçları önleme yönelik herhangi bir çalışma yapılmadığı gibi, suç işledikleri zaman onları yargılayacak çocuk mahkemeleri dahi kurulmamıştır (Güngör,1993a:110-111).

Erol Güngör'ün hayatının son demlerinde üzerinde çokça durduğu çocuk suçluluğu ve çocuk mahkemeleri konusunun 1983 yılında yapılan Çocuk Suçluluğu ve Sempozyumunda, ele alınmış ve bilimsel bir çerçevede işlenmiştir.

Aynı yıl içerisinde çocuk mahkemeleri yasası yürürlüğe girmiştir. Ayrıca Erol Güngör'ün dönemin problemlerine ilişkin tespitlerinin ve çözüm önerilerinin çok önemli olduğunu çok kısa bir zaman sonra akademik çevre ve toplumsal alanda tartışıldığından anlıyoruz.

1983 yılında yapılan sempozyumda, çocuk suçluluğunun sebepleri; ekonomik sıkıntı, eğitim eksikliği, sağlık hizmetlerinin kötü oluşu, aile içi problemler, çocuk eğitiminin önemsiz ve yetersiz olması (Günçe,1983:1) gibi birçok farklı sebeple açıklanmıştır.

Çeşitli sebeplerle sık yer değiştirmek zorunda olan ailelerin çocuklarının suçla karşılaşması incelendiğinde: Kırsal kesimlerde, muhafazakâr ortamlarda ve aile kontrolünün etkin olduğu yerleşim yerlerinden; çocuğun yetişmesinde aile etkisinin az olduğu, sosyal kontrol mekanizmasının da etkinliğinin azaldığı büyük şehirlerde ve özellikle aile gelirinin az olması sebebiyle yaşam şartlarının şehir merkezlerine kıyasla

çok daha zor olduğu kenar mahallelerdeki evlerde yaşayan çocuklarının ve genç yetişkinlerin suça daha fazla eğimli olduğu gözlenmiştir (Topal,2003:50).

Bir devletin geleceğin teminatı olan çocukları iyi bir şekilde yetiştirmesi asli görevidir. İstenen bir durum olmamakla beraber çocukların karıştığı suç durumlarında, onların ıslahı veya caza çekme durumları da devletin çocukların gelişim özelliklerini ve şartlarını göz önüne alacak olan çocuk mahkemelerinde değerlendirmesi de çağın gereklilikleri arasındadır. Maalesef ülkemizde bu durum ancak 1979 yılının sonlarına doğru kanun olarak çıkartılmıştır. Kanunun uygulamaya geçmesi ve çocuk mahkemelerinin çalışmasına yardımcı olacak yan kurumların işlerlik kazanması da daha sonraki zamanlarda ancak tamamlanmıştır (Onur,1983:7).

Ülkemizde var olan eğitim sistemi incelendiği zaman, suça itilmiş çocukların eğitilmesine yardımcı olacak kurum ve kuruluşlara yeterince önem verilmediği görülmektedir (Onur,1983:21). Maalesef eğitim sistemimizde başarılı öğrenciler ön plana çıkmakta, anne babalar ve çocuklar sınavla öğrenci alan okullara yerleşmek için büyük çabalar harcamakta ve takdir toplamaktadır. Oysaki eğitim toplumun her kesimini kapsmalı ve onları hayata hazırlamalıdır. Ayrıca eğitim bireylerin sosyalleşmesinde de aktif rol oynamasından dolayı suça itilmiş çocuklar için de ayrı bir önem arz etmektedir.

Kâğıt üzerinde yapılan yasal düzenlemelerle çocukların bir daha suç işlemesini engellediğini iddia etmek çok akıl kârı bir iş değildir. Çocukların yapmış olduğu yanlışla bir daha düşmesini engellemek eğitimin asıl amacı olmalıdır.

Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızı sahip olduğumuz kültürel değerlere ve çağın gerektirdiği eğitime tabi tutamayıp, gelişigüzel, maddeci, menfaatçi, egoist ve Marksist anlayışların okullarımızda her geçen gün kendisini hissettirmesi, gençliğimize çok büyük zararlar vermektedir. Bu tür olumsuzlukların yanında okullarda her geçen gün sigara, içki, uyuşturucu ve kumar gibi olumsuz davranışlar artmakta ve maalesef kendi çocuklarımızı sağlam bir ruh sağlığı içerisinde yetiştirmek için gerekli önlemleri alamamaktayız.

Okul içerisinde akran zorbalığı ve arkadaşların kötü davranışlarının etkisinde kalan çocuklar, okul çıkışında da birçok olumsuzlukla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumla mücadele etmek sadece anne-baba ve öğretmenlerin görevi değildir. Bu durumla topyekûn toplumsal olarak mücadele etmek daha gerçekçi sonuçlar verir.

4.5.3.Üniversite Eğitimi

Yüksek öğretim kurumları toplumların misyon ve vizyonlarına uygun, çağın gerektirdiği nitelikte insan gücü yetiştirme, teknolojik hedeflere ulaşma hedefinin yanında kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasının sağlanması, genç nesillere meslek kazandırma, bilimsel araştırma yapma ve ülke sorunlarına çözüm önerileri sunma ile yükümlü orta öğretimden sonraki eğitim kurumlarıdır.

Erol Güngör, yapacağı çalışmalarda birey ve toplumu göz önüne almak durumunda olan üniversitelerin öğretim ve araştırma gibi iki temel görevi olduğunu belirtir (Güngör, 1993b: 382-383). Ayrıca sıkıntılarla dolu bir eğitim ortamında olan üniversite öğrencilerinin gündelik siyasi olayların peşinden gitmesinin, düzenli bir eğitimden geçmemiş gazete yazarlarında fikri olarak beslenmesinin, geleceğin teminatı olan üniversite öğrencilerimizin cahil ile aydın arasında bir sınıf oluşturmasına sebep olduğunu belirtmektedir. Sağlam bir eğitimden geçmeyen yeni neslin sahip olduğu değerlerini kaybetmesinin çok kolay olduğunu, sıkıntılı olan bu durumdan kurtulmak için eğitim sisteminin maddi ve manevi olarak Türk kültürünü tanıyacak şekilde tekrar düzenlenmesi gerektiğini, bir ülkenin her alanda kalkınabilmesinin ancak geçmişini bilen ve ona saygı duyan, sahip olduğu değerlerin farkında zeki ve bilgili insanlarla mümkün olacağını, üniversite öğrencilerinin çalışkanlık, bilgi ve ileri görüşlülük bakımından derslerine giren hocalardan daha iyi olması gerektiğini, maalesef bunun gerçekleşmediğini belirtir (Güngör,1981: 20, akt: Topal, 2003).

Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının 1960'lı yıllardan sonra belirli bir plan dâhilinde yurdun farklı yerlerinde yeni fakülteler açarak, ileride yeni kurulacak olan üniversitelerin temelini oluşturmaya başladığını belirten Erol Güngör, üniversitelerin bilimsel araştırma ve düşüncelere önem verdiğini belirtir (Güngör, 1993b:382).

Ülkemizde son zamanlarda üniversitelerin sayısında hızlı bir artış olduğunu belirten Erol Güngör, yeni kurulan üniversitelerin açılmasında siyasi erklerin etkili olduğunu, kamuoyu ve akademik çevrelerin bilgisi olmadan açılan üniversitelerde ihtiyaç ve kadroların göz önüne alınmadan açıldığını, eğer akademik kadroların ve üniversiteler hakkında bilgi sahibi olan çevrelerin görüşleri göz önüne alınmış olsaydı, yeni üniversiteler açmak yerine eski üniversitelerin şartlarının iyileştirileceğini ifade etmektedir (Güngör,1993b:381-382). Üniversitelerin bina ve donanımlardan önce iyi yetişmiş akademik kadrolara, kütüphanelere ve bilimsel arşivlere ihtiyacı vardır. Erol Güngör, taşrada açılan yeni üniversitelerde bulunan hocalar yaptıkları sıradan çalışmalar için dahi eski köklü üniversitelerin kütüphane ve hocalarına ihtiyaç duyuyorlarsa, açılan yeni üniversitelerin bilimsel anlamda ortaya bir şeyler koymasının çok zor olduğunu belirtir (Güngör,1993b:382). Erol Güngör, mevcutta bulunan eski üniversitelerimizin dahi gelişmiş ülkelerdeki üniversitelerin ayarında olmadığını belirterek, eski üniversitelerden sürekli olarak yeni açılan üniversitelere öğretim üyesi kaymasının, önceden açılmış üniversitelere kan kaybettirirken, yeni açılan üniversitelerin de akademik ihtiyacını tam olarak karşılamadığını, üniversite sayısının arttığını ama öğretim kalitesinin düştüğünü belirtir (Güngör,1993b:382).

Erol Güngör, üniversite hocalarının yeni açılan üniversiteler ile eski üniversiteler arasında düzenli bir dağılımını gerçekleştirmek için düşünülen rotasyonun ise birtakım olumlu yönlerinin olmasına karşın, özel sektörde iş imkânı olan hocaları kaybetme gibi büyük bir riski de beraberinde getirdiğini belirtir. Ancak özel sektörde iş imkânı olmayan beşerî ve bazı fen bilimlerindeki akademisyenlerin yeni açılan üniversitelere dağıtılmasının mümkün olabileceğini söyler. Sosyal bilimcilerin ise çalışmalarının büyük bir kısmını kütüphanelerden faydalanarak yapacağını ancak yeni açılan üniversite kütüphanelerinin yeterli düzeyde kitaplara sahip olmadığını hatta eski üniversitelerimizin dahi sosyal bilimler alanında yeterli kitaplara sahip kütüphanelerinin olmadığını belirtir (Güngör, 1993b:382-383).

Yapılan çeşitli düzenlemelerle üniversiteler arasında bir dengeleme yapılmaya çalışılmaktadır. Ancak bu düzenlemeler eski üniversitelerden yeni açılan üniversitelere takviye şeklinde olmaktadır. Bu durum da köklü olan üniversitelerin

zayıflamasına neden olmaktadır. Yeni açılan üniversitelerinde istenilen düzeye gelmediği ortadadır. Yani her iki üniversitede istenilen düzeye gelmemektedir. Bu durumu eleştiren Güngör, yeni açılan üniversitelerin kapatılarak, eskilerin güçlü kalması sağlanmalıdır (Güngör,1993b:382-383) der.

Üniversitelerin bazı bölümlerinde ihtiyaç fazlası akademik kadroların varlığı söz konusudur. Ancak mevcut fazlalıkları bir araya toplayarak yeni üniversiteler kurmak doğru bir yol değildir. Çünkü üniversiteler belirli alandaki hocaların toplanmasıyla kurulacak kadar basit kurumlar değildir (Güngör,1993b:383) diyen Erol Güngör, üniversitelerin birçok farklı alanda uzman akademik kadroların yanında, bu akademik kadroların bilimsel araştırmalar yapabileceği donanımlı kütüphaneler ile bilimsel deneyler yapabileceği laboratuvar gibi üniversite birimlerinin yanında daha birçok farklı birimlerin bir arada uyumlu bir şekilde var olması ile kurulabileceğini belirtir (Güngör,1993b:382).

Niteliğe önem veren Erol Güngör, yeni üniversiteler açmaktansa mevcut üniversitelerin kalitesinin artırılmasının ülkemiz için hayati bir önem taşıdığını belirtmektedir. Yeni üniversitelerin, yeterli düzeyde ve kalitede akademik kadroların yanında kütüphane, laboratuvar gibi eğitim ve öğretimi yakından ilgilendiren birimlerin dışında diğer altyapıların tamamlanmasından sonra açılmalarının daha doğru olacağını belirtir (Güngör,1993b:381-383).

Yabancı dille eğitim veren bir üniversitenin toplumun birçok kesiminde eleştiri alması üzerine bu konuyla alakalı bir makale ele alan Erol Güngör, bu üniversitede İngilizce ile eğitim verilmesinin Amerikan uşaklığı anlamına gelmediğini belirtir. Bu üniversitenin tek probleminin eğitim dili olmadığını, eğer böyle olsaydı çok kısa sürede halledilebilecek bir durum olduğunu belirtmekte ve büyük hedefler ile kurulan bu üniversitenin akademik kadro bakımından çok eksiklerinin olduğunu, birçok bölümün var olduğunu, ders programlarının modern düzeyde olduğunu ancak bunların uygulamada olmadığını belirtir. Bu üniversitede Türk ve yabancı hocaların dersler verdiğini, Türk kökenli hocaların akademik çevreden gelmediğini, serbest meslek erbabından olan (mimar, mühendis) kişilerden oluştuğunu, yabancı hocaların

da uzun süreli gelmediğini belirterek bu şartlarda başarılı bir eğitimin olmayacağını ifade eder. Bu problemlerin çözümünü ise yurt dışında alanında iyi olan hocaları uzun süreliğine getirerek ve yeni yetişen bilim adamlarını yurt dışına göndererek hallolacağını belirtir. Bunun gibi ciddi problemler dururken olayı sadece eğitim diline indirmek ve bu durumu vatanseverlikmiş, milliyetçilikmiş gibi göstermenin de doğru olmadığını belirtir. Üstelik eğitim dilinin Türkçe olmasının yabancı hocaların gitmesi anlamına geldiğini belirtir (Güngör, 1993b:341-344).

Üniversite hocalarının yabancı dil bilmesinin önemli olduğunu belirten Güngör, hocaların kaleme aldığı kitapların öğrenciler tarafından okunduğunu ve bu kitaptaki bilgilere göre de sınav olduğunu belirterek, bir üniversite hocasının dildeki eksikliğinden dolayı yanlış çeviri yapması ve öğrencilerin yanlış bilgi sahibi olmasına neden olma hakkının olmadığını belirtir. Ayrıca öğrencilere yanlış bilgi veren, bir ilim erbabına yakışmayacak hatalar yapan, hak etmeden unvan alan hocalarında, unvanların elinden alınması gerektiğini ifade eder (Güngör,1993b:131-132).

Ülkemizde mevcut olan akademik kadronun büyük bir kısmının, kendisinden önce var olan akademik kadro kadar başarılı olmadığını belirten Güngör; şu anda var olan akademik kadroları yetiştiren önceki kadronun daha başarılı olmasının temel sebebini ise, önceki hocaların iyi bir yabancı dil bilmelerine ve bu dil sayesinde kazanılan kültür ve bilginin üzerine yeni şeyler koymalarına bağlar (Güngör, 1993a: 55).

Devlet dairelerinde memurluk yapanların, buldukları makamlarda sorumluluk ve risk alabilecek iyi düzeyde eğitim almış vatandaşlardan seçilmesi gerekmektedir. Maalesef ülkemizde özel sektörlerin iyi yetişmiş kişilere devletten daha iyi imkân vermesi, bu kişilerin devlet yerine özel sektörde çalışmasına neden olmaktadır. Erol Güngör, gelişmiş Batı ülkelerinde üniversiteyi en başarılı şekilde bitirenlerin üniversitelerde kalarak akademik hayata ve bilimsel çalışmalara atılırken ikinci düzeyde başarılı şekilde üniversiteden mezun olanlar devletin çeşitli kademelerinde memur olarak çalıştıklarını belirtmektedir. Geri kalan üniversite mezunların da kendi başlarının çaresine baktığını belirtmektedir. Ülkemizde ise üniversite eğitimi en başarılı şekilde tamamlayanların çoğunun akademik hayata ve bilimsel çalışmalara

atılmadığını belirtmektedir. Güngör, ülkemizde insanlar öyle sınavlara tabi tutulmaktadır ki çoğu zaman vasat zekâlı kişilerin üniversitelerde kaldığını görmekteyiz (Güngör, 2006:221) der.

Bir millet olarak geçmişte yaşadığımız büyük başarılar ile içinde bulunduğumuz bugünkü başarısızlığın dip temelinde yatan asıl sebep de büyük ihtimal ile devlet kademelerinde sorumluluk alacak kişileri seçme yöntemimizden kaynaklanmaktadır. Başarılı olduğumuz zamanlarda genellikle seçimlerin daha doğru yapılması ve seçilenlerin doğru bir eğitimden geçmesi başarıyı getirirken, içinde bulunduğumuz zamanda bu işi doğru olarak yapamayışımız başarının önündeki en büyük engel olarak durmaktadır. Erol Güngör, geri kalmışlığımızın önemli bir nedenini de uzun zamandır yetenekli kişileri üst düzey devlet kademelerine seçip getiremeyişimize bağlar (Güngör, 2006:221-222).

Güngör, eğitim sistemimizdeki başarısızlıkların sebebini siyasi otoritelerin uzun vadeli planlar yapmak yerine günü kurtarma çabasında olmasına, cumhuriyetin kuruluşundan itibaren hızlı bir nüfus artışına rağmen öğretmen sayısının istenilen düzeyde artırılamamasına, eğitim sistemimizde niceliğin niteliğin önüne geçmesine ve öğretmenlerin yeterli donanımda olmamasına ve onların yetiştirdiği öğrencilerinde istenilen düzeye ulaşamamasına bağlar (Güngör, 1993:60).

Erol Güngör, ülkemizde üniversite mezunu olmak için, eğer maddi bir sıkıntınız yoksa senelerin geçmesinin yeterli olduğunu belirtmektedir. Mevcut eğitim sistemimizde lisede ve üniversitede başarısızlıktan dolayı okulu bırakanların sayısının çok az olduğu ortadadır. Okuyamayanlar için siyasi iktidarlar yaptıkları birtakım düzenlemeler ile diploma almalarını sağlamaktadır. Üniversiteye yerleşemeyen, üniversite için gerekli alt yapıya sahip olmayan öğrenciler, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı öğretmen okullarına gitmekte ve burada öğretmen olmaktadır. Yeterli donanıma sahip olmayan bu öğretmenlerin yetiştirdiği öğrenciler istenilen seviyede eğitim almadıkları için lise bittikten sonra yine üniversite kapısında kalacaklardır (Güngör, 2006:222) demektedir.

Erol Güngör, TRT'nin açmış olduğu sınavın sonuçlarını seyirciler ile paylaşması ile büyük kısmını niversite, özellikle Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunu kişilerin verdiği cevaplar eğitim sistemimizin iler acısı durumunu ortaya koymaktadır. Dil bilgisi bakımından hatalarla dolu olan cevaplar kimi zaman insanı glmsetirken kimi zaman da insanı derinden üzmektedir. Güngör, eğer ki niversite imtihanının cevap kâğıtları da yayımlansa, benzer sonuçlar orada da çıkacaktır (Güngör, 2006:192) der.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın yapmış olduğu harcamalarında kâr zarar dengesi gütmediğini belirten Güngör, devletin okullarda verdiği eğitimi bir amme hizmeti olarak verdiğini belirtmektedir. Buna mukabil verilen eğitim istenilen kalitede değilse bunun adı amme hizmeti olmazdı. Ancak Bakanlığın vermeye çalıştığı eğitimin faydaları nelerdi? Alt yapısı hazır olmadan niversiteler gönderdiği binlerce ğrenci, dil kurallarını bilmeyen edebiyat fakültesi mezunları, hukuk sistemimizdeki boşluklardan faydalanarak para kazanmakta olan avukatlar, çıraklıktan beri işin içinde olan teknisyenler olmadan işlerini tam anlamıyla yapamayan mühendisler, gazeteden başka bir Şey okumayarak kendini geliştirmeyen öğretmenler mi, zihnini kullanmayan yüz binlerce ğrenci mi? Bunlar mı devletin karşılıksız olarak yaptığı, kâr zarar dengesi gütmediği işler (Güngör, 2006:223) Şeklinde eleştiriler getirmişti.

4.5.4.Öğretmen Eğitimi ve Yetiştirmesi

Eğitim-ğretim etkinliklerinde öğretmenlerin yüklendikleri misyon ve vizyonun o ülkenin gelecekte var olmayı hedeflediği yerin belirlenmesinde önemli bir yeri vardır. Öğretmenlerin, ilerleyen yıllarda ülkelerinin emanet edileceği gençleri, milli kültürün özündeki bir eğitim anlayışıyla yetiştirerek, onları yaşadıkları döneme ve gelecekteki hayata hazırlayarak, toplumun Şekillenmesinde ve geleceğin planlamasında önemli sorumlulukları vardır.

Öğretmenler, yaptıkları işin gereği genç dimağları etkilemelerinden dolayı toplum ve devletin karşısında ciddi sorumluluk sahibidirler. Gençler karşısında bu derece önemli etkilere sahip olan öğretmenlerin aldıkları eğitimin kalitesi, başta öğrenciler olmak üzere, topluma vereceği değer ve bilgileri direkt etkilemektedir. Toplumların

şekillenmesinde önemli bir yeri olan öğretmenlerin aldıkları eğitimlerden, işe yerleştirilmesi, ekonomik gelirleri, özlük hakları ve statüsü gibi öğretmenleri maddi ve manevi olarak etkileyen her durum aslında toplumu yakından ilgilendirmektedir. Aslında insanların ve toplumların öğretmenlerden beklentisi aynıdır. Geleceğini emanet edecekleri gençleri en iyi şekilde yetiştirmek.

Osmanlı Devleti'nde yenileşme hareketlerine kadar, öğretmen yetiştirme ile ilgili bir yenilik ve değişim düşünülmemiştir. Yenileşme hareketiyle başlayan batı tarzında eğitim veren kurumlarda eğitim verecek öğretmenlere ihtiyaç duyulmuş ve bununla ilgili çalışmalara başlanmıştır. Erol Güngör'de ülkemizde öğretmen yetiştirme ile ilgili düzenlemeleri eğitimde ıslahat hareketlerinin başladığı tarih olarak kabul eder. Osmanlı Devleti'nde öğretmen yetiştiren ilk kurum olan Darülmüallimin 1848 yılında açılmıştır (Güngör,1993a:58).

1848 yılında ilk defa açılan öğretmen okulları 1868 yılından itibaren çoğalmaya başlamıştır. Ülke yönetiminde önemli değişikliklerin olduğu 2. Meşrutiyet ve Cumhuriyet rejimleri, kendisini kabul ettirmek ve halka sevdirmek için eğitime çok büyük önem vermiştir. Okullardaki öğrencilere yeni rejim anlatılarak yarının büyükleri olacak çocukların rejimleri benimsemeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Şüphesiz ki bu işi yapacak kişilerin de öğretmenler olması, birer inkılâp rejimi olan meşrutiyet ve cumhuriyetin üst düzey yöneticileri tarafından öğretmenler, iktidarların temsilcileri olmuş ve imtiyazlı bir sınıf konumuna gelmiştir (Güngör,1993a:58).

Yenileşme hareketleri döneminde eğitim alanında yapılan tartışmalardan biri de sistemin öncelikli olarak yukardan aşağıya mı yoksa aşağıdan yukarıya mı değişim ve gelişim sürecine başlayacağıydı. Bu tartışma aslında eğitim alanında değişim yaşayan birçok ülkede var olmuştur.

Ülkemizde de tartışılan bu konu hakkında Emrullah Efendi³ Tuba Ağacı benzetmesinde bulunarak, eğitimdeki yenileşme ve düzenlemelerin yukarıdan

³ Emrullah Efendi:(1858-1914) Mülkiye mezunu, Yanya (1882), Selanik (1884) maarif müdürlüklerinden sonra Halep Maarif müdürlüğü atandı. Daha sonra İdadi öğretmenliği de yapan Emrullah Efendi 1891 de Aydın Maarif müdürü olarak atandı. Galatasaray Sultanisinde müdürlükte yapan Emrullah Efendi,

(Üniversiteler) başlaması gerektiğinin savunur. Cennette var olan Tuba Ağacı dünya da var olan ağaçların aksine kökleri yerde değil, yukarıda ve dalları aşağıdadır. Bizim eğitimdeki yenileşme hareketi de yukarıdan aşağıya gelişmelidir. Öncelikle bilimsel düşünce sistematığının gelişmesi gerekir. Sadece eğitimin değil insanlığın sahip olduğu birçok değer ve durum üniversitelerin gelişmesiyle sağlanmıştır. Bu gelişmeyi de ülkemizde Darülfünun yapabilecek durumdadır (Akyüz,1999:262).

Emrullah Efendi'nin Tuba Ağacı benzetmesine Satı Bey katılmamıştır. Eğitimdeki yenileşmenin ilkokullarda başlaması gerektiğini savunan Satı Bey, Tuba ağacı benzetmesini savunan aydınların iki noktadan hareket ettiğini belirtir. Birincisi dünyanın her yerinde önce yükseköğretim gelişmiş, daha sonra ise ilköğretim okulları gelişmiştir. İkincisi ise bir ülkenin her alanda gelişebilmesi için yüksek tahsil hayatını tamamlamış aydınların lazım olduğudur (Akyüz, 1999:263).

Satı Bey; İngiltere, Fransa, İtalya ve İspanya gibi ülkelerde önce üniversitelerin geliştiği doğrudur, ancak Japonya, Bulgaristan, Yunanistan gibi ülkelerde de ilkokulların üniversitelerden önce kurulduğunu belirterek (Akyüz,1999) Emrullah Efendinin Tuğba ağacı benzetmesi ile yaptığı eğitimdeki yenileşmenin üniversitelerde başlamasını eleştirir ve yenileşme hareketinin ilkokullarda başlaması gerektiğini belirtir.

Satı Bey, Tanzimat Döneminde yapılan eğitimde yenileşme hareketleriyle Darülfünun kurulmasındaki başarısızlığı yukarıdan başlamaya bağlamaktadır. Bu dönemde bazı okullardaki yenileşme hareketlerinin başarılı sonuçlar vermesini ise, bu okullara öğrenci yetiştiren alt okulların kaliteli eğitim vermesine bağlar. Mektebi Harbiye ve Mektebi Tıbbiyenin başarılı olması kendisine öğrenci yetiştiren Askeri İdadiler ve Rüştîyeler 'in iyi durumda olmasına borçludur. Mektebi Mülkiye ise kendisine başarılı öğrenciler yetiştiren idadiler sayesinde başarılı olmuştur. (Akyüz,1999:263-264).

Erol Güngör de Emrullah Efendi ile aynı düşüncede olup eğitimde yapılanmaya üstten yani üniversitelerden başlaması gerektiğini belirtir. Herkesin okur yazar olmasının bir

1908 yılında Kırklareli mebusu olarak meclise girdi ve 1910-1911 ve 1912'de iki defa maarif Nazırlığı da yapmıştır.(Bkz: Mustafa Ergün. Hayatı- Görüşleri ve Çalışmaları s:7).

ülkeyi kalkındırmayacağını, üstelik açılacak olan ilkokullarda görev yapacak öğretmenlerin de iyi bir eğitim almasının ancak üniversiteler sayesinde olacağını, sınırlı olan ülke imkanlarını herkese az bir şey öğretmek için kullanmak yerine, ülkenin kalkınmasına yardımcı olacak, yeni nesillere ışık tutacak belli bir misyon ve vizyon sahibi, dünyadaki değişim ve gelişimi anlayan ve yorumlayan üniversite mezunları yetiştirmek için öncelikle üniversitelerinin geliştirilmesi gerektiğini belirtir (Güngör 2006:187-194).

Eğitimimizle ilgili ikinci sorunumuz ise bekli de ilk sorunumuzdan daha da karmaşık bir sorundur. Ülkemizin elit kesimini oluşturan yönetici üst kesimin düşünceleridir. Ülkemizin kalkınması ve gelişmesinde nelere ve kimlere öncelik verileceğidir (Güngör,1993a:61).

Ülkemizin ekonomik olarak çok iyi bir durumda olmaması ve gelişmiş ülkelerle arasındaki mesafeyi hızla kapatabilmesi için elinde bulunan sınırlı kaynakları en verimli şekilde kullanmalı, zamanını ve emeklerini boşa harcamamalıdır. Bunun için de yapacağı çalışmaları belirli bir plan dâhilinde bazı durumlara öncelik vererek yapmalıdır. Yapılması gereken bu seçim ülkemizde eğitimin genele yaygınlaştırılması için yapılmış ve ülkemizdeki insanların tamamının ilkokuldan okuması sağlanarak okuma yazma oranının yüzde yüze ulaşması hedeflenmiş ve ülkenin bu şekilde kalkınacağı düşünülmüştür. Bu düşünce aslında öğrenciyi merkeze alarak öğretmen meselesinin arka plana atılması anlamına gelmektedir. Hedeflenen bu eğitime ulaşmak için iyi yetişmiş eğitim kadrosuna ihtiyaç bulunmamaktadır. Ancak öğrencilere küçük yaştan itibaren verilen eğitim basit ve sıradan olmayan çok önemli bir iştir ve bu işi de ancak iyi yetişmiş öğretmenlerin vermesi gerekir. Üstte belirlenen herkesin okuma yazmayı bilmesi hedefini koyanların önemli olan bu ayrıntıyı gözden kaçırmaları çok büyük bir acıdır. Bu durumun farkında olan gelişmiş ülkelerin tamamında, ilkokul öğretmenlerinin hepsi üniversite mezunlarında oluşmaktadır. İlkokul öğretmenlerinin üniversite tahsili yapması, küçük yaştaki genç dimağlara üst düzey bilgiler verilmesinden değildir. İlkokul çocuklarına öğretimden çok bir eğitim verme meselesi vardır ki, bu durum öğrencilere bilgi aktarmaktan çok daha zor bir iştir ve bu işte üniversite tahsili almış kişilerin yapması daha doğru olur

(Güngör,1993a:61-62). Maalesef ülkemizdeki ilköğretimde verilen eğitimin istenilen seviyeye gelmemesinin en büyük sebebi bu okullarda eğitim veren öğretmenlerin iyi eğitimden geçmemesindedir.

Cumhuriyete geçişle birlikte yeni yönetim okullaşmaya ve herkesin okuryazar olmasına öncelik vermesinden dolayı öğretmen ihtiyacı ciddi bir artış göstermiştir. Öğretmen ihtiyacını karşılamak için hem mevcut öğretmen okullarının kontenjanları artırılmış hem de yeni öğretmen okulları açılmıştır. Ancak öğretmen sayısındaki artış öğrenci sayısındaki artışa yetişememiştir. Mevcut öğretmen okullarının kontenjanları artırılarak nitelik göz ardı edilmiş ve niceliğe bakılmıştır. Ayrıca öğretmenlikteki açığı kapatmak için meslek dışındaki kişilerin öğretmen olarak atanmaları ve Millî Eğitim Bakanlığı'nın kendine bağlı okullara öncelik vermesinden dolayı üniversite mezunlarının uzun yıllar öğretmen olarak atamasının yapılmaması eğitimi bir çıkmaza sokmuştur (Güngör,1993a:60). Tüm bu olumsuzlukların üzerine dönemin iktidar partisinin siyasi ve ideolojik amaçlar için binlerce genci üç ay gibi kısa bir süre içerisinde hızlandırılmış eğitimle öğretmen yapması ve çeşitli kademelerdeki devlet okullarına ataması, durumun vahametinin ne kadar büyük olduğunu ortaya koymaktadır (Güngör, 1993a:62-63).

Erol Güngör'ün, öğretmen yetiştirme ile ilgili farklı zamanlarda kaleme aldığı yazılarındaki tespitlerin daha sonraki dönemlerde yapılan eğitim şûrâlarında görüşülmesi, Erol Güngör'ün yapmış olduğu tespitlerin ne kadar yerinde ve zamanında olduğunu göstermektedir.

11. Milli Eğitim Şûrâsında ele alınan konuların birçoğu Erol Güngör'ün düşünceleri ile örtüşmektedir. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz.

1-) Farklı kademe ve tipteki okullar, farklı programlarla, farklı sürelerde öğretmen yetiştirmektedir.

2-) Eğitim sistemin her kademesin de öğretmenlik için yeterli donanım ve belgeye sahip olmayan öğretmenler çalışmaktadır.

3-) Ülkemizde öğretmen yetiştirme sorunu nitelik ve sayısal olarak ele alınmış ve genellikle sayısal eksikliği kapatmak için nitelikten taviz verilmiştir (Duman,1991: 148).

Yukarıda sayılan eksikliklerin bir kısmı zaman içerisinde yapılan revizyonlarla giderilmiş olmakla birlikte günümüzde de bazı sıkıntılar devam etmektedir. Yeni mezun öğretmenlerin eğitim fakültelerinde iyi düzeyde teorik bilgiye sahip olmalarına karşın mesleki anlamda çok fazla tecrübe edinmeden göreve başlamaları ve birçok tecrübeyi sınıfta kendileri edinmeleri var olan sıkıntıların en büyüklerindedir. İlçe ve şehir merkezlerinde göreve başlayan öğretmenler kırsal kesimde az öğretmenli okullarda göreve başlayanlara göre daha şanslıdır, çünkü aynı dalda birden fazla öğretmenin çalıştığı büyük okullarda göreve yeni başlayan öğretmenlerin kendilerinden daha önce başlayan öğretmenlerin tecrübesinden yararlanması büyük ihtimal dâhilindedir. Fakat öğrenci sayısının az olduğu okullarda, genelde her branştan tek öğretmenin olması nedeniyle, bu okullarda göreve başlayan öğretmenler birçok zorluğu kendileri yaşayarak tecrübe etmek zorunda kalmaktadır. Yeni öğretmenlerin bu eksikliğini yanında, tecrübeli öğretmen diye tarif edilen eski öğretmenlerin de zaman zaman bilgilerini güncellemek adına çeşitli hizmet içi eğitim programlarına katılması, bilimsel alanda her gün yeni bir şeylerin ortaya konduğu bu zamanda kaçınılmaz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Güngör, 1993a: 63).

Ayrıca öğrencilerin üniversite tercih sırasını, mesleğe geçtiği zaman kazanacağı paraya göre belirlemesi, son zamanlarda ekonomik olarak sürekli gerileyen öğretmenliğin üniversite tercihlerinde gerilere düşürmüştür. Bu durum eğitim fakültesindeki başarı açısından öğrenci kalitesini, dolayısıyla da öğretmenlerin başarı kalitesini düşürmektedir. Okullardaki eğitimi üst seviyelere çıkartmak için öğretmenlerin ekonomik olarak rahatlatılması ve üniversite tercihlerinde üst sıralarda tercih edilen bölümler haline getirilmesi gerekmektedir (Güngör, 1993a: 60-61).

Ülkemizde çağdaş eğitimle birlikte herkesin okuma yazma bilmesi için büyük gayretler sarf edilirken, yeni nesilleri yetiştirecek öğretmenlerin eğitimi konusunda çağın gerektirdiği adımlar maalesef atılmamıştır (Güngör, 1993a: 60).

Ülkemiz uzun yıllar ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlerin yeterliliği konusunda bir sıkıntı yaşamamıştır. Bu okulların sayıca az olması ve buralarda öğretmenlik yapan kişilerin dönemin şartlarına göre iyi yetişmiş kişiler olması bu okullarda yetişen öğrencilerinde donanımlı bireyler olmasını sağlamıştır. O dönemde ortaokul ve liselerde çalışan öğretmenleri incelendiğinde şimdilerdeki birçok öğretmen de olmayan bilgi ve donanımın olduğunu görmekteyiz. Ayrıca o dönemde görev yapan öğretmenlerin edindikleri bilgilerin şahsiyetlerinde de etkili olduğunu gözlemek mümkündür (Güngör, 1993a:60).

Bilgi ve davranış bakımından istenilen düzeyde bireyler yetiştirebilmek ancak öğretmen kalitesini yükseltilecek mümkün olabilir. Bunun için eğitim fakültelerine başarılı ve davranış olarak da ülkenin geçmişi ile barışık milli ve manevi değerlerine saygılı gençlerin tercih etmesi sağlanmalıdır.

Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme (Tarihi Gelişim) isimli araştırmada, öğretmen yetiştirilirken yapılmasının faydalı olacağını düşündüğü bazı durumları şöyle belirtmiştir:

- 1-) Öğretmenlerin akademik kariyer sahibi olmaları sağlanmalıdır.
- 2-) Öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora yapmaları sağlanmalı ve hizmet öncesi eğitimleri nicelik ve nitelik olarak artırılmalıdır.
- 3-) Öğretmen yetiştiren kurumların üniversite düzeyi ile aynı standartlarda öğretmen yetiştirmeleri sağlanmalıdır.
- 4-) Öğretmen eksikliklerinin giderilmesinde sadece nicelik ele alınmamalıdır, öğretmenlerin niteliklerin de önemli olduğu bilinerek öğretmen yetiştirilmesi sağlanmalıdır (Duman,1991: 146).

Osmanlı döneminin son zamanlarında medreselerin içine düştüğü en büyük sorun, yeni bilgilere kapalı olması, müderris ve kitaplar değişmez otorite olarak görülmesi sonucunda çocuklarda var olan ilgi, istinat ve kabiliyetlerin ortaya çıkarılamayıştır. Maalesef içinde bulunduğumuz bu zamanda da öğrencilerin sınavlara göre

yetiştirilmesinden dolayı da öğrencilerimizin kabiliyetleri ortaya çıkartılamamakta ve öğrenciler yarış atı durumuna gelmektedir (Güngör,1993a:63).

Bu yanlış uygulama öğretmenlerin yetiştirilmesinden başlayarak gelen hatalar zincirinin sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenin asıl vazifesi öğrencinin sahip olduğu gizli güçleri ortaya çıkarmak ve bu gizli yeteneklerin en iyi şekilde işlenmesine yardımcı olmaktır. Bunu yapabilecek öğretmenlerin de üniversite sınavlarında puanlarının yettiği yere giden öğretmenlerle değil de bu işi severek yapan kabiliyetli ve yeni şeylere açık öğretmenlerle yapılabileceğini unutmamak gerekir. Aynı zamanda öğretmenler yetiştirilirken de sadece bilgiyi aktaracak kişiler olarak yetiştirilmemelidir. Bilgi aktarıcısı olarak yetiştirilen öğretmenlerin öğrencileri de kendileri gibi yetiştirmesi kaçınılmazdır. Zira insanların kendilerinde olmayan şeyleri başkalarına aktarmaları çok mümkün olmamaktadır. Bu durumda öğrencilerde var olan yeteneklerin ortaya çıkartılması şöyle dursun tam tersi o yeteneklerin ölmesine sebep olmaktadır. Öğretmenliğin kitaplardaki bilgileri öğrencilere aktaran spikerlik olmadığını bilmeli ve öğrencilerin özelliklerinin işlenmesinin sağlanmasının önü kısa sürede açılmalıdır (Güngör,1993a:63).

Meslek lisesi ile yükseköğretime öğrenci hazırlayan liseler arasında farklılıklar vardır. Teknik bilgi ve yetenek isteyen meslek liselerinde öğretmenlik yapacakların iyi birer teknisyen olmaları yeterli iken tek amaçları yükseköğretime öğrenci hazırlamak olan liseler de öğretmenlik yapacak kişilerin yükseköğretimin amaç ve problemlerini bilmeleri gerekir (Güngör,1993a:62).

Öğretmen yetiştiren kurumlarda mesleki uygulamaların yeterli sevide olmaması ve öğretmenlerin kendilerini çağın gerektirdiği düzeyde yetiştirememesi ve yenileyememesi eğitim sistemimizde var olan önemli eksikliklerindedir.

Öğretmenlerin eksikliklerini giderme ve kendilerini yenileme ihtiyacı göz ardı edildiği için meslek içi eğitime gerekli önem verilmemiştir. Mesleğe başlayan bir öğretmenin alanındaki gelişmeleri takip etmesi öğretmenin kendi çabasına bırakılmıştır. Kendini geliştirme gibi özveride bulunmayan öğretmenlerin hayatları okul ve şehir kulüpleri

arasında geçmektedir. Maalesef öğretmenlerin yenilikleri takip etmesi için ne bir teşvik ne de bir kontrol mekanizması bulunmaktadır (Güngör, 1993a:63).

1) Türkiye’de milli eğitimin ana kuralları ve amaçları nelerdir?

2) Öğretmenlerimizin bu milletin çocuklarına hangi bilgileri ne şekilde ve sırada vermesi beklenmektedir.

3) Okullarda yetiştirdiğimiz öğrencilerin ilerleyen yıllarda nasıl yetişkinler olmasını istiyoruz.

4) Yetiştirdiğimiz öğrenciler ülke olarak bizi hangi hedeflere yetiştirmemize yardımcı olacaktır?

Yukarıda belirtilen sorulara içinde bulunduğumuz eğitim sistem içerisinde cevap verebilmek pek mümkün gözükmemektedir. Osmanlı dönemindeki eğitim sisteminde belli değerler ve kurallar mevcuttu. Çünkü Osmanlı yılların birikimiyle oluşturduğu istikrarlı bir toplumu temsil ediyordu. Oysaki yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti sürekli bir değişim içerisindeydi. Eski kadim değerlerden vazgeçilmiş ama yerine nelerin konulacağı bir türlü netlik kazanmamıştır (Güngör,1993a:64).

Erol Güngör medrese eğitimi ile yeni eğitimi sürekli karşılaştırmış ve aralarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymaya çalışmıştır. Medrese eğitiminin müderrisleri ve kitapları değişmez bir otorite olarak görmesini de sürekli eleştirmiştir. Maalesef sözde modern eğitim diye bahsettiğimiz yeni eğitim sistemimizin de hocaları bilgi aktarma konusunda bir yere oturduğundan dolayı öğretmenlik mesleğini spikerliğe benzetmekte ve yeni eğitim sistemimizin aslında medreselerin son döneminde verilen eğitim den çok farklı olmadığını belirtmektedir (Güngör, 1993a: 63).

Milliyetçilik ve kültür kavramlarının üzerinde çokça duran Erol Güngör, 2. Meşrutiyet ve Cumhuriyetin ana fikirlerini milliyetçilik düşüncesinin oluşturduğunu belirtmektedir. Milliyetçilik ise aynı toprak parçası üzerinde yaşayan insanlar arasında birlik, beraberlik ve dayanışma bilinci oluşturmaya amaçlar. Bunun için de milleti oluşturan kültürel öğeler, milli kültür çerçevesinde bir eğitimden geçirilmesi

gerekmektedir. Bu eğitimi yapacak kişilerde şüphesiz ki öğretmenlerdir. Öğretmenler hem yeni sistemin halka tanıtıcısı ve yayıcısı olmasının yanında aynı zamanda bu yeni sistemlerin koruyuculuğunu da üstlenirler (Güngör, 1993a: 58).

4.5.4.1. Köy Enstitüleri

Cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllarda ülke nüfusunun büyük bir kısmı köylerde yaşamasına rağmen birçok köyde okul bulunmamaktaydı. Okulu bulunan köylerin birçoğunda da öğretmen yoktu. Bu okullara öğretmen olarak atananlar köy yaşantılarına ayak uyduramadıkları için en kısa zamanda şehir merkezlerine gitmenin yollarını arıyorlar ve bu öğretmenlerin şehir merkezlerine gitmesi ile köyler tekrar öğretmensiz kalıyordu. Bu olumsuz durum kırsal kesimde yaşayan insanlar ile şehir merkezin de yaşayan insanlar arasında eğitim alanında kötü bir tablonun ortaya çıkmasına sebep oluyordu. Bu olumsuz durumu ortadan kaldırmak ve köy halkına başta tarım ve sağlık olmak üzere birçok farklı alanda pratik bilgiler vermek amacıyla 1936 yılında Köy Eğitmeni projesine başlanır. Köy yaşantısına alışkın olmaları sebebiyle, köyde yaşayan çocuklardan seçilen öğrenciler, Ziraat Bakanlığı'nın da destekleriyle öğretmen olarak yetiştirilerek köylere gönderilir. Bu projenin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından başarılı bulunmasıyla 1937 ve 1939 yıllarındaki bazı düzenlemelerden sonra, 17 Nisan 1940 yılında Köy Enstitüleri Yasası çıkartılarak, köy okullarında görev alacak öğretmenleri yetiştirmek üzere, büyük yerleşim yerlerinden uzak, tarıma uygun geniş arazisi olan köylerde, köylerde yaşayan çocuklardan seçilen öğrencilerin okuması için köy enstitüleri açılır. Zaman içerisinde ülkenin birçok farklı illerinde açılarak sayıları 21'e kadar ulaşır. Açıldığı tarihten itibaren ciddi tartışmalara sebep olan Köy Enstitüleri 1954 yılında çıkartılan 6234 sayılı kanunla kapatılır (Kapluhan, 2012:182-189).⁴

Tartışmaları günümüzde dahi devam eden Köy Enstitüleri'nin farklı bir uygulama olmasından dolayı Erol Güngör tarafından da ele alındığını görmekteyiz. Dönemin iktidar partisi köy enstitülerine çok büyük önem vermiş ve ümit bağlamıştı. Bu okullarda yetişecek olan öğretmenlerin kırsal kesimlere giderek yeni kurulan devletin

⁴ Ayrıca Bakınız:(Aktürk, 1999: 338-342; Koç, 2013: 201-226; Eyüpoğlu, 1999: 86).

getirdiği yenilikleri sözle değil, uygulamalar ile benimsetmelerini bekliyorlardı. Köy enstitülerinden yetişen öğretmenler, köylerde yaşayan çocukların sadece öğretmeni olmayacak, onlara birçok konuda rehberlik yapacaklardı. Tüm bu işleri yapması beklenen öğretmenler de şehirlerde ortaokul seviyesinde eğitim veren okullarda yetişecekti. Yani Köy enstitü mezunları bugün lise seviyesinde eğitim veren meslek liselerinde mezun olan teknisyenlerin yaptığı işleri tek başlarına uygulayabilmeleri beklenmekteydi. Ortaokul seviyesinde eğitim almış bir öğretmende bu kadar çok maharet beklemenin sonucu tam bir hüsrarla son buluyordu. Enstitü mezunları tarımda örnek uygulamalar yapmaları için kendilerine verilen tarlaları dahi kullanmamışlar ve bu tarlaları köylüler ekip biçmiştir (Güngör,1993a:59-60).

Köylerde okuma yazma öğrenerek ilkokulu bitiren köylü çocukları askere gidinceye kadar öğrendiklerini unutuyorlar ve askerde tekrar okuma yazma kursuna alınıyorlar. O dönemlerde köylü için ilkokul eğitiminin herhangi bir fonksiyonu olmadığı için önem arz etmemektedir. İlkokulu bitiren çocukların içinde az sayıdaki öğrenci Köy enstitü okullarına alınarak daha yukarı eğitim alınması sağlanıyor. Köy enstitüsünden mezun olduktan sınavla Gazi Enstitüsüne alınan az sayıdaki öğrenci dışındaki öğrenciler tekrar köylere öğretmen olarak gönderiliyordu. Yani köy enstitüsünden mezun olan köylü çocukları ömür boyu köylerde yaşamaya mahkûm ediyorlardı. Bu durum çok partili hayata kadar devam etmiştir (Güngör,2006:187).

Erol Güngör'ün Köy Enstitülerine eleştirilerini iki başlık altında toplamak mümkündür. Birincisi öğretmenlik mesleğinin üniversite seviyesinde eğitim almış kişiler tarafından, tek işleri öğretmenlik olan ve kendisini sürekli olarak bu alanda yenileyen kişiler tarafından yapılması gerektiğidir. Oysaki Köy Enstitüleri Ortaokul seviyesinde eğitim vermekte ve bu okullarda mezun olanlardan devletin tek beklentisi öğretmenlik değil, her biri ayrı bir uzmanlık isteyen birçok maharet beklenmektedir (Güngör,1993a: 59). Üstelik bu öğretmenler görev yerleri olan köylere gittikten sonra mesleki olarak kendilerini yenileyecek bir imkân da bulamamaktadırlar. Aslında açılmış olduğu dönem şartları düşünöldüğu zaman kendi içerisinde haklı gerekçeleri olmakla birlikte, Erol Güngör'ün eğitime bakış açısında tüm vatandaşların okuma yazma bilmesi istenilen bir durum olmakla birlikte bu durumun ülke kalkınmasına ilk etapta bir

faydası olmayacağıdır. Sınırlı olan ülke imkânlarını tüm vatandaşların okuma yazma öğrenmeye harcamak yerine üst düzeyde eğitim veren üniversitelere harcamak gerekir (Güngör,1993a: 61-62). Buralarda yetişen aydın insanlar gelişmekte olan ülkeye her bakımdan daha faydalı olacaktır. Diğer eleştirisi ise yukarıda bahsedilen köy çocuklarının büyük bir kısmının köy enstitülerini bitirdikten sonra köyde yaşamaya mahkûm olmasıdır (Güngör, 2006:187).

4.5.4.2. Öğretmen Eğitiminin Problemleri

Öğretmenlik mesleğinin iktisadi ve zihniyet olmak üzere iki önemli sorunu bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan ekonomik sorun mesleğin önce itibarsızlaşmasını daha sonrada bu mesleği icra edenlerin geçim sıkıntı çekmesine neden olmuştur. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti ekonomik olarak büyüme gösteremediği yıllarda devletten maaş alan zümre ekonomik olarak iyi düzeydeyken, ekonomik değişimin hızlandığı yıllarda sabit gelirli olan devlet memurları gitgide ekonomik olarak gerilemiş ve bu durum öğretmenlik mesleğinin cazibesinin kaybolmasına ve başka meslek dallarında eğitim alma imkânı olmayanların bu mesleğe yönelmelerine yol açmıştır. Bir yandan da mesleğe karşı hiçbir motivasyon bırakmayan ekonomik sıkıntı öğretmenlerde isyan duygularının ortaya çıkmasına sebep olmuş ve bu durum sadece öğretmenlerde değil okumuş kesimin genel bir durumu olmuştur (Güngör,1993a: 60-61).

Öğrenci sayısındaki hızlı çoğalmaya öğretmen sayısındaki artış yetişemeyince ortaya çıkan olumsuz durum eğitimi büyük bir sıkıntıya sokmuştur. Öğretmen sayısındaki açığı kapatmak için meslekten olmayanların öğretmenliğe alınması sağlanmıştır. Bunun yanında da öğretmen okullarının nitelikten ziyade niceliğe önem vermeleri de eğitim ve öğretime büyük zarar vermiştir. Ayrıca o dönemdeki Millî Eğitim Bakanlığı'nın kendine bağlı lise düzeyindeki öğretmen okullarına öncelik vererek, Üniversite mezunlarını öğretmen olarak atamaması da ayrıca izaha muhtaç bir vakıdır (Güngör,1993a:60).

Maalesef ülkemiz öğretmenleri maddi olarak tatmin edemediği gibi onları gerekli olan bilgi, görgü ve tecrübeden mahrum bırakarak birçok yönden çağın gerisinde kalmasına sebep olmaktadır (Güngör,1993a:62). 1974-1976 yıllarında mektupla öğretmen yetiştirilerek öğretmen kalitesinin çok fazla göz ardı edildiğini görmekteyiz (Akyüz,1999: 337). Son zamanlarda mevcut iktidar partisinin ideolojik düşüncelerle üç ay gibi kısa bir süre içerisinde öğretmen olarak yetiştirip ortaokullara ve liselere öğretmen olarak ataması, öğretmenlik mesleğindeki niceliğe büyük zarar vermiştir (Güngör,1993a:63).

Öğretmenin okulu bitirip göreve başlamasından sonra kendisini geliştirmesi ve yeni gelişmeleri takip etmesi öğretmenin kendi gayretine bırakılması, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun mezun oldukları bilgi ile kalmasına sebep olmuştur. Kırsal kesimde öğretmenlik yapan birçok öğretmen mesailerini okulda rutin işlerde ve okul dışında oyun masalarının başında geçirmektedir. Yani öğretmenleri zihinsel olarak çağın gerektirdiği şartlara göre hazır tutacak ne bir teşvik bulunmakta ne de kontrol mekanizması bulunmaktadır (Güngör,1993a:63).

Öğretmenlik mesleğinin iktisadi ve mantalite olarak içinde bulunduğu zor durum, mesleği ilk sıralarda tercih edilen mesleklerden çıkartmakta ve başka alternatifleri olmayan öğrencilerin bu mesleğe yönelmelerine sebep olmaktadır. Bu durum ise mesleğin niteliğini ve saygınlığını düşürmektedir. Toplum tarafından iyi bir eğitim düzeyi ve öğretmenlik mesleği kabul görürken, gerçek yaşamda bir değer ifade etmeyişi istenmeyen birtakım sorunları ortaya çıkartmaktadır (Güngör,1993a:60-61).

Öğretmen yetiştirmedeki farklılıkları en aza indirmek ve öğretmen eğitimin kalitesini artırmak için öğretmen yetiştiren bütün okullar 41 sayılı kanun hükmünde kararname ile üniversitelerin bünyesinde toplanmıştır. Çıkarılan bu kanun hükmündeki kararname ile öğretmenlerin daha bilimsel ve nitelikli yetiştirilmelerinin önü açılırken aynı zamanda da öğretmenlerin özlük haklarında da birtakım iyileştirmeler yapılmaya başlanmıştır (Duman,1991: 272).

İnsanın başta kendisi olmak üzere, çevresini ve içinde yaşadığı toplumu tanınmasında, içinde yaşadığı dünya hakkında kendisine yarayacak bilgiler edinmesine, edindiği

bilgiler ile kendisine özgü davranışlar ortaya koyması ve tüm bunları kendisinden sonra gelen kuşaklara aktarmasında öğretmenlere çok büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu kadar büyük sorumluluğu olan öğretmenlerin yetiştirilmesinde birtakım hassasiyetlerin gösterilmesi, o ülkenin ileride nerede ve nasıl olması gerektiğini belirlemektedir. Büyük bir medeniyete ve köklü bir tarihe sahip olmamıza karşın son birkaç yüzyıldır içine düştüğümüz durumun belki de en önemli sebebi öğretmenlik mesleğine maddi ve manevi gerekli desteği veremeyişimizin yanında onların yetiştirilmesinde de gerekli hassasiyeti gösteremeyişimizdendir. Öğretmen açığını kapatmak için, öğretmen olmayan birçok farklı meslek sahibinin öğretmen olarak atamalarının yapılması, üç aylık eğitim ve insan hayal dünyasının ötesindeki fikir ile mektup ile öğretmen yetiştirilmesi, niteliğin sürekli göz ardı edilmesine neden olmuştur. Niteliğinden ödün verilen öğretmenliğin ekonomik olarak tatmin edilmemesi, kendisini öğretmenlik alanında geliştirmesi ve yenilemesi gereken eğitim neferlerinin meslekleri dışında para kazanacak başka işlerle uğraşmasına sebep olmuştur. Bu olumsuz durum öğretmenlerin çocukların hayal dünyasına girerek, gelişim dönemleri göz önüne alarak bilimsel veriler ışığında bir eğitimin oluşmasına engel olmakta ve öğretmenler günü kurtarmak için spikerlik yapan kişiler durumuna düşmektedir. Bu durumda parlak zekalı çocuklarımızın yoluna ışık tutamıyor, ufkunu açamıyor, onları misyon ve vizyon sahibi bireyler olarak yetiştiremiyoruz.

Öğretmenlerin yetiştirilmesinde var olan bazı aksaklıkları gidermek, asgari standartları belirlemek için 3 Temmuz 1992 yılında 3837 sayılı kanunla öğretmen yetiştirilen okulların tamamı Eğitim Fakültesi adı altında toplandı. Bu kanunla birlikte her kademe ve türdeki okullarda görev yapacak öğretmenler 4 yıllık lisans programlarında yetişmeye başladı (Resmi Gazete sayı: 21281, 1992: 26-27).

4.6. Dil ve Eğitim

Toplumların varlığını devam ettirmesinde önemli bir yeri olan dil, kültürün mihenk taşlarından biridir. Toplumların sahip olduğu değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında köprü görevi yaparak büyük bir işlevi yerine getirmektedir. Aynı millete mensup bireyler tarafından aynı dilin kullanılması, insanlar arasında birlik

beraberlik ve yakınlığı artırmakta ve müşterek değerler oluşturarak milletin devamlılığını sağlamaktadır (Güngör,1993a:53).

Bazılarına göre Türkçe, Türkler Müslüman olduktan sonra oluşturdukları bir lisanıdır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti İslam medeniyetinden çıktığına göre veya çıkması icap ettiğine göre İslam medeniyetinin taşıyıcısı olan Türkçenin de terk edilmesi gerekmektedir. Bu kesime göre önceki kuşaklarla aramızda iletişim kuracak, anlaşacağımız bir dil kalmayınca yeni kurulan devlet modern olabilir (Güngör,1993a:53).

Tasfiyeciler, Batılılaşma ile modernleşmenin farklı anlaşılması sonucunda gelişmiş bir ülke olabilmek için, Batının sahip olduğu değerlerin tamamının alınması gerektiğini belirterek geçmişe ait değerlerin terk edilmesi gerektiği üzerinde dururlar. Bir milletin geçmişe ait değerlerini unutturmanın en kolay yolu da geçmiş yaşantıları sonraki kuşaklara aktaran dilin bırakılması ile mümkündür (Güngör,1993a:53).

Türk Dil Kurumu ve Millî Eğitim Bakanlığı yapmış olduğu uygulamalarla bir çıkmaza girmiştir. Bir kavram veya nesneye farklı zamanlarda farklı farklı karşılıklar bulması uydurma bir dilin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Güngör,1993b:333; Güngör,1993a:52).

Atatürk'ü kendilerine kalkan yaparak tasfiyecilik yapanlar uydurma bir dil ortaya koyarak, binlerce yılda oluşan bir dil ve kültürün ürünü olarak Atatürk tarafından kaleme alınan 'Nutuk' bile bugünün nesli için yabancı bir kitap haline gelmiştir. Dilde yapılan bu tasfiye hareketi geçmişimizin tecrübe hazinesinden bizi mahrum bırakarak yeni kuşakların sözlü ve yazılı kültürden uzak kalmasına sebep olmaktadır (Güngör,1993a:54).

Durumun vahameti Türk çocuklarına devlet eliyle uydurma dil öğretilmesiyle ortaya çıkmış, Millî Eğitim Bakanlığının yaptığı çalışmalar, Türk Dil Kurumu tarafından incelenerek düzeltilmiş ve Türk Dili Kurumunun politikasına uymayan eserler okullarda okutulmamıştır. Ayrıca sıkı sıkı genelgeler yayınlanarak öğretmenlerin hangi kelimeleri kullanacakları ve öğretecekleri belirtilmiştir (Güngör,1993b:333).

Türk Dil Kurumu'nun böyle büyük hatalar yapmasının sebebi ise bu kuruma atanan kişilerin o dönemde ülkemizde dil alanında uzmanlaşmış kişilerin olmamasından dolayı, başka alanlarda uzman kişilerin bu kuruma atanmasından kaynaklanmaktadır. Burada çalışanlar ilk başlarda kendilerini oraya getirenlerin istedikleri düşünce yapısına göre hareket ettiler. Bu kişilerde eski kültürümüze ait olan bağlılıklarımızdan kurtulmak için eski ile olan bağlarımızı koparmak istediler. Bunu gerçekleştirmek için de dilimizde bulunan başta Arapça olmak üzere Doğu dillerinden dilimize giren kelimeleri temizleyip yerine Batı dillerinden kelime transfer ettiler. Başta Fransızca olmak üzere dilimize giren kelimelerin türeme şekillerine bakarak da bu kelimelerin aslında Türkçeden türediğini iddia ederek gülünç duruma düşmüşlerdir. Oysaki Atatürk'ün Türk Dil Kurumunun kurulmasını istemesindeki amacı ülkemizde herkesin anlayacağı ortak bir dilin yanında gelişmiş medeniyetleri takip edebilmemiz için de dilimizin özüne bağlı kalarak zenginleşmesini sağlamaktı. Geldiğimiz nokta ise Atatürk'ün hedeflediği amaçtan çok uzaktadır. Şimdi Türk aydınlarına düşen görev ise Türkçeyi içine düştüğü bu talihsiz durumdan ivedi bir şekilde kurtarmaktır. Zira milliyetçi anlayışın ilk aşaması, sahip olduğumuz dile sahip çıkmaktır (Güngör, 1993b: 331-335).

Güngör, kültürel devamlılığın önemine vurgu yaparak, milliyetçiliğin asgari şartının dilin tasfiyeci düşüncelerden korunması gerektiğini belirtir. Bir toplumun ilerlemesi, güçlü olması ve ileri bir medeniyet seviyesine ulaşması ancak millet olduğunun farkına varması ile mümkündür. Türk tarihinde son 7 asırlık zamanda hiçbir eser sadeleştirme ihtiyacı görülmeden sonraki kuşaklar tarafından anlaşılacak durumdadır. Hatta 19 ve 20. yüzyıldaki meşrutiyet aydınları kendi zamanlarından 3-4 asır önce yazılmış eserleri rahatlıkla anlayabiliyor olmaları o dönemki Türk Devleti'nde kültürel bir devamlılığın olduğunu göstermektedir (Güngör,1993a:53).

Bugünün Türkiye'sindeki akademisyenlerin azımsanmayacak bir kısmının eski kuşak seviyesinde başarı sağlayamamış olmasının en büyük sebebi eski kuşak hocalarının daha parlak insanlar olmasının yanında kullanmış oldukları dile hâkim olmaları ve bu dilin sahip olduğu kültür üzerinde çalışmalar yapmış olmalarıdır (Güngör,1993a:55).

Türk aydını, Latin harfleri kullanmanın yanında tarihi bir yerde bulunan eski bir kitabeyi de anlaması, yeni demokratik yönetimi benimsenin yanında kadim Türk Devletleri'nin idari ve siyasi tecrübelerinden de faydalanmasını bilmelidir (Güngör, 2006. akt: Topal, 2003:74).

4.6.1.Yabancı Dilde Eğitim

Meslek liseleri farklı bir statüde düşünülürse, Türkiye'deki mevcut ortaöğretim kurumları üç farklı kalitede eğitim vermektedir. Yabancı kolejleri en kaliteli eğitim verirken, Anadolu liseleri ikinci sıradaki iyi düzeyde eğitim vermekte, son sırada da Türkçe eğitim yapan liseler gelmektedir. Türkçe eğitim veren liseler aslında Anadolu ismini daha fazla hak etmektedir. İsmi geçen bu okullardan öğrencilere yabancı bir lisan öğretme ve üniversitelere öğrenci yerleştirme bakımından daha iyi olanlar, veliler tarafından daha fazla tercih edilmektedir. Çocuklarının iyi düzeyde eğitim almasını isteyen veliler, çocuklarını yabancı kolejlere veya Anadolu liselerine göndermek için çaba sarf etmektedir. Eğer bunda başarılı olamıyorsa, düz liselere son çare olarak göndermektedirler. İyi düzeyde bir lise eğitimi eğitim veren okullara çocuklarını göndermek isteyen veliler, çocukları ilkokula başlar başlamaz büyük gayretler sarf etmektedirler. Çocuklarının gelişim seviyelerin üstünde özel dersler almasını sağlamak veya dershanelere göndermektedir. Hatta bu alanda ciddi bir özel sektör kurulmuş vaziyettedir (Güngör, 1993a:66).

İlkokul sonrası sınavla öğrenci alan okullara giriş sınavlarında sorulan sorular ve bu okullara hazırlık amaçlı açılan kurslarda çocuklara öğretilen ders içerikleri incelendiğinde, ülkemizin eğitim açısında ciddi bir çıkmaz içerisinde olduğunu kolayca görürler (Güngör,1993a:66-67).

Bir üniversitenin eğitim dilinin İngilizce olması ile yapılan tartışmalar ve milliyetçi kesimin yabancı dil eğitiminin kaldırılmasını istemeleri üzerine, Türkçe ile yapılan eğitim ile eğitimdeki tüm problemlerin hallolacağını zannedenler ve İngilizce ile yapılan eğitime karşı olmanın milliyetçilikle alakası olmadığını belirterek böyle bir şey istemenin sosyalist düşüncenin ürünü olduğunu ifade eder. (Güngör,1993b:341-344).

Yabancı dil ile eğitim yapmanın yabancı devletlerin uşaklığı olmadığını belirtmek için de içinde bulunduğumuz zamanda en tutucu sosyalist devletlerin başında gelen Çin yıllarca kendi öğrencilerini yabancı devletlere tahsil için göndererek yabancı dil ile eğitim almalarını sağlamıştır. Ayrıca bütün Çin Üniversitelerinde yabancı dil ile eğitimi veren kaliteli lisan okulları bulunmaktadır (Güngör,1993b:343).

Amerika ile ciddi rekabet içerisinde bulunan Sovyet Rusya'da İngilizce yayınlar sıkı bir denetimden geçirilerek ülkeye girmesine, kütüphanelerde İngilizce yazılan eserleri isteyenlerin kimlik bilgileri emniyet güçlerine bildirilmesine rağmen, İngilizce öğrenmek revaçtadır. Hatta yurt dışına çıkmanın çok zor olduğu Sovyet Rusya'da Amerikalı bilim adamlarının ders vermesine ve araştırma yapmalarına izin vermelerine karşın bizim sosyalist siyasetçilerin taassubunu anlamak pek mümkün görünmemektedir (Güngör,1993b:343).

Ankara'da yabancı dille eğitim veren üniversitenin tek sorunu eğer eğitim dili olsaydı, bu problem çok zaman almadan sosyalist fikirleri savunanlar tarafından dahi halledilebilirdi (Güngör, 1993b:344).

Yeryüzünde bulunan hiçbir kültür tek bir millete ait olacak şekilde saf değildir (Güngör,2006:101-102). Kültürü var eden öğeler milleti oluşturan tüm unsurlar tarafından nasıl kabul görmüş ve üstüne bir şeyler konmuşsa o şekliyle katıksız ve milli olmuştur. Aydın zümrenin bu durum üzerinde oynama yapması, Türkçe üzerine yapılacak yanlış uygulamalar direk Türk kültürüne yapılmış olacaktır. Münevver Türk Milliyetçileri, İnkılâpçılar gibi dildeki bazı kelimeleri ayıklamak yerine bütünleştirici olmalıdırlar.

4.7.Din ve Ahlak Eğitimi

4.7.1. Din Eğitimi

Din, başta Tanrı olmak üzere, doğaüstü güçlere, kutsal kabul edilen farklı varlıklara inanmayı ve ibadet etmeyi belli bir düzene koyan kurumdur (TDK,2011: 668). Din var olan tüm toplumlarda farklı şekillerde karşımıza çıkan yaygın ve eski bir davranış-

inanç biçimidir. Her dinin kendine has birtakım emir ve yasakları vardır. Din bu emir ve yasaklarla toplumda huzurlu ve düzenli bir ortam kurmaya çalışmaktadır.

Erol Güngör'e göre İslam dininin sadece ahiret hayatına değil, aynı zamanda dünya hayatına da önem vermesi, insanların dünya hayatında yaptıkları yaşantıların ahirette bir karşılığının olması (Güngör, 1997:146), çalışmaya önem vermesi ve veren elin alan elden üstün olması gibi var olan prensipleri, gelişme ve ilerleme konusunda Müslüman toplumlara manevi g vermektir (Güngör, 1993b:69-75).

Çok partili hayata geçişle birlikte din eğitimi gündemi meşgul eden konuların başında gelmiş fakat hiçbir zaman da siyasi tartişmaların dışına çıkararak gerçek yerini bulamamıştır. Zira toplumumuzda İslamiyet'e karşı var olan iki siyasi düşünceye göre zıt yönleri yer almaktadır. Ülkemizin tek parti ile yönetildiği dönemdeki siyasi elite göre Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü sıkıntılarının ana sebebi din ve din adamlarıdır. Osmanlı Devletinin içine düştüğü duruma bir daha düşmemek için de din ve din adamlarından uzaklaşmamız gerekmektedir. Ayrıca İslam medeniyetinden uzaklařtıķa da modernleşilecek ve Avrupalılaşacaktır. Zaten Avrupa medeniyeti dışındaki medeniyetleri de örnek almak gericiliktir (Güngör,1993b: 388).

Ülkemizde din dersi çok partili hayata geçişle birlikte, iktidar partisinin mevcut oylarını korumak için aldığı önlemler sonucunda okullarda okutulacak dersler arasına konmuştur. şu an din dersi ile birlikte okuttuğumuz ahlak dersi ise daha sonraki zamanlarda siyasi bir partinin hkmeti kurabilmek için yapılan pazarlıklar sonunda, okullarda okutulan dersler arasında yerini almıştır. Okullarımızda okutulan din ve ahlak dersleri ülkemizin çok partili hayata geçişle birlikte mfredatımızda yerini alması, bu derslerin siyasi idareciler tarafından bir gereklilik olduğuna inanıldığı için değil de halkın istemesiyle mfredatımıza girdiğini göstermektedir. Din derslerini müfredata koyan siyasi iktidarın daha önceki zamanlarda din derslerini laiklik anlayışını gerekçe göstererek kaldırmış olması, din eğitimi hakkında ne kadar samimi olduklarını da göstermesi açısında önem arz etmektedir (Güngör 1993a: 75).

Din derslerinin okul müfredatlarında yerini almasının üzerinden çokça zaman geçmesine rağmen hâlâ din derslerinin laikliğe aykırı olduğunu dile getiren okumuş cahil diye niteleyebileceğimiz sabit düşünceli kimseler vardır (Güngör 1993a:75-76).

Cumhuriyet ile birlikte Türk siyasi tarihinin meşgul eden konulardan biri de laiklik konusudur. Laiklik konusunu belirli bir ideoloji ve siyasi oluşum açısından algılayıp yorumlayan iktidarlar din eğitiminin aile tarafından verilmesi gerektiğini savundular. Oysaki Osmanlı Devleti zamanında din eğitimi devlet tarafından verilmiş, aileler çocuklarını hangi okula gönderirlerse göndersinler çocukları gerekli olan din eğitimi almışlardır. Bu duruma alışkın olan aileler kendi başlarına çocuklarına evde din eğitimi vermeye hazır değillerdi. Bunun içinde birçok muhafazakâr ailenin çocukları, hatta din adamı olan birçok ailelerin çocukları dahi İslam'ın temel prensiplerini öğrenmeden büyüdüler (Güngör,1993a:77).

Din ve din eğitimi ile ilgili düşünce ve uygulamalarından dolayı tek parti dönemini din düşmanı saymak doğru değildir. Onların Batılılaşma ve modernleşme konusundaki sahip olduğu düşünceler okullarda okutulan din derslerin kaldırılmasına ve din görevlisi yetiştiren okullarında kapatılmasına neden oldu.. Bu durumun doğal sonucu olarak da din işlerinde halka bir şeyler anlatacak yüksek tahsil seviyesinde kimsenin kalmamasına yol açtı. Din konusunun daha sağlıklı olarak ele alınması için siyasi bir mesele olarak ele alınmasından bir an önce vazgeçmek gerekmektedir. Ülkemizde siyasi bir durum olarak bir taraf din lehinde diğer taraf ise aleyhte bir durum sergileyerek durumun karmaşık bir hâl almasına sebep olmuş ve olayın bilimsel ve objektif açıdan değerlendirmesi imkânsızlaşmıştır (Güngör,1993 b:388-389).

Güngör'e göre laiklik anlayışı devletin din eğitiminde aktif rol üstlenmesine engel değildir. Laiklik düşüncesi, devletin geleceği açısından din eğitiminin devlet gözetiminde ve kontrolünde verilmesini gerektirir, zira devlet eliyle verilmeyen din eğitimi başka gruplar veya kurumlar tarafından kendi düşünce ve yorumlarına göre verilecektir. Bu durumda birtakım çekişmelerin olmasına sebep olabilir. Bu çekişmelerin önünü almak için din eğitimi konusunda sorumluluk alması ve düzenlemeler yapması gerekmektedir. Din alanında üniversitelerde ihtisas yapmış

kişilerin sorumluluk alması sağlanmalı, ilim ve tefekkür işi olan din meselesi halka doğru bir şekilde devlet kontrolünde eğitim kurumlarında verilmediği zaman, din ve laiklik konusunun tam olarak anlaşılması mümkün olmaz (Güngör,1993b:389-390).

Ülkemizdeki idareciler din eğitimi uzun yıllar yanlış anlamışlardır. Onlara göre din eğitimi camide namaz kıldırarak, zaman zaman cami cemaatine vaaz ve nasihat veren imamlar yetiştirmektir (Güngör 1993b: 390). Oysaki din insan hayatının her kesimine etki eden, davranışlarına yön veren, insanın maddi ve manevi olarak rahatlamasını sağlayan, yaptığı davranışların bir gün karşılığı olacağına inanılan bir inanç sistemidir.

Ülkemizde din eğitimi ortaöğretim seviyesinde imam hatip okulları, yüksek tahsil seviyesinde İslam Enstitüleri, üniversite seviyesinde İslami ilimler fakültesi ve ilahiyat fakülteleri vermektedir (Güngör 1993b:390). Bu okullarımızda yetişen öğrenciler topluma çok faydalı işler yapmaktadırlar. Üstelik devletle de hiçbir konuda karşı karşıya gelmemişlerdir. Laiklik anlayışına ters düşen herhangi bir eylem içerisinde de bulunmamışlardır. Ancak devlet kontrolünde olmayan yerlerde verilen eğitimle yetişen din adamları birçok şikâyetle konu olmuşlardır. Ayrıca devlet kontrolü dışında yetişen din adamları, devlet okullarında yetişen din adamlarına da pek iyi bir gözle bakmamaktadırlar (Güngör 1993b:390).

İmam hatip liselerinin bünyesinde ortaokullarda bulunmaktadır. Eğer din eğitimi gündelik hayat için öğrenilen genel bir bilgi düzeyinde değil de ilerleyen yıllarda din alanında uzmanlaşmak için alınıyorsa, bu eğitimin ortaokul yıllarında başlaması daha doğrudur. Çünkü din eğitiminde bazı şeyleri sadece okunarak veya ezberlenerek kazanılmaz. Din eğitimi aynı zamanda bir şahsiyet eğitimi de gerektirdiğinden, insan davranışlarının öğrenilmesinde birçok kritik dönemi de içinde barındıran ortaokul yıllarında itibaren başlaması daha doğrudur (Güngör 1993b: 390). Zira küçük yaşlarda öğrenilmeye başlanan bilgilerin insan davranışlarına aksetmesi daha kolaydır.

Okullarımızda verilen din eğitimi, okul dışında verilen din eğitimleri karşısında daha etkin hale getirmek için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir (Güngör 1993b: 390-391).

Her öğrenci doktor olmuyor fakat lise yıllarında her öğrenci biyoloji dersi görüyor. Aynı şekilde her öğrenci mimar-mühendis de olmuyor ama lise yıllarında her öğrenci temel düzeyde geometri dersleri görüyor. Bir öğrenci ilerleyen yıllarda din alanında ihtisas yapmayacaksa dahi ilk ve orta eğitimin her aşamasında Müslüman bir ülke vatandaşı olarak din dersini görmesi gerekmektedir. Güngör, birçok konuda örnek aldığımız Batı ülkelerinde kendi dinlerine ait derslerin zorunlu olarak verildiğini ve hiçbir problemin yaşanmadığını ifade etmektedir. (Güngör 1993b:391).

Dine karşı birtakım olumsuz davranış ve söylemlerde bulunanlar dini tam olarak bilmemektedir. Dini bilen ondan ne korkar ne de dine ihanet eder (Güngör 1993b:391). Laikliği kabul etmiş bir ülke de insanların bir dine inanmak ve onun emir ve yasaklarını uygulama zorunluluğu yoktur. Ancak din olgusunu ne olduğunu her vatandaş bilmeli ve bu olguya saygı göstermelidir. Unutmamak gerekir ki laiklik anlayışı inançlara özgürlük verir, cahillere değil (Güngör, 1993a:78).

Devlet tarafından verilmesi gereken din eğitimi, mevcut dinin aşılması şeklinde olmamalıdır. Din eğitimi alan kişilerin anlatılanları mutlak bir şekilde kendi yaşam tarzının bir bölümü gibi benimseyip yaşaması beklenmez. Zaten laik ve demokratik toplumlar ile totaliter toplumlardaki din eğitim farkı da burada gelmektedir (Güngör, 1993a:78).

Din, farklı insanlar ve gruplar arasında davranış farklılığı gösteren önemli konulardan biri olduğundan din ve din eğitimiyle ilgili konulara içerik ve şekil bakımından itiraz edenler her zaman olacaktır. Demokratik yönetim şekillerinde bu itirazları hoşgörü ile karşılamak ve haklı itirazları da değerlendirmeye almak gerekir. Mevcut yönetim gerekli olan din ve ahlak eğitimini vermeyi kararlaştırdıktan sonra, tartışma aşamasındaki birçok sorunu aşmış ve amaç edindiği hedefe her bakımdan kendini hazırlamış olmalıdır (Güngör,1993a:76).

Din dersleri okul müfredatlarına konulduktan sonra bu derslerin kimler tarafından okutulacağı problem olmuştur. İlk yıllarda bu dersler okullardaki yaşlı öğretmenlere verilmiştir. Zira yaşlı öğretmenler zamanında din derslerini almışlardır. Yeni nesil

öğretmenler ise din derslerini almadığı gibi hal ve hareketleri de dinle bağdaşmayacak şekildedir (Güngör,1993a:76).

İlkokul öğretmenleri nasıl ki diğer tüm dersleri kendileri veriyorsa din derslerinin kendileri vermesi gerekir (Güngör,1993a:76). Okullarda okutulacak din dersi kitaplarının din alanında ihtisas yapmış uzman kişiler tarafından yazdırılması yerine lise de görev yapan tecrübeli öğretmenlere yazdırmak ve onlara kontrolünün yaptırılması daha doğrudur (Güngör,1993 a:79). Çünkü derslere giren öğretmenler öğrencilerin gelişim düzeylerini ve anlama kapasitelerini üniversite hocalarından daha iyi bilmektedirler.

Sonuç olarak din eğitimi ile ilgili yukarıda da bahsettiğimiz şu iki hususu ivedi bir şekilde hayata geçirmeliyiz:

- 1) Din eğitimi veren devlet okullarımızı, milli eğitim bakanlığı kontrolü dışında din eğitimi veren kurumlara karşı daha etkin hale getirmeliyiz.
- 2) İlk ve orta eğitimin her aşamasında Müslüman ülkenin bir ferdi olarak çocuklarımızın din eğitimi almasını sağlamalıyız (Güngör,1993b:391).

Ülkemizdeki din ile ilgili uç tarafların olma sebebi, din konusunda yeterli bir bilgiye sahip olamamaktan kaynaklanmaktadır. Eksik din bilgilerinden dolayı bir kısım korkuya kapılarak aleyhte bir davranış sergilerken başka bir tarafta gündelik basit menfaatlerin peşinden gitmektedir. Bu davranışlar maalesef toplumumuza ciddi sancılar vermektedir. Bu olumsuz tutumun ortadan kalkması ancak nitelikli bir eğitim ile mümkün olur (Güngör,1993b:391).

4.7.2.Millî Ahlak

Ahlak, bir toplumun insan ilişkilerinin, başka bir ifade ile toplumun yaşam biçiminin bir çıktısıdır (Güngör, 1993b: 23). Türkiye’de ahlak meselesi var olan kültür ve medeniyet içinde çözüm bulabilir. Türkiye ahlak meselesini sadece gençler için değil,

ülkeyi oluşturan bütün fertler için ortak ve genel bir kültür ile ulusal bir ahlak anlayışına muhtaçtır (Güngör,1993b: 22-24).

İnsanlarda olduğu gibi toplumlar da değişimleri çok fazla istemezler. Zira her değişim insanda var olanın güvenin sarsılmasına neden olur. Sonucu tam olarak kestirilemeyen hızlı değişimlerin önlenmesi, bu başarılamıyorsa hızının yavaşlatılması istenir. Değişime karşı gösterilen bu durum aslında toplumun ortak düşünce ve tepkisidir (Güngör,1997: 38).

İnsanoğlu toplumlarda var olan davranış kalıplarının değişmesini engelleyemezler. Davranışların değişmemesi de aslında mümkün değildir. Her şeyi var olduğu gibi bir değişime uğramadan tutmaya aslında kimsenin gücü yetmediği gibi, bu durum aslında istenilen bir hâl de değildir. Eğitim kurumları bir taraftan var olan ahlaki değerleri yeni nesillere aktarırken diğer taraftan da toplumsal değişmeleri göz önüne alarak değişime uygun davranışlar geliştirebilirler (Güngör,1997: 22-23).

Ahlaki gelişim bir çocuk için model aldığı anne babasını örnek almasıyla başlar. Taklit yoluyla öğrenmenin hâkim olduğu bu dönemde anne babanın yanında çocuğun büyümesinde yardımcı olan kişilerinde etkisi vardır. Çocukların yakın çevresinde bulunan bu kişilerin çocuğun ahlaki gelişimin ilk örneklerinde yer aldığını görebiliriz (Güngör, 1997:54).

Karakter gelişiminin önemli safhalarında olan lise çağları, eğitim ve davranışların şekillenmesi bakımından önem arz etmektedir. Bu dönemde gençlere verilecek eğitimin içeriği onların şahsiyetlerinin oluşmasında büyük bir öneme sahiptir (Güngör,1997: 87).

Çocuklara ahlakî kazanımların sadece okullarda verilmesi çok doğru olmaz. Çünkü okullar tek başlarına kurallar ve düzenler içermez, sadece içinde buldukları toplumların bir örneğidir. Okulları toplumlardan ayrı tutarak öğrencilere istenilen davranışları kazandırmaya çalışmak ve bunu başarmak, uygulama bakımından öğrencilere hiçbir fayda sağlamayacaktır (Güngör, 1993b: 23). Okullarda verilen ahlakî terbiyenin amacı topluma ahlakçı yetiştirmek değil, toplumda var olan ahlaki

değerlerin gençlere aktarmaktır. Okullardaki müfredatlarla gençler kendi kültürlerini tanıma imkânı bulabilirler (Güngör,1993b: 23).

4.8.Erol Güngör'de Eğitim Hedefleri

4.8.1.Öğretmene Yönelik Hedefler

Öğretmen, eğitime ve öğretme eylemini kendisine meslek edinen ve bu amaçla eğitim almış kişilerdir (Güngör,1993a: 56). Gelecek nesillerin şekillenmesinde öğretmenin etkinliğini bilen Erol Güngör, öğretmenlerde olması gereken bazı özelliklere değinmiştir: Öğretmenlik mesleği ekonomik şartlar başta olmak üzere toplum nezdinde itibarlı bir hale getirilmeli, bu mesleği seçenlerin zeki ve başarılı kişiler olması, üniversite seviyesinde iyi eğitim almaları ve gerektiğinde hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin birçoğunu kapsayacak şekilde etkin ve verimli şekilde yapılması sağlanmalıdır. Güngör, pedagojik formasyon bilgisine sahip olmaları ve bu işi severek yapmalarının da önemli olduğunu, bunun yanında meslek dışından kişilerin öğretmen olarak atanmalarının da yanlış olduğunu belirtir (Güngör, 1993a:57-64).

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte halkın okuma yazma bilmesine öncelik verilmiş fakat eğitim programında bir değişiklik yapılmamıştır. Hedeflenen durum halkın okuma yazma bilmesi olduğu için öğretmenlerde niteliğe bakılmamıştır (Güngör,1993a: 60).

Öğretmenin asli görevi, öğrencide var olan yetenekleri fark etmek ve öğrencinin de farkına varmasını sağlayarak onu işlemektir. Bunu bir öğretmenin yapabilmesi için de öncelikle öğretmenin kendisinin yetenekli ve kabiliyetli olması lazım gelir. Öğretmen yetiştirirken sadece belli bilgileri aktaran kişiler yetiştirmek, bir öğretmende olması gereken yeni şeyler ortaya koyma düşüncesinin ortadan kalkmasına neden olmaktadır. Eğer öğretmen kendisi sahip olduğu bilgilere emek sarf ederek, araştırarak ulaşmamışsa öğrenciye sadece bilgileri aktaran bir spiker görevi yapmış olacaktır (Güngör, 1993a: 63).

4.8.2.Öğrenciye Yönelik Hedefler

Öğrenci, yeni şeyler öğrenmek amacıyla ders alan kişi, okula giden çocuk, talebe gibi anlamlara gelmektedir (TDK, 2011: 1839). Güngör, yeni şeyler öğrenmek için okula gelen çocuğa kalıcı ve etkili bir öğrenme ortamının sağlanmasının toplumun istediği insan tipini yetiştirmesindeki önemine değinir.

Güngör'e göre eğitimin amacı daha önceden belirlenmiş değerler ve bu değerlere bağlı bilgi ve yaşantıların insana benimsetilmesidir. Eğitim toplumun sahip olduğu milli varlığın temelini oluşturan kültürel değerlerin nesilden nesle aktarılmasında bir araçtır. İstenilen özelliklere sahip bir toplum olmak amaç, bu amacı gerçekleştirmek isteyen eğitim ise bir araçtır. İnsanlar sahip oldukları kültürü temsil ettiği oranda kişiliğini geliştirir ve sahip olduğu bilgi ve tecrübeleri nerede ve ne zaman kullanacağını bilir (Şenozan, 1999: 25-26).

Yabancı ve emperyalist kültürler karşısında özgüveni yerinde bağımsız ve saygın kişiler yetiştirebilmenin en önemli kıstası, sahip olunan milli kültürümüzü onlar karşısında değerlendirebilecek kişilerden oluşan araştırma ve eğitim kurumları kurup, bu kurumlara her türlü desteği sağlamak ve tüm bunlar yapılırken de çağın gerektirdiği ihtiyaçlar da göz ardı edilmemelidir (Güngör, 1993a:158)

Ülkenin aydın kesimini oluşturacak üniversite öğrencilerinin sorumluluklarını layıkıyla yapabilmesi için, iyi bir eğitim almalarının yanında sorumluluk sahibi olmaları da sağlanmalıdır (Güngör,1993b: 289). Gelenekçi ve modern tartışmalarından uzak dini ve milli ahlaka sahip geçmişi ile barışık gençlerin yetiştirilmesi hedeflenmelidir (Güngör,1999: 89-96).

4.8.3.Okula Yönelik Hedefler

Eğitim ve öğretimin faaliyetlerinin her çeşidinin toplu olarak yapıldığı yerlere okul denilmektedir. Güngör de okulların öğrenci ilgi, istek ve gelişim evrelerine göre düzenlenmesi, topluma ortak değerler kazandırmayı hedeflemesi, milli ve manevi değerlere önem vermesi gerektiği üzerinde durur.

İlk ve ortaöğretimin asıl amacı yeni yetişen nesillere ortak davranış ve değerler kazandırmak, ülkesine ve milletine faydalı iyi bireyler ve vatandaşlar yetiştirmektir. Yeni nesillerin sosyalleşmesi sağlanırken verilen kültürel değerler tarihi süreç içerisinde incelenmeli ve değişen toplumsal yaşantıya fırsat vermeden yeniden düzenlenmelidir. Bununla birlikte eğitim, ulusal birlik ve beraberliğin ideolojik temelleri ile birlik bilincini işlemeli, aynı zamanda kuvvetlendirmelidir (Güngör, 1993 a: 142). Eğitimin diğer bir amacı da öğrencideki ilgi ve yetenekleri keşfederek onları işlemek ve öğrencileri bilgi ile donatmaktır (Güngör, 2006: 193).

İnsanın gelişim evrelerine göre çok önemli bir evreyi oluşturan ilköğretim dönemi çok iyi değerlendirilmeli, çocukların gelişim seviyelerine göre çevresine uyum sağlayacak kadar bilgi verilmeli, gereksiz bilgiler ile çocuk yorulmamalıdır (Güngör,1993a: 68).

Çağın gerektirdiği yeterli imkân, donanım ve öğretim elemanına sahip olmayan yeni açılan üniversiteler kapatılarak, eski üniversitelerin çağın gerektirdiği şartlara göre yenilenmesi hedeflenmelidir (Güngör, 1993b: 68).

4.8.4.Müfredata Yönelik Hedefler

Günümüz Türkçesinde öğretim programı olarak ifade edilen müfredat, öğrencinin okul içi ve dışında davranış haline getirmesi istenen kazanımların, planlanan bir dersle öğrenciye verilme sistemidir. Erol Güngör de öğrenci yetiştirirken Türkçeye, şahsiyet eğitimine, milli değerlere, tarihe ve İslam dininin temel değerlerine önem verilmesi gerektiği üzerinde durur.

Yeni nesillerin yetiştirilmesinde şahsiyet gelişimine büyük önem verilmeli, yeni nesiller tarihini ve kültürünü iyi bilmeli, kendi değer ve ideallerinden uzaklaştıracak zararlı etkilere karşı korunmalıdır. Geçmişini bilen geleceğe güvenle bakan bir toplum yetiştirebilmek için verilen eğitimde sosyalleşme, kişiliğin ve ruhi terbiyenin oluşmasında metafizik boyutu göz ardı edilmemelidir (Güngör, 1997: 13-28). Çocuklara vatan ve millet sevgisi verecek ve milli duyguları uyandıracak düzeyde tarih öğretimi verilmelidir (Güngör, 1997: 168). Türk dilinin doğru bir şekilde öğretilmesi sağlanmalı, Türk edebiyatında önemli yeri olan Mehmet Akif, Ömer Seyfettin, Peyami

Safa gibi yazarların kullandıkları edebi dil seviyesinde Türkçe okullarımızda öğretilmelidir (Güngör,1997:168-169).

Müslüman öğrencilerin, misyonerlik faaliyetlerine karşı devlet tarafından korunması gerekir. Öğrencilere millî ve dinî bilgiler verilmelidir. Devlet tarafından verilen dinî bilgiler ile dinin yanlış anlaşılması ve yorumlanmasının da önüne geçilecektir (Güngör,1999: 87).

4.9.Erol Güngör'ün Eğitim Metotları

Eğitimde metot, öğrenciye kazandırılmak istenen davranışlarda izlenen yol, yöntemdir. Erol Güngör, öğrencilerin gelişim seviyelerine göre bilgi aktarılmasının doğru olacağını, gereksiz bilgi yüklemenin yanlış olduğunu, öğrencilerin hayal dünyalarının karartılmamasının gerektiğini, ilkokullarda verilen eğitimin anaokullarında verilen eğitimin biraz daha gelişmiş hâlinin olması gerektiğini ve bu dönemde öğrencilerin genel uyumunu sağlayacak bilgilerin verilmesinin doğru olduğunu belirtir (Güngör,1993a: 67-68).

Eğitimde bir hocaların bir öğrenciyi yanına alıp onunla bire bir ilgilenmesiyle maksimum başarıya ulaşılır. Öğrenci sayısı arttıkça başarının oranı da o ölçüde düşer. Öğrenci sayısının dörde çıkmasıyla sıkıntılar başlar. Eğitim bakımından bizden daha iyi durumda olan batıdaki gelişmiş ülkelerde öğrenci sayısı 10-15 ile sınırlandırılmıştır. Kalabalık sınıflarda hocaların öğrencilerle iletişim kurması zorlaşmakta ve öğretmenin etkinliği azalmaktadır. Bu durum dünyada baş gösteren yozlaşmanın ve geçmişten kopmaların da sebebidir (Güngör, 1993b: 432)

Yeni nesillere milli şuur kazandırmak için, milletin uzun yaşantılar sonucu oluşturduğu kültür değerlerin bugünkü yeni neslin anlayacağı şekilde onlara sunmak gerekir (Güngör, 1993a: 102). Öğrencilere tarih bilgisi verilirken geçmişten günümüze gelmek yerine, yaşadığımız zamandan geçmişe gitmek öğrencilere daha çok şey kazandırır. Ayrıca çocuklara öğretilcek bilgiler, içinde yaşadığımız çağa ve insan ihtiyaçlarına da uygun olmalıdır. İnsanın ihtiyacı olmayan bilgiler ile öğrenciler boşa yorulmamalıdır.

Öğrenilen bilgiler aynı zamanda kişiye hayat tecrübesi kazandırmalıdır. Yabancı dil ile eğitim veren okullar giriş sınavlarını çocukların gelişim seviyelerinin çok üzerinde bir seviyede yaptığı için küçük çocuklara eziyet edilmektedir (Güngör, 1993a:66-67).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sonuç ve Değerlendirme

Kısa diyebileceğimiz ömründe birçok özgün eser kaleme almış, birçok sosyal konu üzerine araştırmalar yapmış, daha hayatta iken akademik alanda ve fikir hayatında kıymeti anlaşılmış ender bir şahsiyet olan Erol Güngör, halkın içerisinde gelmesi ve üniversitedeki hocalık ve idarecilik yıllarında da halktan kopmamasının yanı sıra iyi bir gözlemci ve araştırmacı olduğunu görüyoruz. Tembellikten nefret etmesi, topluma ışık tutacak çalışmalar yapması, bilimsel metotlardan taviz vermemesi ve yaptığı çalışmalara bilimsel bir şüphe ile bakması gibi özellikleri, onu birçok akademisyenden ayırarak Türk fikir hayatında önemli bir yer edinmesini sağlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin değişim ve yeniden oluşum dönemini yaşayan Erol Güngör'ün eğitime bakış açısını incelerken dönemin sosyal yapısı ve bu yapıdaki hızlı değişimlerle birlikte eğitimin sosyal değişimi sağlamasının yanında kültürel değerlerin korunmasındaki etkinliğine değinilmiştir. Yeni rejimi kuranlar, kurdukları rejimin halk tarafından kabul görmesi ve kalıcı olması için yeni sistemin temellerini Batı'yı örnek alarak atmıştır. Osmanlı Devleti'nden kalan eğitim kurumları, başta medreseler olmak üzere kapatılmış ve yerine Batı tarzında okullar açılmıştır. Batı örnek alınarak açılan okullar da maalesef Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında medreselerde yapılan nakilci eğitim anlayışından kurtulamadığı için, istenilen başarı yakalanamamıştır. Aynı zamanda tam olarak Türk Milli Eğitim'in temel felsefesi belirlenmeden Batı'nın eğitim felsefesinin uygulanmaya çalışılması, karmaşa yaşayan bir neslin yetişmesine sebep olmuştur. Kültürel anlamda Batı kültürü ile kadim Türk Kültürü arasında ikilem yaşayan neslin varlığını fark eden Erol Güngör, eğitim politikasının belirlenmesinde 'millilik' özelliğinin üstünde ısrarla durmuştur.

Türk düşünce hayatının, Osmanlı'nın son dönemlerinden itibaren içine düştüğü sıradan ve taklitçiliğini eleştiren, topluma ışık tutan görüşleriyle eğitim alanındaki problemlerimizi de dile getiren Güngör, hızla değişen dünyada toplumda var olan kültür değişmesi ve modernleşme üzerinde durmuştur. Türk kültürünü bu değişim

karşısında korumak ve yeni durumlara göre uyum sağlayacak kültürün oluşmasının da ancak eğitim ile mümkün olacağını belirtmiştir.

Memlekette etkin bir kısım entelektüel, gelişmiş Batı medeniyetini yakalamak için, geçmişi kötüleyerek, geçmişle olan tüm bağları yok etme gayretinde bulunmuştur. Geçmiş ile olan bağları koparmanın topluma vereceği zarar hesaplanmadan, toplum yapımıza uygunluğu düşünülüp tartışılmadan Batı medeniyeti konmak istenmiştir. Bu zorlama toplum tarafından kabul görmemiştir. Netice itibariyle toplum bir arayış içerisine girmiştir. Arayış içerisinde bulunan Türk toplumuna Erol Güngör fikirleriyle ışık tutmuştur.

Erol Güngör'ün eğitim sistemimizi değerlendiren fikirlerini günümüz şartlarını göz önüne alarak değerlendirdiğimiz zaman, fikirlerinin bir kısmının bugün de hâlâ geçerliliğini korurken bazı fikirlerinin günümüz şartlarında uygulanabilirliğinin çok zor olduğunu, bazı fikirlerinin de zamanla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulandığını görmekteyiz. Günümüzde bakanlık tarafından uygulanmaya çalışılan eğitim modelinin Erol Güngör'ün görüşleri ile uygun olanlarını şöyle sıralayabiliriz: Korku ile değil, sevgiye dayalı bir eğitim, öğrencilerin yaptığı olumsuz davranışlarına karşılık birinci tür değil ikinci tür ceza verilmesi, teorik bilginin yanında uygulamalara önem verilmesi, öğrencilerin yetenekleri ve ilgilerinin göz önüne alınması, anlatılan ders içeriklerinin gerçek yaşamda olan örnekler ile desteklenmesi, öğrenciye iyi rol modellerin olunması, okullarda okutulan kitapların akademisyenler tarafından değil de, okullarda derse giren tecrübeli öğretmenler tarafından yazılması, öğretmenlik eğitimlerinin belirli standartlarda olması, öğretmenlerin üniversite mezunu olmaları ile ilgili düşünceleri bakanlık tarafından uygulanmaya çalışılmaktadır.

Erol Güngör'ün dile getirdiği ve hâlen güncelliğini koruyan bazı eğitim problemlerini de şöyle sıralayabiliriz: Öğretmenlerin yaşamış olduğu maddi yetersizlikler, zaman zaman siyasi iktidarlar tarafından alan dışı atamaların olması, mesleğe atanmış öğretmenlerin istisna da olsa yan alanlarına geçişine izin verilmesi, öğretmenlerin alanlarında iyi düzeyde bilgi sahibi olmamaları, hizmet içi eğitim kurslarının yeteri düzeyde olmaması, kendini sürekli yenileyen öğretmenler ile üniversitede mezun

olduğu gibi kalan öğretmen arasında fark koyacak bir kontrol sisteminin istenilen düzeyde olmaması. Aslında Millî Eğitim Bakanlığının ödül ve ceza yönetmeliği bulunmakla birlikte yönetmeliğin değerlendirme kriterlerinin ve uygulanmasındaki sıkıntılardan dolayı çok işler durumda değildir.

Din dersleri için din alanında uzmanlaşmış müstakil bir öğretmen yerine, özellikle ilkokullarda okutulacak din derslerinin sınıf öğretmenleri tarafından verilme düşüncesi bugün için uygulanabilirliği zor bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugün için var olan uygulamayla ilkokul dördüncü sınıftan lise son sınıfa kadar, din derslerine din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri girmektedir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında günümüze kadar din dersleri ile ilgili sıkıntılar hep var olmuştur. Devletin din eğitim konusunda sağlam bir politika geliştirememesi, din eğitimindeki uygulamaların iktidarlara göre değişmesi, din eğitimi verecek kişiler ile kurumların görev ve sorumluluklarını tam olarak bilememesine ve görevlerini yerine getirememesine sebep olmuştur. Bu durumun oluşmasında şüphesiz laikliğin tanım ve kapsamının hükûmetlere göre değişmesinin de büyük bir etkisi olmuştur. 2010'lu yılları takip eden süreçte din ile ilgili birçok ders seçmeli olarak müfredata konmuş, isteyen öğrencilerin bu dersleri alması sağlanmıştı. Bu uygulama ile veliler çocuklarını hangi okula gönderirse göndersin istemeleri halinde gündelik hayatta kullanacağı temel dini bilgileri alma imkânına kavuşmuştur. Erol Güngör, Osmanlı zamanında her okulda öğrencilere gündelik hayatta gerekli olan temel düzeydeki dini bilgilerin verildiğini ancak Cumhuriyetle birlikte bu uygulamadan vazgeçildiğini belirterek bu durumu eleştirmiştir. Zira hazırlıksız olan veliler kendi çocuklarına gerekli olan temel düzeydeki dini bilgileri verememiştir. Hâlihazırdaki ortaokul ve liselerde seçmeli ders olarak okutulan din derslerinin gerekliliğini Erol Güngör günümüzden yaklaşık kırk yıl önce belirtmiştir. Böylelikle Erol Güngör'ün haklı olan bu eleştirisi de yıllar sonra düzeltilmiş bulunmaktadır.

İlkokullarda verilen eğitimin çocukların gelişim seviyelerinin çok üstünde olması hâlen günümüzde artarak devam etmekte olup, küçük çocuklarımızı adeta yarış atına çevirmiştir. Bakanlığa bağlı birçok ilkokulda birinci sınıfta okuma yazmayı yeni

öğrenen öğrenciler çoktan seçmeli testlere alıştırmakta ve sınavla öğrenci alan okullara hazırlanmaktadır. Sınav ile öğrenci alan devlet liseleri ile eğitimde başarısından söz ettiren özel okulların üniversite sınavlarındaki yüksek başarısı, velilerin bu okullara ilgi duymasına sebep olmakta ve çocuklarını bu okullara yerleştirmek için maddi-manevi büyük çabalar sarf etmektedirler. İlköğretim sonrası sınav ile öğrenci alan okullara giriş sınavı da maalesef çocukların çocukluğunu yaşatmayacak şekilde ağırdır. Millî Eğitim Bakanlığı 2018 yılında sınavla öğrenci alan okulların sayısını azaltarak, sınavla öğrenci alan okulların oranını toplam öğrenci sayısının %10'ununa çekerek adrese dayalı yerleştirmeye geçti. Bu uygulama ile öğrencilerin %90'ı adreslerine göre belirlenen okullara yerleşerek, okullar arasında bir dengenin sağlanması hedeflendi. Ancak bu durum çocukları sınavla öğrenci alan okullara yerleşemeyen maddi durumu iyi olan velilerin özel okullara yönelmesine sebep oldu. Bu durumu fırsata çevirmek isteyen birçok kişinin özel okul açması ve özel okulların birçoğunun seçme birkaç sınıftaki başarısıyla reklamlarını yaparak, diğer sınıfların nitelikten uzak olması, milli ve manevi kaygı taşımadan olaya ticari olarak bakması başka problemleri de beraberinde getirmektedir.

Erol Güngör'ün yıllar önce dikkat çektiği özel okullardaki kültürel yozlaşma bugün de artarak devam etmesine rağmen bazı özel okulların öğrencileri kendilerine çekmek için çok fazla taviz vermesi, öğrencileri müşteri olarak görmesi, derslerin not olarak yüksek puanlarla değerlendirilmesi, disipline konu olacak birçok olaya göz yumması bu okullara rağbeti artırmaktadır.

Modernleşme, şehir yaşantısı ve kitle iletişim araçları çocukların birçok farklı kaynaktan beslenmesinin önünü açarak, kontrol edilmesi güç olumlu ve olumsuz birçok yeni durumu ortaya çıkarmaktadır. Erol Güngör'ün bu tespiti, içinde bulunduğumuz zamanda görsel ve yazılı basın yanında internetin ve sosyal medyanın da eklenmesiyle çok daha karmaşık bir hâl almıştır. Sosyal medya üzerinde birbirleriyle çok kolay iletişime geçen yeni nesil, birbirlerini çok çabuk etkilemektedir. Sanal ortamdaki yazışmalar ve oyunlar bazen ölümlerle dahi sonuçlanmaktadır. Sanal dünyaya devlet tarafından birtakım sınırlamalar getirilse de olumsuzlukların tamamen önüne geçilememektedir. Aile etkinliğinin azaldığı, sanal dünyanın hâkim

olduğu bir dünyada yetişen çocukların davranışlarında birtakım olumsuzlukların olması kaçınılmazdır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından “Mutlu ocuklar ve güçlü Türkiye” sloganı ile açıklanan 2023 eğitim vizyonunda Erol Güngör’n yıllar önce üzerinde durduğu birçok konunun hedefler arasına konulduğunu görmekteyiz. Bunları şöyle sıralayabiliriz: İnsan kaynağının doğru kullanılması, hakkaniyetli bir şekilde hak edenlerin ödüllendirilmesi, erken çocukluk dönemi eğitiminin yaygınlaştırılması, ilkokul ve ortaokulların gelişimsel açıdan tekrar yapılandırılması, rehberlik hizmetlerinin ihtiyaçlara göre daha işlevsel hale getirilmesi, yeni nesil program geliştirilmesi, yabancı dile önem verilmesi, sosyal ve kültürel faaliyetlere önem verilmesi, özel yetenekli öğrencilere yönelik süreçlerin iyileştirilmesi, okullar arası başarı farkı azaltılarak okulların niteliğinin artırılması, liselerde okutulan ders sayısının azaltılması, liselerde okutulan haftalık toplam ders saatinin düşürülmesi, ğretmen ve okul yöneticilerin mesleki gelişimlerinin yeniden yapılandırılması bakanlığın önümüzdeki süreçteki hedefleri arasında bulunmaktadır.

Yukarıda ifade edilen hedeflerin Erol Güngör tarafından 1980’li yıllarda kaleme alınması, Güngör’n birçok konuda olduğu gibi eğitim alanında da ileri görüşlü olduğunu göstermektedir. Erol Güngör’n eğitimle ilgili tüm yazıları incelendiğinde Türk Milletini muasır medeniyet seviyesine çıkarabilmek için eğitimin öncelikli mesele olduğu vurgusu göze çarpmaktadır. Bireyin ve toplumun selameti için öncelikle bireye şahsiyet kazandırma meselesini hayatının merkezine alan bir eğitimci olarak Erol Güngör’n Türk Eğitim Tarihinde müstesna bir yere ve öneme sahip olduğu ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

Ağaoğulları M A, Filiz Ç Z ve Reyda E, (2005) *Kral-Devletten Ulus Devlete* (İmge Kitabevi, Ankara).

Alptekin Y M (2018) Erol Güngör Hayatı Eserleri ve Fikirleri (musayavuzalptekin.com/wp-content/uploads/2018/03 (24 Mayıs 2019).

Aydın M (2009) *Moderniteye Dışarıdan Bakmak* (Açılım Kitap, İstanbul).

Bauman Z (1996) *Yasa Koyucular ile Yorumcular: Modernite, Postmodernite ve Entellektüeller*, çev. Kemal Atakay. (Metis Yayınları, İstanbul).

Bauman Z (2003) *Modernlik ve Müphemlik*, çev. İsmail Türkmen. (Ayrıntı Yayınları, İstanbul).

Bilgin V (2006) "Bir Düşünür Olarak Erol Güngör'ün Dünyası", Erol Güngör, (M. Yılmaz Edt.). Ankara: T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

Bolay S H (2006) "Erol Güngör (1938-1983)", Erol Güngör, (M. Yılmaz Edt.). Ankara: T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

Bolay S H (1998) "Erol Güngör Üzerine Hatıralar", Prof. Dr. Erol Göngör'ün Anısına Armağan (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya).

Ceran A Ş (1998) "Vefatının XV. Yıldönümünde Hocam Prof. Dr. Erol Güngör", Prof. Dr. Erol Güngör'ün Anısına Armağan (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya).

Cevizci A (2005) *Felsefe Sözlüğü* (Paradigma Yayıncılık, İstanbul).

Deliorman A (2004) 'Erken Düşen Yıldız: Erol Güngör'. *Türk Edebiyatı Sayı: 374*.

Duman T (1991) *Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme* (Tarihi Gelişimi) M.E. B. Basımevi, İstanbul.

Envarü't -tenzil. Akt: Kazıcı Z, Ayhan H (2010) Türkiye Diyanet Vakfı, *İslam Ansiklopedisi*, (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul).

- Ertürk S (1997) *Eğitimde "Program" Geliştirme* (Meteksan, Ankara).
- Ergün M (1982) Emrullah Efendi Hayatı – Görüşleri – Çalışmaları, *DTCF Dergisi* Sayı 1-2, s. 7.
- Eyüboğlu S (1999) *Köy Enstitüleri Üzerine*, (Cumhuriyet gazetesi yayınları, İstanbul).
- Eriksen T H (2004) *Etnisite ve Milliyetçilik*, (Avesta Basın Yayın, İstanbul).
- Firüzabadi, el-Kamüsü'l-muhit. Akt: Kazıcı Z, Ayhan H (2010) Türkiye Diyanet Vakfı, *İslam Ansiklopedisi*, (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul).
- Gökalp Z (1968) *Türkçülüğün Esasları* (Varlık Yayınları, İstanbul).
- Günçe G (1983) Çocuk Suçluluğu ve Aile. *Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu*, Ankara: A.Ü Basımevi. Akt: Topal H (2003) Erol Güngör'ün Eğitim Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı, Ankara.
- Güngör E (1981) Köy Enstitülerinden Bu Güne. Yeni Düşünce, 13. Akt: Topal H (2003) Erol Güngör'ün eğitim görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı, Ankara.
- Güngör E (1996) *İslam'ın Bugünkü Meseleleri* (Ötüken Neşriyat, İstanbul).
- Güngör H (1998) *"Erol Güngör'ün Hayatı, İlmi ve Fikri Şahsiyeti"*, Prof. Dr. Erol Güngör'ün Anısına Armağan (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya).
- Güngör E (2006) *Türk Kültürü ve Milliyetçilik* (Ötüken Neşriyat, İstanbul).
- Güngör E (1997) *Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak* (Ötüken Neşriyat, İstanbul).
- Güngör E (1992) *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik* (Ötüken Neşriyat, İstanbul).
- Güngör E (1993a) *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik* (Ötüken Neşriyat, İstanbul).
- Güngör E (1993b) *Sosyal Meseleler ve Aydınlar* (Ötüken Neşriyat, İstanbul).

- Güngör E (1993c) *Türk Kültürü ve Milliyetçilik* (Ötüken Neşriyat, İstanbul).
- Güngör E (1999) *Türkiye’de Misyoner Faaliyetleri* (Ötüken Neşriyat, İstanbul).
- Kapluhan E (2012) Atatürk Dönemi Eğitim Seferberliği ve Köy Enstitüleri. *Marmara Coğrafya Dergisi* 26: 172-194.
- Karakök T (2011) Menderes Dönemi’nde (1950 – 1960) Türkiye’de Eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi Cilt 1. Sayı 2. 89-97*
- Koç N (2013) *Türk Kültür Tarihi İçerisinde Köy Enstitüleri*, (İdeal yayınları, İstanbul).
- Kuran E (1994) *Türkiye’nin Batılılaşması ve Milli Meseleler* (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara).
- Mardin Ş (1994) *Türk Modernleşmesi* (İletişim Yayınları, İstanbul).
- Mardin Ş (1996) *Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu* (İletişim Yayınları, İstanbul).
- Marshall G (2009) *Sosyoloji Sözlüğü*, çev. Osman Akinhay Erya Kömürücü. (Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara).
- Meriç C (1980) *Kırk Ambar* (Ötüken Yayınları, İstanbul).
- Meriç, C (1985) *Bu Ülke* (İletişim Yayınları, İstanbul).
- Meriç C (1992) *Jurnal 1* (İletişim Yayınları, İstanbul). Mirzaoğlu R (1998) *“Erol Güngör’ün Yetişmesinde Muhitinin Önemi”, Prof. Dr. Erol Güngör’ün Anısına Armağan* (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya).
- Onur E (1983) *Çocuk mahkemeleri Yasasının Genel Değerlendirilmesi, Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu*, (Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara).
- Özbaydar S (2006) *“Hocam Erol Güngör”, Erol Güngör*, Editör: Murat Yılmaz, (T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara).
- Redhouse (2003) *Büyük Elsözlüğü*, (Sev Matbaacılık ve Yayıncılık Eğitim Ticaret A.Ş. İstanbul).

Özarlan E (2006) *“Erol Güngör Kronolojisi”*, Erol Güngör, Editör: Murat Yılmaz, (T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara).

zkalp E (2005) *Sosyolojiye Giriş* (Etkin yayınları, Bursa).

zkırmılı U (2015) *Milliyetçilik Kuramları*, (Doğu Batı Yayınları, Ankara).

Ragıp el- İsfahani Akt: Kazıcı Z, Ayhan H (2010) Türkiye Diyanet Vakfı, *İslam Ansiklopedisi*, (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul).

Songar A (1998) *“Erol Güngör’ Uğurlarken”*, Prof. Dr. Erol Güngör’n Anısına Armağan, (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya).

şenozan ř (1999) *ağdaş Türk Sosyologlarında Eğitim – Toplum İlişkisi “Erol Güngör rneği”*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya

Tazegül M (2005) *Modernleşme Sürecinde Türkiye* (Babil Yayınları, İstanbul).

T.C. Resmi Gazete (1992) Sayı: 21281 (Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü)

Topal H (2003) Erol Güngör’n Eğitim Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı, Ankara.

Topbaş M T (1998) *“Milletle İ İçe Bir İlim Adamı”*, Prof. Dr. Erol Güngör’n Anısına Armağan (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya).

Türk Dil Kurumu (2011) *Türkçe Sözlük* (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları; 549, Ankara).

Türkiye Diyanet Vakfı (1992), *İslam Ansiklopedisi*, (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul).

Türkiye Diyanet Vakfı (2010), *İslam Ansiklopedisi*, (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul).

Yıldız H (1998) *“Erol Güngör’n Hayatı ve Eserleri”*, Prof. Dr. Erol Güngör’n Anısına Armağan (Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya).

Yılmaz K ve Tosun M (2013), "Öğretmenin İnançları İle Öğretmen Öğrenci İlişkilerine Yönelik Görüşleri Arasında İlişki". Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(4), 205-219.

Yılmaz M (2006) *"Ailesi Erol Güngör'ü Anlatıyor"*, Erol Güngör, (M. Yılmaz Edt.). Ankara: T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

Yılmaz M (2006) *"Dayısı Erol Güngör'ü Anlatıyor"*, Erol Güngör, (M. Yılmaz Edt.). Ankara: T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

Yurt A İ (2006) *"Arkadaşı Anlatıyor"*, Erol Güngör, (M. Yılmaz Edt.). Ankara: T.C. Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ahmet DEMİRSOY
Uyruğu : T. C.
Doğum Yeri : Kırşehir
Doğum Tarihi : 1982
E-posta : ahmetdemirsoy82@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Üniversite	Mezuniyet Tarihi
Lisans	19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	2004
Lisans	Açık Öğretim Fakültesi Sosyoloji	2016
Lisans	Açık Öğretim Fakültesi Tarih	2019
Yüksek Lisans	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	2019

YABANCI DİL

İngilizce